MEKTUPLAR

V. İ. LENİN

Çeviren: Alaattin Bilgi

EVRENSEL BASIM YAYIN

MEKTUPLAR

V. İ. LENİN

EVRENSEL BASIM YAYIN

ISBN 975-7837-51-2

Mektuplar / V. İ. Lenin
Evrensel Basım Yayın: 36
Çev: Alaattin Bilgi
Nisan 1995, Ceylan Matbaacılık

EVRENSEL BASIM YAYIN
Piyerloti Cad. No: 41-B/9 Çemberlitaş / İstanbul
Tel: (0212) 517 82 37- 638 29 34
Fax: 516 27 53

MEKTUPLAR

V. İ. LENİN

çeviren:
Alaattin Bilgi

EVRENSEL BASIM YAYIN

1
NADEJDA KRUPSKAYA'YA[1]

Çoktandır size olup bitenler üzerine yazmaya niyetleniyordum, ama hep araya şu bu işler girdi. Hayatım burda telâş içinde geçiyor. İşin asıl acı tarafı, buna karşı aldığımız bütün tedbirler nafile. Hani neredeyse yapayalnız yaşıyorum, gene de iki ayağımız bir papuçta gibi. Ama, sanırım her yeni durumda bu kaçınılmaz bir şey. Üstelik bu telâşın etkisiyle kapkara bir kedere düşen ve o an için eli kolu bağlanan bizim sevgili kitapçımızın[2] yarısı kadar bile sinirli olmadığımı görünce, halimden yakınmak günah olur doğrusu. Bu telâşın ötesinde epeyce iyi şeyler de yok değil. İşte şimdi sana, Yurt Dışındaki Rus Sosyal Demokratlar Birliği'nin durumu üzerine bazı şeyler anlatacağım. Ve bunu hep *öte tarafın* gerçeklerine ve söyledikleri şeylere dayanarak yapacağım.

Önce, *Raboçheye Dyelo*'yu[3] destekleyenlerin kurt masalları sonucu Rusya'da, *Vademecum*[4] üzerine büsbütün yanlış bir düşünce yaygın halde. Söylenenlere bakılırsa, bu sadece kişilerle uğraşmak, iftiracılar hatırına pireyi deve yapmak ve "olmayacak" yollara başvurmak gibi bir şey. Aslında bu bir *prensip meselesi* ve kişilere yapılan saldırılar sadece bir ek. "Gençlerin" yaratmaya ve elden geldiğince arttırmaya çabaladıkları karmakarışık ilişkiler yönünden kaçınılmaz bir ek bu. *Vademecum* bir feryat, bayağı Ekonomizme[5] ve Sosyal Demokrasinin "utanç ve ayıbına" karşı düpedüz bir imdat çığlığıdır. Yayınladığı dokümanların önsözünün sonunda Plehanov "böyle bir utanç duyacağım

aklının ucuna bile gelmezdi" diyor. "Ne pahasına olursa olsun bu karmakarışık ve utanç verici durumdan kurtulmalıyız. Böylesine bir karışıklığa sabırla göz yuman partiye yazıklar olsun!" Plehanov'a yöneltilen çeşit çeşit suçlamalara karşı her şeyden önce şunu kesinlikle tespit etmeliyiz ki, yazdığı broşürün özü "Tekkecilik" ve "Kuskova'izm'in "küçük düşürücü" ilkelerine ve ilkeler üzerindeki fikir ayrılıklarına karşı savaş ilân etmektir. Birlik içindeki bu bölünme ve "yaygara" da, ilkeler üzerindeki bu uyuşmazlığın sadece bir *yan* etkisidir.

Eğer ilkeler üzerindeki bu ayrılık, bu "yaygara" ile birleştiyse (Yurt Dışındaki Rus Sosyal Demokratlar Birliği'nin 1900 Nisanında yaptığı Kongrede, işler kelimenin tam anlamıyla kavga ve çılgınlık halini almış ve Plehanov'un istifasına yol açmıştı), eğer işler bu hale döküldüyse, suç *gençlerde*. Gençler, Ekonomizm açısından, 1898 yılı boyunca Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubuna[6] karşı sistemli, inatçı ve dürüst olmayan bir mücadeleye giriştiler. "Dürüst olmayan" diyorum, çünkü hem renklerini *açıkça* göstermediler, hem de hiçbir temele dayanmadan bütün suçu "Rusya'ya" yüklediler (Rusya'daki "Ekonomizme Karşı" Sosyal Demokratlardan hiç söz açmadılar), ve bütün sosyal ilişkilerini ve imkânlarını Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubunu bir yana itmek için kullandılar. Böylece Grubun, "rezilce" fikirleri ve rezilce budalalıkları benimsemeyişini, genellikle bütün "genç kuvvetleri" benimsememek şeklinde göstermek ve bunu ilân etmek fırsatını ele geçirmiş oluyorlardı.

Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubuna karşı girişilen bu mücadele, onu bir yana itme çabası gayet sinsice, "özel" bir biçimde; "özel" yazışmalar, "özel" konuşmalar, açıkçası *entrika* ile yürütüldü; çünkü Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubunun, Rus Sosyal Demokrat hareketi içindeki rolü hiçbir zaman ne *özel* bir mesele olmuştur, ne olacaktır, ne de olmasına imkân vardır. *Gençler* eskiye karşı "yeni" görüşler ilân ettiler ama, bu görüşlerini öylesine maharetle ve diplomatça gizlediler ki (böylece, yeni görüşler sorununun bile onlar için *özel* bir mesele olduğunu gösterdiler) tartışmanın özünü *ortaya*

koymak gene eskilere düştü. "Gençlerle tartışmamız hikâyesini St. Petersburg'a bildirdik" diye yazıyor Plehanov (*Vademecum*'un XLVII nci sayfası). Böylece daha 1898 yılında Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubu kendisini, bütünüyle işi sosyalizmi inkâra vardırabilecek kadar alçalan gençlerin, ilkeler konusunda nasıl sallantıda olduklarını ispata yetmiştir. Gene 1898'de Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubu ideolojik sallantılara karşı Rus Sosyal Demokratlarına bir çağrıda bulundu.[7] Ne var ki, bu çağrı çölde bir ses gibiydi, çünkü bütün ileri gelen liderlerinin 1898 yazında tutuklanmalarından sonra Parti savaş meydanından silinmişti; çağrıya yalnızca Ekonomistlerin sesi cevap verdi.

Bundan sonra, Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubunun yazı kurulundan çekilmesine ve Ekonomizme karşı savaşın gitgide daha acil ve kaçınılmaz hale gelmesine şaşmamak gerekir. Ama işin burasında ekonomik eğilimin imdadına, Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubuna öteden beri düşman oldukları için bu Ekonomistlere katılanlar yetiştiler ve bunlar, kirli çamaşırları ortaya dökmeden Ekonomizmi teşvik etmekten kaçınmadıkları gibi, iki anayı birden emme marifetini gösteren sevimli buzağıyı taklit etmeye yeltenen yeni yazı kurulunun karanlık beyanları ardına gizlenen Ekonomistlerin sosyal-demokrasi bayrağı altında kendi görüşlerinin "özel" propagandasını yürütme taktiğini daha serbestçe sürdürmelerine imkân hazırladılar.

Raboçheye Dyelo'nun daha ilk sayısında yeni editörler, Ekonomistlere saldıran P. B. Akselrod'un[8] sözünü ettiği genç yoldaşların kimler olduklarını bilmediklerini ilân ettiler. Son yıllarda Birliğin bütün tarihinin "gençler" ile mücadeleden başka birşey olmadığını bile bile bunu yaptılar. Üstelik *Raboçheye Dyelo* yazı kurulu üyelerinden *birisi* de (Bay V. I. N.)[9] Ekonomik eğilimin *sadık* taraftarlarındandı. Rus Sosyal Demokrasisi ile Yurt Dışındaki Sosyal Demokrat Birliğinin son birkaç yıllık tarihi üzerinde düşünmemiş bir yabancının Raboçheye Dyelo editörlerinin böylesine sudan ve (görünüşe göre) gelişigüzel sarf ettikleri sözlerin ("P. B. Akselrod'un sözünü ettiği genç yoldaşla-

rın kimler olduklarını bilmiyoruz") bu hararetli polemiklere ve sonunda birliğin parçalanmasına ve dağılmasına nasıl sebep olduğuna akıl erdirmesi hemen hemen imkânsızdı. Ne var ki, ilk bakışta insana garipmiş gibi gelen bu olay hiç de öyle değildir. *Raboçheye Dyelo* editörlerinin Bay V. I. N.'nin makalelerini yayımlamaları vesilesiyle ettikleri o sudan sözler *Rus Sosyal Demokrasisinin Ilk Görevleri ve en acil istekleri konusundaki iki anlayış arasındaki temel farkı* tam bir şekilde ve apaçık ortaya koymuştur. İlk anlayış, Ekonomizm bakımından, *bırakınız yapsın, bırakınız geçsin* ifadesiyle açıklanabilir. Bunlar, Ekonomizme karşı uzlaştırıcı bir tutumun taktikleridir. Ekonomizmin "ekstremlerini" gizleme, Ekonomizmi ona karşı girişilen açık saldırılara karşı savunma, "serbest eleştirme", yani burjuvazinin açık ve gizli bütün ideologları tarafından Marksizmin serbestçe eleştirilmesi taktikleridir. Öteki anlayış, Ekonomizme karşı azimli bir mücadeleyi, Marksizmi tehdit eden bayağılaştırma ve daraltma eğilimine karşı açık bir protestoyu ve burjuva "eleştirisi" ile kesin bir ayrılığı gerektirir.

Aslından alınmıştır.

1900 yılının 24 Ağustosundan
önce yazılmış ve Isviçre'den
Ufa'ya gönderilmiştir.

(1) *Nadejda Konstantinovna Krupskaya* (1869-1939) — Profesyonel devrimci; Komünist Partisinin ve Sovyet Hükümetinin seçkin bir üyesi. V. İ. Lenin'in karısı. Devrimci harekete 1890'da katılmıştır. 1895'de kurulan, İşçi Sınıfının Kölelikten Kurtulması için St. Petersburg Mücadele Cemiyetinin kurucularındandır. 1901'de yurt dışına çıkmış, *Iskra* yazı kurulunun sekreterliğini yapmıştır. Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisinin İkinci Kongresinin hazırlanmasına faal olarak katılmıştır. Kongreden sonra, Bolşeviklerin gazeteleri, *Vperyod* ve *Proletarya*'nın yazı kurulu sekreteri olarak çalışmıştır. İlk Rus devrimi (1905-1907) sırasında Rusyada, Parti Merkez Komitesi sekreterliğini yapmıştır. Ekim Sosyalist Devriminin hazırlanması ve yürütülmesinde faal olarak çalışmıştır.

(2) A. N. Potresov olsa gerek.

(3) *Raboçheye Dyelo* (İşçilerin Davası), İşçilerin Kölelikten Kurtulması için St. Petersburg Mücadele Cemiyeti tarafından yayınlanmaktaydı. Bu gazetenin ilk sayısı Lenin tarafından hazırlanmıştır. *Ne Yapmalı* isimli kitabında Lenin şöyle yazıyor: "Bu sayı tam baskıya hazırlanmışken, 8 Aralık 1895 gecesi, Anatoly Alexseyeviç Vaneyev'in evine yapılan baskında jandarmalar tarafından ele geçirilmiş, böylece Raboçheye Dyelo'nun ilk baskısı gün ışığını görememiştir."

(4) Tam adı *Raboçheye Dyelo'nun Editörleri için Rehber (Vademecum). G.V. Plehanov'un önsözü ile Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubunun Yayınladığı Materyal Topluluğu (Cenevre, Şubat* **1900**). Başta Yurt Dışındaki Sosyal Demokratlar Birliği'nin Ekonomizmi olmak üzere R.S.D.İ.P. saflarındaki fırsatçılığa ve birliğin organı Raboçheye Dyelo'ya karşı yöneltilmiş bir eleştiri.

(5) *Ekonomizm* - XIX. yüzyılın sonunda ve XX. yüzyılın başında Rus Sosyal Demokrasisinde fırsatçı bir eğilim. Bunlara göre, çarlığa karşı politik mücadele aslında liberal burjuvazinin işidir; işçi sınıfı daha iyi çalışma şartları, daha yüksek ücret gibi şeyler için uğraşmalıdır. İşçi sınıfı partisinin öncü rolünü, işçi hareketinde devrimci teorinin önemini inkâr ediyorlardı. Lenin *Ne Yapmalı* adlı kitabında bu tutumun iler tutar yerini bırakmamıştır.

(6) 1883'de Cenevre'de Plehanov'un kurduğu ilk Rus-Marksist grubu. Grubun öteki üyeleri: P.B. Akselrod, L.G. Deutsch, V.I. Zasuliç ve V.N. İgnatov, Grup, marksizmin Rusya'da yayılması için çok şeyler yaptı. Marx ve Engels'in *Komünist Partisi Manifestosu*'nun; Marx'ın *Ücret-Emek ve Sermaye*'sinin; Engels'in *Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm*'inin ve daha başka eserlerin Rusçaya çevrilmesini, dış ülkelerde basılmasını ve Rusya içinde dağıtılmasını sağladı. Plehanov'un 1883 ve 1885'de kaleme aldığı ve grubun yayınladığı Rus Sosyal Demokratları için iki program taslağı Rusya'da bir Sosyal Demokrat Parti kurulması için zemin hazırlanmasında önemli adımlar oldular. Plehanov'un *Sosyalizm ve Politik Mücadele* (1883), *Görüş Ayrılıklarımız* (1885) ve *Monist Tarih Görüşünün Gelişmesi* (1895)

adlı denemeleri Rusya'da marksist görüşün yayılmasına çok yardım etti. Grubun bazı çok ciddi yanılmaları da oldu. Köylünün devrimci kapasitesini küçümsüyor, liberal burjuvazinin rolünü büyütüyorlardı. Bu yanılmalar ilerde Plehanov ve öteki üyelerin savundukları Menşevik görüşlerin özünü teşkil etti. Lenin'in deyimi ile bu grup "sadece Soyal Demokrat hareketin teorik temellerini ve işçi sınıfı hareketine doğru ilk adımları atmış oldu." 1903 Ağustosunda faaliyetini tatil ettiğini ilân etti.

(7) Bu, Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Gurubunun 1899 sonunda yayınladığı bildiriye işaret ediyor. Lenin'in verdiği tarihte bir kalem hatası olacak.

(8) *Pavel Borisoviç Akselrod* (1850-1928) — 1870'lerde Narodnik, sonra marksist. 1883'de Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubunun kurulmasına katıldı. 1900'dan itibaren *Iskra* ve *Zarya* yazı kurullarında üye. Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisinin İkinci Kongresinden sonra bir Menşevik lideri. (1907-19 10) Reaksiyon döneminde önde gelen tasfiyecilerden birisi. Ekim Sosyalist Devrimine karşı düşmanca bir tutum takınmıştır.

(9) *Vladimir Pavloviç İvanshin* (1869-1904) — Yurt Dışındaki Rus Sosyal Demokratlarını organı *Raboçheye Dyelo* gazetesinin editörlerinden. St. Petersburg Ekonomistlerinin gazetesi *Raboçhaya Mysl* ile de yakın ilgisini sürdürmüştür. Yazılarında işçilerin acil ekonomik çıkarları ile Sosyal Demokrasinin politik görevleri arasında belirli bir çizgi çizmiştir. R.S.D.İ.P.'nin ikinci kongresinden sonra menşeviklere katılmıştır.

2
G.V. PLEHANOV'A[1]

30 Ocak 1901

Mektubunu sevgili G. V. şimdi aldım. Juda[2] ile "son" konuşmadan henüz dönmüştüm. Mesele halledildi ama, ben halledilliş şeklinden hiç de memnun değilim. İzlenimlerim henüz tazeyken sana yazayım dedim.

Juda, "demokratik muhalefet" üzerinde tartışmadı; hiç de romantik değil ve kelimelerden de korkmuyor. Fakat "7. madde de (*Sovremennoye Obozreniye*'ye gelen yazılar ve bunların İskra'da kullanılması[3]) bizimkileri atlattı ve Akselrod bile, ondan yana olarak bana karşı çıktı. Juda, -görüyorsun ya- *İskra*'nın böylece daha popüler ve "işçi sınıfına daha lâyık" olacağını umdu. *Sovremennoye Obozreniye*'ye gelen materyali bizim serbestçe kullanmamızın rekabete yol açacağını sanıyor... *İskra*'da bu materyalin ancak *Sovremennoye Obozreniye*'nin temsilcisi ile anlaşarak kullanılmasını istiyor. Anlaşma, bu temsilci ile görüşmek mümkün olmadığı takdirde haliyle ortadan kalkmakta. Bu, pek de işleyecek bir şarta benzemiyor, zira Juda, ya *im Aauslande** (Münih'den 12 saatten fazla uzak olmayan bir yerde) bir temsilinin bulunmasını, ya da titiz bir yazışmayı açıkça teklif ediyor. *Her ay beş* sayfa basmayı - bu aşağı yukarı 200.000 harf eder- düşünüyor. Hemen hemen *İskra*'nın iki sayfası. Bu kadar fazla materyali bulması pek de şüpheli değil, çünkü hem hali vakti yerinde, hem çok yazıyor, hem de iyi irtibatları var. Her şey açık: rekabet *Iskra*'ya olduğu kadar *Zar-*

ya'ya[4] karşı da; politik malzemenin aynı şekilde ağır basması, aynı puntolar, günlük olayların gözden *geçirilmesi*, kısa makaleler. (Juda doğru bir sezgi ile küçük makaleleri sık sık broşürler halinde basmaya büyük önem veriyor). Bu çeşitten malzeme ile gırtlağımıza kadar boğulacağız; Juda hesabına iş görmek için oraya buraya seyirteceğiz ve *Sovremennoye Obozreniye*'nın kontrolünü ele geçiren o (hem parası var hem de materyalin yüzde doksan dokuzu elinde olduğuna göre - bizim ona pek birşey verebileceğimizi sanmıyorum- orasının tam efendisi kesileceğine hiç kuşku yok) muhteşem liberal bir kariyer yapacak, hem o ağır *Zarya*'yı, hem de *İskra*'yı bir kenara itmeyi deneyecektir. Biz musahhihlik, dağıtım gibi ayak işleriyle uğraşırken Majesteleri Bay Juda (*so genannten*** halk oyunun geniş çevrelerinin) en etkili küçük gazetesinin *rédacteur-en-chef'i* olacak. Fakat bu *rechtglaubigen'e**** "romantik" bir tesellide bulunulabilir: İsterlerse gazeteye "Sosyal Demokrat *Zarya* gazetesinin İlavesi" desinler, kendilerini lâfla oyalasınlar; bütün işleri ben kendi elime alacağım. İnsan kendisine şöyle soruyor: bu şartlar altında Sosyal Demokrasinin meşhur "hegemonya"sı boş bir yapmacıktan başka birşey olmıyacak mıdır? "Sosyal Demokrat gazeteye ilâve" sözü ne ifade edecek acaba? Materyal bakımından bizden çok daha zengin olacağına hiç kuşku yok; bu durumda bizim hem *Zarya*'ya, hem *İskra*'ya yazı yetiştiremiyeceğimiz besbelli.

Şu iki şıktan birisi: Ya *Sovremennoye Obozreniye* (düşünüldüğü gibi) *Zarya* gazetesinin bir ilâvesidir, *Zarya*'dan daha sık çıkınıyacaktır ve *İskra* için malzemeyi *tam bir serbestlik* ile kullanacaktır, ya da biz en doğal hakkımızı bir çanak yemeğe satacak, ve bizi sözle avutan Juda tarafından burnumuzdan çekilip götürüleceğiz.

Eğer kaderde varsa ve biz gerçek bağımsızlığa kavuşacak isek bu (bilimsel bir organ ile takviye olunan) politik bir gazete aracılığı ile olacak. Ve bizim gazetemizin politik bölümünün liberal beylerin politik yatırımları ile rekabet etmemesi, insanı çileden çıkartacak bir küstahlıkla söylenirse, bize oynatılmak istenilen rol gün gibi açığa çıkar.

Bu mektubumun aynısını yazdım, onu protestomun ve "itirazımın" bir belgesi olarak bugünkü toplantının tutanaklarına ekliyorum. Sizi de isyan bayrağını çekmeğe davet ederim. Bir yandan Tekkeciliğe veryansın edilirken, bir yandan da Tekke programına boyun eğmektense, bağları koparmak evlâdır.

Eğer çoğunluk karardan yana çıkarsa, tabii ben de boyun eğerim, ama bu işten de yakamı sıyırırım.

Münih'den Cenevre'ye gönderilmiştir.

Lenin'in el yazıları ile ilâveler yapılmış olan daktilo edilmiş kopyeden alınmıştır.

* Dış ülkede

** Sözde

*** Mümin

(1) *Georgi Valontinoviç Plehanov* (1856-1918) — Rus ve uluslararası işçi hareketinin önde gelen liderlerinden; Rusya'da ilk Marksist propagandacı; ilk Rus Marksist Grubunun ve Emeğin Özgürlüğe Kavuşturulması Grubunun kurucusu (Cenevre 1883). Yirminci yüzyılın başında Plehanov Lenin ile beraber İskra gazetesi ile Zarya dergisini çıkarttı. Parti Programının ve R.S.D.İ.P. İkinci Kongresinin hazırlanmasına katıldı.

Bu kongreden sonra oportünistlere karşı uzlaştırıcı bir tutum takındı ve sonunda Menşeviklere katıldı. 1908-12 yıllarında tasfiyecilere karşı çıktı ve Partiden yana Menşeviklerin başına geçti. Birinci Dünya Savaşı sırasında şovence bir tutum takındı. Ekim Sosyalist Devrimine karşı tavrı düşmanca idi ama, Sovyet aleyhtarı faaliyetlere katılmadı.

Lenin, Plehanov'un felsefi eserlerine ve Marksizmin Rusya'da yayılmasına yaptığı hizmetleri takdirle karşılamasına rağmen, onun Marksizmden sap-

malarını ve politik faaliyetlerindeki ciddi hatalarını şiddetle eleştirdi.

(2) Lenin burada, *Zarya* dergisine yapılacak *Sovremennoye Obozreniye* ilâvesinin yayımlanması ile ilgili olarak, *Iskra* yazı kurulu ile liberaller arasındaki görüşmelere işaret ediyor. Lenin'in Zasuliç'in, Potresov'un ve Struve'nin katıldığı görüşmeler 29 Aralık 1900'de başladı ve 1901 Ocağı boyunca sürdü. Struve, *Iskra* ve *Zarya* grubunun, *Sovremennoye Obozreniye*'ye gelen bütün politik materyalin *Iskra* editörleri tarafından serbestçe kullanılması ile ilgili olarak anlaşma tasarısındaki 7. noktayı kabul etmedi. *Sovremennoye Obozreniye*'nin yayınlanması üzerine olan bildirileri *Iskra* ve *Zarya* adına Plehanov, "demokratik muhalefet" grubu adına Struve kaleme aldı. Sansür gereklerine uymaması nedeniyle Dietz'in bildirileri yayınlamayı reddetmesi üzerine, bu yeni yayın planı gerçekleştirilemedi. *Iskra* temsilcileri ile Struve arasındaki görüşmeler yarıda kaldı.

(3) *Iskra* (Kıvılcım) ilk illegal marksist gazete; 1900'de Lenin kurmuş ve Rusya'da işçi sınıfının, marksist devrimci bir parti kurmasında önemli bir rol oynamıştır. Polis takibi nedeniyle Rusya'da devrimci bir gazete yayınlanmadığı için, Lenin daha Sibirya'da sürgündeyken, gazetenin yabancı bir ülkede yayınlanması için ayrıntılı bir plan hazırlamıştır. 1900 Ocak ayında sürgünden döner dönmez bu planı uygulamaya başlamıştır.

Lenin'in Iskra'sının ilk sayısı 1900 Aralığında Leipzig'de, sonraki sayılar Münih'de, 1902 Temmuz'undan sonra Londra'da ve 1903 ilkbaharında itibaren de Cenevrede yayınlandı. Gazeteyi yürütmek için (gizli matbaanın kurulması, Rusça harflerin sağlanması gibi) Alman Sosyal Demokratlarından Clara Zetkin ile Polonya'lı ve İngiliz devrimciler önemli yardımlarda bulundular. Yazı kurulunda V. İ. Lenin, G. V. Plehanov, Y.O. Martov, P.B. Akselrod, A.N. Potresof ile V.İ. Zasuliç vardı. Lenin gazetenin editörü ve en önde gelen kişisiydi; Parti örgütünün bütün temel sorunları, Rusya'da proletarya sınıf mücadelesi ve önemli uluslararası olaylar üzerine makalelerini burada yayınladı.

Parti kuvvetlerinin birleştirilmesi, Parti kadrolarının toplanması ve eğtimi için *Iskra* bir merkez oldu. Birçok Rus şehirlerinde Leninist *Iskra* grupları ile komiteleri kuruldu. Lenin'in teşviki ve doğrudan doğruya katılmasıyla

İskra yazı kurulu Parti için bir program taslağı hazırladı. R.S.D.İ.P. İkinci Kongresi, *İskra*'nın tutumunu, taktiklerini, örgütlenme program ve planını benimsedi ve gazeteyi partinin merkez organı olarak kabul etti. İkinci Kongre, Lenin, Plehanov ve Martov'dan ibaret bir yazı kurulunu kabul etiyse de, Martov bu görevi kabul etmedi, 46-51. sayıları Lenin ile Plehanov hazırladılar. Sonraları Plehanov, Menşevik bir tutumu benimsedi ve bütün eski Menşevik editörlerin yazı kuruluna alınmalarını istedi. Lenin bunu kabul etmedi ve 19 Ekim 1903'de yazı kurulundan istifa etti. Parti Merkez Komitesine giren Lenin, Menşevik fırsatçılara karşı mücadelesini buradan yürüttü. 52. sayıyı Plehanov tek başına hazırladı ve Kongrenin kararını hiçe sayarak, bütün eski Menşevikleri yazı kuruluna aldı ve *İskra* Menşeviklerin organı haline geldi.

(4) *Zarya* (Şafak) — Marksist bilimsel ve politik gazete; 1901-1902'de Stuttgart'da İskra yazı kurulunca yayınlandı. Yalnız dört sayı (üç kitap) çıktı. *Zarya* uluslararası Rus revizyonizmini eleştiriyor ve marksizmin teorik önermelerini savunuyordu. Lenin'in ve Plehanov'un birçok önemli incelemeleri burada çıktı.

3

P. B. AKSELROD'A

20 Mart 1901

Sevgili P. B.,

Bütün mektuplarınızı aldım ve Teyze'ye eski dostlarının haberlerini ulaştırdım.[1] Adresler için üzülmene lüzum yoktu, herhangi bir değişiklik olmadı. Hâlâ aynı yerde oturuyorum, eski adresime yazabilirsin:

Herrn Georg Rittmeyer, Kaisersstrasse 53/0 Munchen.

İçine: *für Meyer.*

Karımı henüz beklemiyorum: Sürgün süresi pazara bitiyor, yolda bazı ziyaretler yapacak, böylece olsa olsa Nisan'ın ikinci yarısında ancak burada olabilir. O gelse bile sen gene Rittmeyer'e[2] yaz, o bana gelen her şeyi gönderir. Adresim değişince sana bildiririm.

Zarya ile başımız dertte. O kaprisli Bay Dietz[3] senin başyazını kesinlikle reddetti. *Iskra*'ya olan ilişmelerden korktu, "gruplaşmalar" ve başka şeylerin kokusunu aldı ve (G. m. b. H.'ye ortak olan) Bebel ile Singer'in çekindiklerini falan filan anlattı.[4] Makalenden üzülerek vazgeçtik ve onun yerine "okuyuculara birkaç söz" koyduk. Bu yeni sansür müthiş tadsız. Kapak da berbat oldu: "birkaç Rus Sosyal Demokrat" kelimesini bile çıkarttılar. Bu *Dreck-Genossen*'*lerden ne zaman kurtulacağız?

O Öküz (Juda) ile de tatsızlıklar eksik değil. Dostundan (= muhte-

mel para kaynağı =goldene Wanze[5]) çok öfkeli bir mektup geldi. Şöyle diyor: *Sovremennoye Obozreniye* için 200 (yalnız iki yüz) Ruble gönderiyorum. Şunu unutma ki, para sana *değil*, bu girişim içindir.

Hepimiz çok kızdık ve şuna karar verdik: a) Koalisyon üzerine olan bildiriyi yayınlamamak, b) Öküze ve "dostuna" bir *ültimatom* vermek: Ya *bizim* teşebbüsümüzü doğru dürüst finanse eder, ya da biz, Witte muhtırasını[6] basmayız.

Gördün mü, Juda gene bizi aldattı.

Tek bir teselli var: *İskra*'nın 2. sayısı Rusya'ya salimen ulaştı. Bu bir başarı; mektuplar yağıyor. Rusya'da ne olup bitiyor şeytan bilir: St. Petersburg'da, Moskova'da, Harkov'da, Kazan'da gösteriler; Moskova'da sıkıyönetim (en küçük kızkardeşimle, hiçbir şeyle ilgili olmayan kocasını[7] tutuklamışlar) kanlı çarpışmalar; hapishaneler dolu...

Birkaç güne kadar Kardeş[8] ile dostumuz Feld'i[9] bekliyoruz. Feld (nihayet) oradan ayrılabildi ve *şimdiye kadar* istenilen her şeyi yerine getirdi.

Bir Mayıs Günü için bir kitap basıyoruz, ardından İskra'nın 3. sayısına -ve belki de 4. sayısına başlıyacağız- Elimizde epeyce materyal var.

Zarya'nın pazar günü çıkacağını söylüyorlar, sana doğrudan doğruya Stuttgart'tan gönderecekler.

Mali durumumuz *pek* fena. Bu durumda *şimdilik* (sizin kurye olarak teklif ettiğiniz) birisini davet ederek açılacak masraflardan kesinlikle kaçınmamız gerekiyor.

En iyi dileklerimle

Senin

Meyer

Münih'den Zürih'e gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Halt karıştırıcı

(1) Sözü edilen, Romanya Sosyal Demokratlarının fırsatçı kanadının lideri Dobrogeanu-Gherea (K.A. Kats) (1855 - 1920).

(2) *R. Rittmeyer*- Lenin'in 1900-1901 yıllarında, Meyer adı altında evinde oturduğu Münih'li bir Sosyal Demokrat. 1900 Aralığından 1901 Temmuzuna kadar Lenin'e gönderilen mektuplar bu adrese postalanmıştır.

(3) *Dietz*- Marksist bilimsel ve politik dergi *Zarya*'nın basıldığı Stutgart'daki matbaanın sahibi. *G.m.b. H- Gessillschaft mit beschranker Haftung.*

(4) *Zarya*'nın ilk sayısı için Akselrod'un yazdığı başyazıya işaret olunuyor. Derginin kapağına konulacak "G.V. Plehanov, V.I.Zasuliç, P.B. Akselrod ve birkaç Rus Sosyal Demokrat'ın yakın işbirliği ile yayınlanmıştır." sözlerinden, Dietz mektupta sözü edilen kelimeleri çıkartmıştır.

(5) Felsefe kitapları yayınlayan D.Zukovsky adında bir yayımcıya işaret olunuyor.

(6) Çar'ın Bakanlarından S.Y. Witte'nin "Otokrasi ve Zemstvo" başlıklı bir gizli muhtırası (V.N.S. takma adını kullanan) P.B. Struve'nin bir önsözü ile 1901'de illegal olarak *Zarya*'da yayınlandı. Lenin bir yazısında hem muhtırayı, hem önsözü şiddetle eleştirdi.

(7) Maria Ulyanova ile M. T. Yelizarof'a işaret olunuyor.

(8) Y.O. Martov'a işaret olunuyor.

(9) Josef Selomonoviç Blumenfeld'in (doğumu: 1865) takma adı. Asıl mesleği besteci; *Iskra*'nın basım ve dağıtımıyla görevli; 1902 Martında *İskra* paketleri ile yakalandı. Kiev'de hapsedildi; 1902 Ağustosunda hapisten kaçtı. Sonraları Menşeviklere katıldı.

4
N.E. BAUMAN'A[1]

Dörtbuçuk torba yayının alındığı ve güvenilir bir yerde olduğu hakkında Nikola'dan (=Ernest) şimdi haber aldık. İlk önemli haber bu. İkincisi, o *herzaman* adamlarımızı hududun ötesindeki kaçakçılarla buluşturabiliyor. Biliyorsun bu adamlara ihtiyacımız var. Bu durumda şu teklifi yapıyoruz: Hemen oraya git, pasaportlarından birisiyle seyahat ederek Memel'de Hikola'yı gör, ondan olup bitenleri öğren; sonra *Granzkarte** ile, ya da bir kaçakçı ile sınırı geç, onun yanındaki (Rusya'daki) yayınları al ve her tarafa dağıt. Bu işin başarıya ulaşması için Rusya'da Nikola'ya yardım edecek ve onu denetleyecek birisinin bulunması *şart*. Bu kimsenin daima sınırı gizlice geçmeğe hazır olması gerekir. Asıl işi Rusya'dan yayınları alarak Pskof, Smolensk, Vilna ve Poldava'ya dağıtmak olmalıdır. [Nikola ile arkadaşlarına bütün güvenimizi yitirdik; *bundan böyle onlara tek kuruş vermemeğe karar verdik*. Bu yolu ancak, güvendiğimiz adamlarımızdan birisi sevkiyata doğrudan doğruya katılırsa kullanabiliriz.] Sen bu iş için biçilmiş kaftansın, çünkü 1) Nikola'yı bir defa ziyaret ettin; 2) İki pasaportun var. Bu, oturduğun yerin değişmesini gerektiren güç ve ciddi bir iş, ama ne yapalım ki bizim için çok önemli. İyi düşün ve tek bir gün bile gecikmeden hemen cevap ver. Bu işi üzerine almaya hazır değilsen, başkasını bulalım. Hemen cevap vermeni bir defa daha rica ediyoruz.

25 veya 26 Haziran 1901'de yazılmış,
Münih'den Moskova'ya gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Pasavan

(1) Nikolai Ernostoviç Bauman (1873-1905) -Profesyonel devrimci ve Bolşevik partisinin seçkin lideri. 1900'de *Iskra* örgütünün kurucularından; 1901-1902'de Moskova'da, gazetenin ajanı olarak çalıştı. R.S.D.I.P.'sinin İkinci Kongresinde Bolşeviklere katıldı.

5
G. V. PLEHANOV A

2 Kasım

Sevgili G. V.,

Mektubunu aldık. Yazınızı *Iskra*'nın 10. sayısına koymayı düşünüyoruz. 9. sayı birkaç güne kadar çıkacak; 8 sayfaya çıktığı için gecikti. *Neue Zeit*'ın 1 ve 2. sayılarını aldın mı? (bitirince lütfen *geri gönder*) Bunları, Engels ve Kautski'nin[1] program üzerine yazıları var[2] diye gönderdim; belki sana yararı dokunur. Programı acaba ne zaman bitirebileceksin?

Marx'ın toplu yazılarının incelenmesi üzerine hiçbir şey yazmıyorsun.[3] Gene de biz, her halde yazar, gönderir diyoruz. *Zarya*'nın 2-3. sayıları için mutlaka gerekli. 4. Cilt 4 Kasımda yayınlanacak; içinde Lassalle'ın Marx'a bir mektubu var. Mektup üzerine şimdi bir inceleme yazmıyoruz, derginin yayınlanmasını geciktirmeye değmez.

İç durumları inceleyen yazım bitti. Aleksiy*, Lübeck üzerine bir yazı yazdı. Şu incelemeler var: senin Frank üzerine, üç tane Aleksiy'in + senin, Marx'ın toplu yazıları üzerine + belki de Velika Dimitrievna'nın Svoboda[4] üzerine. Bu kadar yeter.

*Alsо*** *Zarya*'nın 2-3. sayıları hazır, iş baskıya kaldı ki, o da Kasım ortasında tamamlanabilir.

En iyi dileklerimle

Senin...

Not: Program üzerinde bu kadar durmanın nedeni, *Zarya*'nın 2-3.

sayıları çıkar çıkmaz, elimizde 4. sayı için mürettiplere verilebilecek malzeme bulunup bulunmıyacağını bilmek istememizdir. Dietz bu konuda beni sıkıştırıyor.

Eğer Ryazanof'un yazısı daha gönderilmedi ise *hemen* gönder, yoksa Aleksiy'e yapmadığını bırakmaz. Ryazanof (ve onunla beraber Parvus) yazısının gecikmesinden fena halde alınmışlar, öyle görünüyor ki bizden ayrılacaklar, "Siz editörlüğün ne olduğunu ne bilirsiniz." dedi Pravus bize. Buyrun cenaze namazına!.

Aslından alınmıştır.

2 Kasım 1901'de yazılmış
Münih'den Cenevre'ye gönderilmiştir.

* Y.O. Martov
** Böylece

(1) *Karl Kautsky* (1854-1938)- Alman tarihçisi ve iktisatçısı; İkinci Enternasyonalin Sosyal-Demokrat teorisyeni. Eserleriyle Karl Marks'ın fikirlerinin yayılmasına hizmet ettiyse de, bunlarda büyük yanılmalar da vardı. Sonradan devrimci marksizme karşı çıktı.

(2) Değinilen yazılar: F. Engels'in "Zur Kritik des soszialdemokratichen Programmentwurfes 1891" ve K. Kautsky'nin "Die Revision des Programmes der Sozialdemocratie in Oesterreich".

(3) *Aus dem literatischen Nachlass von Karl Marx, Friedrich Engels und Ferdinand Lassalle. Herausgegeben von Franz Mehring. I. Gesammette Schriften von Karl Marx und Friedrich Engels. Von Marz* **1891** *bis Marz* **1844** kitabının incelemesine değiniliyor.

(4) Kendilerine "devrimci sosyalist" adını takan *Svoboda* grubu 1901 Mayısında E.O.Zelensky tarafından kuruldu. İsviçre'de *Svoboda* (Özgürlük) adında bir dergi yayınladılar; terörizm ve ekonomizmi savunuyorlardı. Grup 1903'te dağıldı.

6
G.V. PLEHANOV A

7 Şubat 1902

Sevgili G. V.,

Berg'in* düzeltmeleri ile program taslağını gönderiyorum. Bu düzeltmeleri koyar mısın, yoksa yeni bir taslak hazırlar mısın? lütfen yazıver. Hangi kısımları yetersiz bulduğunu da bilmek isterim.

Din ile ilgili olarak, Marx'ın, *Gotha Programı* üzerine yazdığı bir mektupta *Gewissinsfreiheit*** isteğini şiddetle eleştirdiğini ve Sosyal Demokratların *religiösem Spuk*'a*** karşı mücadele konusunda açıkça konuşmaları gereğini belirttiğini okudum. Bu olabilir mi ve ne biçimde olur? Bu konuda ne dersin? Din sorununda, tıpkı "cumhuriyet" sorununda olduğu gibi biz, Almanlardan daha az ihtiyatlıyız.

*Sendeki metinden Kotltsof'un da **** bir suret almasına izin verir misin*? Bu çok zaman almıyacaktır.

Elindeki yazı nasıl gidiyor? (Herhalde *Zarya* için bir yazı hazırlıyorsundur diyoruz) Ne zaman biter acaba?

Neue Zeit'ın 1-2 sayıları ile *tarım programı üzerine mektubu* hâlâ göndermedin. Bunları lütfen gönder, ya da niye geciktiğini yaz.

Conrad's Jahrbücher 1902'yi[1] senin için ısmarladım. *Wirtscheaftliche Chronik 1901*, Şubat'ta çıkıyor, sana göndereceğim.

Torgovo- Promişlennaya Gazeta'ya[2] abone oldun mu, sana geliyor mu?

Roboçheye Dyelo'yu çıkaranlardan ne haber? Biz bir şey duyma-

dık.

Kitabım***** dizildi.

Vorwarts kısa bir cevap yayınlamayı bile reddetti, konu *Wortstand*'a gitti. ****** Bebel bizden yana, diyorlar. Göreceğiz.

En iyi dileklerimle
senin
Frey

Münih'den Cenevre'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Y. O. Martov
** Vicdan özgürlüğü
*** Dinsel aldatmacalar
**** B. A. Ginsburg
***** "Ne yapmalı?*
****** (Alman Sosyal Demokrat partisi) İcra Komitesi

(1) *Conrad's Jahrbucher-Jahrbucher für Nationalökonomie und Statistik*- Burjuva Ekonomisti J. Conrad tarafından 1863'den sonra Jena'da yayınlanan süreli bir yayın.

(2) *Torgovo-Promislennaya Gazeta* (Ticaret ve Endüstri Gazetesi)- St. Petersburg'da 1893-1958 yılları arasında yayınlanmıştır.

7
G.V. PLEHANOV A

4 Nisan 1902

Sevgili G.V.

Toprak sorunu üzerine yazdığım yazıyı gönderiyorum.* Okuduktan sonra, mektupla beraber P.B.**ye gönder. Eğer benim ilk desteklediğim plana uyulacaksa (bu yazı bizim genel taslağın ana çizgileri ile bir savunması olmalıdır denebilir.) hepimizin gerekli düzeltmeler üzerinde ortaklaşa anlaşmamız gerekir. Yok sen bu planı kabul etmiyorsan, o zaman başka bir düzen yapmamız gerekir.

Bazı yerlerde, benim taslağıma uyarak programın genel bölümünü (ilkelerin belirtilmesini) aynen aldım. Bu taslak reddedilirse tabii bu da değişecek. (O zaman, eğer senin bir itirazın yoksa, Erfurt programından[1] bazı bölümleri alabilirim.)

Velika Dimitrievna***, herhangi bir kesin değişiklik teklif etmeden bazı kenar notları koymuş. Bu noktalar üzerinde lütfen fikirlerini yaz. Bunlardan birisi üzerinde kendimi savunmak için bir kaç söz söylemek isterim. Velika Dimitrievna 79-82. sayfaların çıkartılmasını öneriyor. Bunları ille de savunmuş olmak için bazı şeyler söylemek istemem. Ne varki, o ayrıca, (millîleştirilmiş topraklarda) küçük kiracılara öncelik tanınmaksızın sadece tarımsal kanunların gereklerinin yerine getirilmesi ve toprağın doğru dürüst işlenmesi ve hayvanların ba-

kımı *şartıyla* büyüğe de küçüğe de aynı hakların tanınmasını programda sözü edilen "haksızlığı teşvik" konusuna girdiğini de öne sürüyor.

Şöyle söylüyor: Bu bir "suç" olacaktır, çünkü "zenginler her şeyi ele geçirecek" buna karşılık toprağın daha iyi işlenmesi ile işçilerin onda dokuzu işsiz kalacaktır. Üstelik bunlara tarımsal kanunların hiçbir yararı dokunmıyacaktır.

Kanımca bu sav yanlış, çünkü 1) ücretli emek olmaksızın yaşıyabilecek köylünün pek az bulunduğu çok gelişmiş bir burjuva toplumu var sayılıyor; 2) "Zengin", toprağı ancak geniş ölçüde çiftçilik, teknik ve ekonomik bakımdan "iyi örgütlenmiş" ise elde edebilir, oysa bu hemen olamaz, olmayınca da Velika Dimitrievna'yı korkutan ani değişim mümkün değildir; 3) İşçilerin yerini makinenin alması kuşkusuz, geniş ölçüde üretimin kaçınılmaz sonucudur ama, biz umudumuzu kapitalist çelişmelerin gelişmesinin geri bırakılmasına değil, tersine bunların büsbütün gelişmesine bağlıyoruz; üstelik toprağın daha iyi işlenmesi endüstrinin adamakıllı büyümesini ve nüfusun topraktan buraya akışını ön şart olarak gerektirir; 4) teklif olunan tedbir "suçlulara" yardımcı olmak şöyle dursun, tersine, "suçun işlenmesine" karşı gelmek için burjuva toplumunda *tek düşünülebilen tedbirdir, zira, sadece işçilerin sömürülmesini sınırlandırmakla kalmaz, toprağın yağma edilmesini*, hayvancılığın gerilemesini de önler. Burjuva toplumunda, sade halkın değil, toprağın da hayvan sürülerinin de *israfına* sebep olan, küçük üreticinin ta kendisidir.

Eğer sen de 79-82. sayfaların çıkartılmasından yana isen 92. sayfadaki notun nasıl değiştirileceği üzerine fikir ver.

Program bütünüyle yayınlanmadan önce, programın tarımsal bölümünün (mütalâalarla) birlikte ayrıca yayınlanması mümkün müdür dersin?

Dün V.İ.****'nin makalesinin provalarını aldım ve Dietz'e gönderdim. Dün de sana bu yazının provalarının devamını yolladım. (İşleri hızlandırmak için düzeltilmiş müsveddeleri o doğruca Dietz'e gönderebilir).

Zavallı Tsvetof'dan***** üç haftadır bir haber alamadık. Her halde yakalandı. Eğer öyle ise bizim için büyük kayıp.

En iyi dileklerimle
Senin
Frey

Not: (5 Nisan) Mektubunu şimdi aldım, bizimkilere verdim. Birkaç güne kadar cevap vereceğiz.

Berg'in taslağını (senen Komisyona ait dediğin taslağı)[2] lütfen hemen şu adrese gönder: *Frau Kiroff. Schıaudolf strasse, 29, III 1 bei Taurer. Bu hemen gerekli;* ellerinde suret olmadığı için senin mütalâalarını anlayamıyorlar. (Bana kalırsa, başkalarının da tekliflerini kapsıyan "üçüncü bir şekil" olarak her iki taslağın da basılmasını isterdim ama, öyle görünüyor ki çoğunluk böyle düşünmüyor). Tarım üzerine kitapları sana yollayacağım. Galiba, Velika Dimitrievna legal marksistlerin "itibarını kıran" tutumunu yumuşatmaya hazır.

Münih'den Cenevre'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Rus Sosyal Demokrasisinin Tarımsal Programı
** P.B. Akselrod
*** Zasuliç Vera
**** Zasuliç Vera
***** İ.S. Blumenfeld

(1) *Erfurt Programı* - Alman Sosyal Demokrat Partisinin, 1891 Ekiminde Erfurt'ta yapılan Kongre'de kabul edilen programı.

(2)Komisyonun program taslağının metni, Lenin ile Plehanov'un daha önceki taslaklarına dayanarak, *İskra* yazı kurulunun seçtiği komisyonun hazırladığı, R.S.D.İ.P.'nin birleştirilmiş program taslağıdır. *İskra* yazı kurulu üyelere bu taslağı inceledikten sonra komisyon son bir taslak hazırlayacaktı. *İskra* yazı kurulu üyeleri 14 Nisan 1902'de komisyonun hazırladığı taslağı kabul etmiştir, fakat Lenin bu toplantıda bulunmamıştır.

8
G.M. KRİSHİZANOVSKİ'YE[1]

6 Mayıs

Mektubu aldık. Galiba, Wood'u içeri almışlar. Claire'in* kendisini kurtarması, bu nedenle de hemen yeraltına geçmesi gerekir. Saşa[2] ile toplantı, (Wood, bu toplantı üzerine bize yazmayı başardı) beş ay içinde bir kongre toplanması için bir komite kurulmasına yol açtı.

Şimdi *esas* görevimiz ona hazırlanmaktır. *Güvenilir* adamlarımızın mümkün olduğu kadar çok komiteye girmesini sağlamalı, güney komitelerinin kurduğu Güney Merkez Komitesinin (=fırıldak) ayağını kaydırmaya çalışmalıyız. İpleri bir *Genosse*'nin** (bu adamı ajan provakatörlük ile suçlayan da oldu ama, bu henüz doğrulanmadı) elinde olan bu "fırıldak" (St. Petersburg bir yana bırakılırsa) en esaslı engeldir. Bu durumda ilk iş: hem Kurtz'un*** hem de Embryon'un**** vakit geçirmeden komitelere katılmalarıdır. Daha sonra bu örneği şu ya da bu şekilde Claire ve Brodyagin izlemelidir. Bu ana görevdir, yoksa bizi eninde sonunda dışarda bırakırlar. Bu görev herşeyden önce gelir; İkinci Kongrenin büyük önemini hiç akıldan çıkartmayın. Buna***** göre davranın ve merkezde İvanova ile ötekiler, Urallar ve Güney üzerine bir saldırıyı ihmal etmeyin. Resmi bir tutum almak şimdi özel bir önem kazanmaktadır.

Brodyagin provakasyondan kuşkulanıyor. Burada olamaz, zaten Londra'ya gelmiş durumdayız. Tutuklanan adamlarımızdan epeyi ipuçları yakalamış olsalar gerek. Bu çok önemli. Kendini gözbebeğin gibi koru; "ana görev"[3] için bu gerekli. Eğer biz (yani *sen*) bu işin üs-

tesinden gelemezsen, büyük felâket olur.

Bu mektubu hemen Brodyagin'e yolla ve bize, ihmal etmeden sık sık yazmasını söyle. Mektuplarının hepsi bize ulaştı.

Wood'un yakalandığı doğrulanırsa, Claire, ya da Brodyagin ile hemen buluşmalı ya da ayrıntılarıyla yazışmalıyız. Saşa üzerine *bütün* ayrıntıları göndermek için iyi adresler (?) bulmak gerek. (Ciltçilik için derhal bir adres bildir.)

Pasaportu kendin sağla, bize güvenme. Claire ile Brodyagin pasaportları değişseler iyi olmaz mı? Claire'i artık herkes tanıyor.

Moskova delegesi kim olacak? Kendisine tamamen güvenilebilir mi? Yerine geçecek iyi birisi var mı? Ve tekrar tekrar: komitelere katılınız. Nizni'ye güvenilebilir mi?

6 Mayıs 1902'de yazılmış ve
Londra'dan Samara'ya gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Krishizanovski

** Yoldaş

*** F.V. Lengnik

**** Y.V. Baramzin

***** Yazıda bir kelime çizilmiş, ne olduğu okunamıyor.

(1) *Gleb Maksimillianoviç Krishizanovski,* (1872-1959)- Komünist Partisinin eski ve önde gelen üyelerinden; tanınmış bilim adamı, enerji mühendisi. İhtilâlci harekete 1893'de katılmış, 1895 Aralığında tutuklanmış, 3 yıl Sibirya'ya sürgün edilmiştir. 1901'de Samara'ya yerleşmiş ve bir *Iskra* merkezi örgütlenmesine yardım etmiştir. 1902 güzünde R.S.D.İ.P.nin ikinci Kongresini toplamak için kurulan Örgütlenme Komitesine seçilmiştir. Kongre'de, İcra Komitesine seçilmiş, 1905-1907 devrimlerine faal olarak katılmıştır.

(2) Saşa ismi, 23-28 Mart 1902 tarihlerinde Byelostok'da toplanan R.S. D.İ.P. Komiteleri Konferansını belirtmek için kullanılıyor. Bu konferansta, Parti İkinci Kongresinin toplanması için bir Örgütlenme Komitesi kurulmuştur.

(3) Lenin, Parti İkinci Kongresinin hazırlıklarına işaret ediyor.

9
I.V. BABUŞKİN'E[1]

.Segili Dost,

"Sınav"[2] konusunda şunu söylemek isterim ki, buradan bir program teklifi imkânsızdır. En iyisi bütün propagandacıların ders verdikleri, ya da vermek istedikleri program hakkında bana yazmaları; böylece ayrıntılarıyla cevap verebilirim. Daha fazla soru sorulmasını istiyorsun. Pekâlâ, işte sorular, ama hepsine karşılık ver: 1) St. Petersburg Komitesinin bugünkü ilkeleri nelerdir? 2) "Tartışma" var mı? 3) Merkez Komitesi ile İşçi Örgütüne karşı tutumu nedir? 4) Merkez Komitesinin bölge örgütüne ve işçi gruplarına karşı tutumu? 5) İskracı işçiler, Bouncer[3] işçilerin kendilerine "İşçi Örgütü Komitesi" adını vermelerine niçin göz yummakta devam ediyorlar? 6) St. Petersburg Zubatof örgütünün[4] her adımını izlemek için tedbir alındı mı? 7) Örgüt ve "devrimci örgütün" önemi konularında işçi çevrelerinde muntazam dersler verildi mi (ya da konuşmalar tertiplendi mi) 8) *İşçiler* arasında, sık sık ve mümkün olduğu kadar geniş ölçüde illegal duruma geçmeleri gereği üzerinde yaygın propaganda yapıldı mı? 9) St. Petersburg'dan bugünkünün on katı mektup yazılmasının sağlanması için tedbir alındı mı (bu mektupların arkası, utanç verici derecede uzun bir süre kesildi)? 10) Broşürler için bir matbaanın örgütlenmesi ve mektupların doğru dürüst dağıtılması işinin *kendilerinin* işi olduğu fikri işçiler arasında yayıldı mı?

İşte sana on soru. En sıcak selâmlarımı gönderir, cevabını beklerim. Gözlendiğini, izlendiğini anlar anlamaz hemen ortadan kaybol.

6 Ocak 1901'de yazılmış ve
Londra'dan St. Petersburg'a gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

1) İvan Vasilyeviç Babuşkin (1873-1906)- Devrimci faaliyetlere 1893'de başlayan profesyonel bir devrimci. İşçilerin Özgürlüğe kavuşturulmaları için kurulan St. Petersburg ve Ekaterinoslav Mücadele Derneklerinin faal üyesi. Leninci *İskra* gazetesinin örgütlenmesine, 1905-1907 devrimine faal olarak katıldı.

(2) Babuşkin, Lenin'den, propaganda grupları üyelerinin "sınavı" için bir soru kâğıdı hazırlanmasını istemişti; böylece propagandacıların *İskra* ilkeleri karşısındaki tutumları belli olacaktı.

(3) Bouncer (Vyshibalo) - St. Petersburg Ekonomistlerinin lideri, Tokarev'in takma adı. St. Petersburg Mücadele Derneğinin üyesi olarak Tokarev, *İskra* ve *Zarya*'nın Rus Sosyal Demokrasisinin organları olmasına karşıydı. *İskra* örgütü temsilcisinin Derneğin merkez komitesinden atılmasını istiyordu.

(4) *Zubatof Örgütü.* Moskova Gizli Siyasi Polis Şefi jandarma Albayı S. V. Zubatof'un kurduğu bir "polis sosyalizmi" politikası izliyordu. 1901-1903 sıralarında kurulan legal işçi örgütlerinin amacı, işçileri çar yönetimine karşı politik mücadele vermekten alıkoymaktı.

10
Y. O. MARTOV'A[1]

Cenevre, 6 Ekım 1903

R.S.D.İ.P. Merkez Organı Editörlerinden Yoldaş Martov'a

Yoldaş,

Merkez Organı yazı kurulu, *İskra* ve *Zarya*'ya katılmayı reddetmeniz üzerine teessüflerini resmen ifade etmeyi görev sayar (halen *Zarya*'nın 5. sayısı basılmak üzere hazırlanmaktadır). İkinci Parti Kongresinden hemen sonra *İskra*'nın 46. sayısı çıkmadan önce yaptığımız ve sonradan birkaç defa tekrarladığımız işbirliği tekliflerimize rağmen sizden tek bir yazı almadık.

Üstelik, *Kızıl Bayrak* başlıklı broşürünüzün ikinci basımı, son kısmının verilmemesi nedeniyle, haftalardır sürüncemede kaldı.

Hiçbir şahsî kırgınlığın, kuşkusuz, Parti Merkez Organının çalışmasını engellemesine izin verilemez.

Gene de eğer sizin çekilmeniz bizim ve sizin görüşlerinizdeki bir ayrılıktan ileri geliyorsa, bu gibi ayrılıkların ortaya konması Partinin çok yararına olacaktır. Ayrıca, bu ayrılıkların mahiyeti ve büyüklüğünü, ilk fırsatta beraber yayınladığımız gazetenin sayfalarında açıkça ortaya koymayı çok arzu edilir bulmaktayız.

Nihayet, dava adına bir defa daha şunu dikkatinize sunmak isterizki, en yüksek parti organında bütün görüşlerinizi resmen açıklamak ve savunmak için bütün imkânları vermiş olmak ereğiyle, sizi Merkez Organı-

nın yazı kuruluna bir üye olarak almaya derhal hazırız.[2]

Lenin, Plehanov

Cenevre'de yazılmış ve mahalli posta ile gönderilmiştir.

Krupskaya'nın yazdığı bir suretten alınmıştır.

(1) *L. Martov*- (1873-1923), Y. O. Tsederbaum'un takma adı. Sosyal Demokrat harekete 1900'ün başlarında katıldı. *İskra* yazı kurulu üyesi, R.S.D.İ.P. İkinci Kongresinde (1903) Menşeviklerin liderliğini yaptı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Sovyet iktidarına karşı çıktı, 1920'de Almanya'ya yerleşti.

(2) Mektup ikinci ve son paragrafların çıkartılmasıyla aynı zamanda P.B. Akselrod'a, V.İ. Zasuliç'e. A. N. Potrezof'a ve L.D.Trotsky'ye de gönderilmiştir.

Lenin zarfın üzerine şunları yazmış: "Çok önemili: Benim ve Plehanov'un, Martov ve arkadaşlarına yazdığı 6 Ekim 1903 tarihli mektubun kopyesi ile Martov'un karşılığı."

11
G.V. PLEHANOV'A

6 Kasım 1903

Sayın Georgi Valentinoviç,

Bizi üzen sorunlar yüzünden bir türlü sakinleşemiyorum. Karar vermedeki bu gecikme, bu geri bırakma sadece korkunç bir işkence...

Hayır, gerçekte Martovculara taviz verilmesi taraflısı hareket ve düşüncelerinizi tamamen anlıyorum. Ne var ki, bugün için bir taviz en umutsuz adım olur ve bunun sonu mutlaka Martovculara karşı açılacak savaşın doğuracağı fırtınalardan daha beterine varır. Bu bir paradoks değil. Ben, Kurtz'u, gazeteyi bırakması için ikna etmek şöyle dursun, tersine, kalması için kandırmaya çalıştım ama o (ve Ru)*, Martovcu bir yazı kurulu ile çalışmayı düpedüz reddediyorlar. Peki ne olacak? Rusya'da düzinelerce delege oradan oraya dolaşıp duruyorlar; Nizhni-Novagrad'dan bile Merkez Komitesinin epey şeyler yaptığını yazıyorlar.Taşıt işi ayarlandı, temsilciler atandı, bildiri yayınlandı, Sokolovsky batıda, Berg merkezde ve Zemlâçka ile ötekiler hep işe koyuldular. Ve şimdi Kurtz'un reddetmesi ortaya çıktı. Bu (şimdi epey genişlediği anlaşılan *bütün* Merkez Komitesi oturum ve toplantılarına) uzun bir ara verme demektir. Ardından. ya M.K.'nin** Martovcu yazı kuruluna karşı mücadelesi ya da *bütün* M.K.'nin istifası. Sonra sen ve Konseydeki iki Martovcu *yeni bir* M.K. seçmek zorunda kalacaksınız ve Kongrenin seçimi ile yapılmayan bu iş, Rusya'daki *büyük kitlenin*

onayını kazanamayacak; ülkeye dağılan üyeleri şaşkınlığa, kızgınlığa uğratacak ve bu durumu reddedeceklerdir. Bu, Kongrenin prestijine büyük bir darbe olacak ve *Rusya'da* sebep olacağı karışıklık ve rezalet, içi küfürle dolu bir yabancı propagandacı kitabından yüz bin defa daha beter ve tehlikeli olacaktır.

Uyumsuzluktan bıktık artık. Rusya'dan gelen mektuplarda herkes bundan şikâyetçi ve şimdi Martovculara boyun eğmek Rusya'da uyumsuzluğu yasalaştırmak olur. Çünkü *Rusyada* bugüne değin itaatsizliğin ve başkaldırmanın izi bile yoktu. Ne senin, ne de benim demeçlerim Parti Kongresinde, Çoğunluk delegelerini yatıştıramıyacak. Bu delegeler büyük bir gürültü kopartacaklar.

Birlik adına, Partinin kararlılığı adına bu sorumluluğu üzerine alma, geri çekilme ve her şeyi Martovculara bırakma.

Senin,
N. Lenin

Cenevre'de yazılmış, mahalli posta ile gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* L. Y. Galperin
** Merkez komitesi

12
G. M. KRİSHİZANOVSKİ'YE

Sevgili Dost,

Burada olup bitenleri dünyada tasavvur edemezsin. Mide bulandırıcı şeyler oluyor. *Ötekilerin de oylarını elde ettikten sonra Boris* ile beraber buraya gelmek için* mümkün olan ve olmayan her şeyi yapmanızı rica ediyorum. Bilirsiniz, benim Parti işlerinde artık epey tecrübem var: herhangi bir geri bırakma, en ufak bir gecikme, ya da gevşekliğin Partiyi mahvedeceğini kesinlikle belirtmek isterim. Belki her şey size ayrıntılarıyla anlatılacaktır. Meselenin can damarı, Demek Kongresindeki çatışmadan sonra Plehanov'un aniden cephe değiştirmesi ve beni, Kurtz'u ve hepimizi feci ve utanç verici şekilde hayal kırıklığına uğratmasıdır. Şimdi, bizi hiç hesaba katmadan Martovcular ile pazarlığa girişti ve onun parçalanmadan ödü koptuğunu gören Martovcular da, isteklerini iki ya da dört katına çıkarttılar. Sadece altı kişinin kabul edilmesini istemekle kalmıyorlar, kendilerinden olanları (bunların kaç kişi olduğunu henüz söylemiyorlar) M.K.'ye bunlardan ikisinin Konseye girmesini istedikleri gibi M. Komitesinin Demekteki faaliyetlerinin yerilmesini istiyorlar (oysa bu faaliyetlerin hepsi Plehanov'un tam onayı ile yürütülmüştü.) Plehanov'un bölünme ve mücadeleden ödü kopuyor. Durum vahim, düşmanlarımız göbek atıyor ve iyice küstahlaştılar; bizimkiler öfkeli. Plehanov her şeyi derhal mahvetmekle tehdit ediyor ve bunu yapar da. Tekrar ediyorum, ne olursa olsun *sizin gelmeniz mutlaka gerekli.*

4 Kasım 1903'de yazılmış ve
Cenevre'den Kiev'e gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

*Boris Nikolayeriç - V. A. Naskov

(1) Dış Ülkelerde Rus Devrimci Demokrasi Derneği, Lenin'in hazırladığı plana göre 1901'de kuruldu. *İskra* örgütünün yabancı ülkeler şubesi Derneğe bağlandı. Derneğin amacı devrimci sosyal demokrasiyi yaymak ve militan bir örgüt kurmaktı. R.S.D.İ.P.nin İkinci Kongresinden sonra Derneği ele geçiren Menşevikler, Bolşeviklere karşı amansız bir mücadeleye giriştiler. Dernek 1905'e kadar varlığını sürdürdü.

13
G. V. PLEHANOV'A

6 Kasım 1903

Georgi Valentinoviç,

Konyagin'e, Parti Konseyinden istifa etmesi için tavsiyede bulunmayı kabul etmediğim takdirde "istediğiniz şekilde hareket etme hakkını" saklı tuttuğunuz üzerine olan dünkü demecinizi epey düşündüm. Bunu kabul etmeme imkân yoktur. Ayrıca, istifama rağmen gayri resmi fakat *fiili* editör durumunda kalmayı da mümkün görmüyorum. Zira siz, sizin anladığınız tam hareket serbestliğinin yazı kurulunun Martovculara devredilmesini de içine aldığını söylüyorsunuz. Bu durumda, Merkez Organın yazı kurulunun bütün resmi ilişkilerini ayrı bir zarf içinde gönderdiğim bütün dokümanları size devretmeye mecburum. Dokümanlar üzerinde herhangi bir açıklama gerekirse bunu kuşkusuz severek yaparım. Materyalden bazıları size verilen herşeydan haberdar olmaları gerekli bulunan yazarlarımıza (Lebedev, Schvarz, Ruben) verilmiştir.

N. Lenin

Not: Yazı kurulunun devrini lütfen kötü bir boykot olarak yorumlamayın. Bu, bu yılın 1 Kasımında size verdiğim demeçte açıkça söy-

lediğim şeylere aykırı düşer.[1] Şimdi yazı işleri kurulundan istifamı tabii yoldaşların bilgisine sunacağım. Yarın sabah haberci ile materyalin önemine göre aa, bb, cc işaretlerini taşıyan üç paket göndereceğim.

52. sayı Merkez Komitesinin bildirisi ile[2] 16 Kasımda çıkması gerekir. Bunun için basım pazartesi başlamalı; salı günü de başlansa olur.

Cenevre'de yazılmış ve mahalli posta ile gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) Lenin'in Parti Konseyinden ve Merkez Organı yazı kurulundan istifasını bildiren demecine işaret olunuyor.

(2) Partinin İkinci Kongresi ile ilgili Merkez Komitesi Bildirisi

14
G. M. KRİZHNOVSKİ'YE

8 Kasım 1903
*Smith'e**

Sevgili Dost,

Bir defa daha buraya gelmeni rica ediyorum; özellikle sen ve Merkez Komitesinden bir veya iki kişi. Bu mutlaka ve hemen gerekli. Plehanov bize ihanet etti; bizim kampta müthiş bir kızgınlık var; Demekteki kavga nedeniyle herkes kırgın; Plehanov, Parti Kongresinin kararlarının değiştirilmesine izin verdi. Yazı kurulundan kesinlikle istifa ettim. *Iskra*'nın yayını durabilir. Bunalım tam ve müthiş. Şunu aklınızdan çakırmayın ki, şimdi artık Merkez Organının yazı kurulu için mücadele etmiyorum; Plehanov'un bensiz beş kişilik bir kurul kurmasını çoktan kabullendim. Bugün artık M.K. için mücadele ediyorum; Plehanov'un korkakça ihanetinden sonra iyice küstahlaşan Martovcular onu da ele geçirmek istiyorlar. Sayısını bile belirtmeden kendi adamlarının buraya alınmasını istiyorlar. Merkez Organının yazı kurulu kavgası Plehanov'un ihaneti üzerine geri dönülmeyecek şekilde kaybedildi. Tek barış şansı M.O. yazı kurulunu onlara vererek M.K.'yi kendimize alıkoymaktır.

Bu bile kolay değil (belki geç bile kaldık) ama deneyeceğiz. Smith'e burada ihtiyacımız var, en iyisi Merkez Komitesinden göz dolduran *iki* Rus daha gelsin (kadın olmasın) (Boris ve Doktor** olabilir). M.K. boyun eğmezse, Plehanov istifa etmekle tehdit ediyor.

Tanrı aşkına tehditlerine kulak asmayın; daha fazla baskıda bulunmalı, korkutmalıyız. Rusya M.K. için kesin bir tavır takınmalı, M.O. yazı kurulunu devretmekle yetinmelidir. Burada Merkez Komitesinden yeni insanlara ihtiyaç var. Yoksa Martovcularla müzakereleri yürütecek tek bir kişi bile yok. Hele Smith üç kat gerekli. Martovcuların "şartlarını" tekrarlıyorum: 1) M. O.'nın yazı kurulu ve M. K. adına müzakereler, 2) M. O.'ın yazı kurulunda altı kişi, 3) M. K.'ye belirsiz sayıda insan ve buraya üye tayininin durdurulması, 4) Konseyde iki sandalye, 5) Dernekle ilgili olarak M. K.'nin tanınmaması; derneğin kongresinin kanunî olarak kabulü. Bütün bunlar aslında yenenlerin yenilenlere barış şartları gibi bir şey!

Cenevre'den Kiev'e gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Smith - G. M. Krizhnovski

** Doktor - F. V. Gusarof

15

ISKRA YAZI KURULUNA[1]

Merkez Organın Yazı Kuruluna

12 Aralık 1903

Bugün ben M. K.'nin bir temsilcisi olarak, Yoldaş Martov'dan, M.K.'nin Cenevre muhalefeti ile müzakereleri üzerine bir rapor yayınlanıp yayınlanamıyacağını soran bir mektup aldım.[2] Bence yayınlanabilir ve ben M. O'ın yazı kurulundaki yoldaşlardan Parti için barış ve iyi niyet sorununu bir defa daha gözden geçirmelerini ciddiyetle rica ediyorum.

Böyle bir barışı sağlamak için henüz vakit geçmediği gibi, hem halkımızdan hem de düşmanlarımızdan bölünmenin ve şerefsizce hareketler ve tahrif edilmiş listeler üzerine konuşmaların ayrıntılarını saklamak için de henüz vakit geçmiş değildir. Bu konuşmalar belki de *Moskovskiye Vedormosti*[3] tarafından da kullanılacaktır. Çoğunluğun, bu pislikleri unutulmaya terkedilmesini kolaylıkla kabulleneceğini ben garanti ederim, yeter ki partide barış ve iyi niyet sağlansın.

Şimdi her şey, M.K.'nin 25 Kasım 1903 tarihli barış teklifini[4] reddeden eski muhalefetin temsilcilerini içine alan M. O. yazı kuruluna bağlı bulunmaktadır. Yoldaşlar, her şeyi yeniden gözden geçirmenizi istememin bir nedeni de, o zamandan beri, Yoldaş Ru'ya istifasını vermek tavsiyesinde bulunmak ve'Dernek işlerini "dostça" halletmeğe çalışmak suretiyle M.K.'nin iki gönüllü tavizde daha bulunmasıdır.

Bu arada M.K.'yi boykot, ona karşı tahrikler ve Rusya'da pratik çalışmaların kesilmesi sürüp gidiyor. Rusya'dan bize, muhalefetin orada bir "cehennem" yarattığını yazıyorlar. Azınlık ajanlarının, çalışmaları

durdurucu işlere sistemli olarak devam ettiklerini komiteleri ,birer birer dolaştıklarını gösteren çok güvenilir bilgiler ,var. St. Petersburg'dakiler, Martyn'in oraya aynı amaçla geldiğini yazıyorlar. İşler öyle bir noktaya gelmiş ki, muhalifler kendi taşıma işlerini ayarlıyor ve Dan vasıtasıyle M.K.'ye bu vasıtalarla, yarı yarıya ödemede bulunarak binebileceklerini teklif ediyorlarmış.

M.O.'nın yazı kuruluna son bir defa daha, her iki tarafın, iki Merkez Organının samimi olarak tanınması esasına dayanarak, muhalefeti barış ve iyi niyete uymaya ikna etmeyi ve ortak iş görmeyi imkânsız hale getiren bu bağırsak savaşına son vermesini rica etmeyi, Partiye karşı bir görev saymaktayım.

Cenevre'de yazılmış, mahalli posta ile gönderilmiştir.

Aslından alınmıştı.

(1) Lenin bu mektubu M.K.'nin dış ülkelerdeki temsilcisi F.V. Leugnik'e yazmıştır.

(2) Burada, İkinci Kongreden sonra parti içinde ortaya çıkan durumla ilgili olarak M.K.'nin menşeviklerle müzakeresine işaret olunuyor.

(3) *Moskovskiye Vedomosti* (Moskova Haberleri) -Moskova Üniversitesinin 1756'da yayınlamaya başladığı en eski Rus gazetesi. 1863'de toprak ağaları ile din adamlarının en gerici bölümünün görüşlerini yansıtan bir tutum takındı. 1917 Ekim Devrimine kadar yayımını sürdürdü.

(4) M.K.'nin Menşeviklere verdikleri ültimatoma değiniliyor. Plehanov'un etkisiyle Menşevikler bu ültimatomu reddetmişler ve Parti Çoğunluğuna karşı açıktan açığa savaşa girmişlerdir.

16
NADEJDA KRUPSKAYA'YA

3 Aralık 1904

Bugün Bonch'a* bir iş mektubu gönderdim. Önemli bir şeyi eklemeyi unutmuşum: 3.000 adet (Leiteisen Sözlüğü) basılmalı; fiyatların hesaplanmasında bu önemli. Hemen Bonch'a bunu söyle.

Birlik Komitesi ile Raisa'nın** bugün elime geçen M.K. Kafkasya temsilcisinin demeçlerini gönderiyorum.[1] *Bence* yayınevimizde bunu hemen broşür halinde yeniden basmak mutlaka gerekli. Bunu hemen yap, Nikolayef ile öteki karar tasarıları broşüre eklenebilir ama, bu çok küçük (en fazla) 2-4 sayfa tutulmalı (başlık konulmamalı, yalnız altına yayınevinin adı konulmalı).

Mektubunu şimdi aldım. Lyadov ile Rahmatof'un "plan"ına ne oldu anlıyamıyorum, ama bir acayiplik var. *Hemen gelmeye.* Destroyer'in de*** gelmesini çabuklaştırmaya *çalışacağım.*

Ekteki sayfaları ısıttım ama olmadı. Belki de başka kimyasal maddeleri denesen iyi olacak.

Nasılsa boş bir gecem oldu. Sana bir mektup gönderiyorum, bunu benim tarafımdan üçüne**** *hemen* ve herhangi bir merasime girişmeksizin ver. Mektup onları epey karşıtıracak; haberlerin abartılıp abartılmadığını anlayacağız bakalım. Bölünmenin başladığı gerçeği olduğu gibi duruyor, bir ihtarda bulunmalı ve fesatçılar işin başında şiddetle yerilmeli. Üçüne de bu mektubu tarafımdan *hemen* göndermeni istiyorum. Yarın Destroyer ile konuşacağım, benden yana olacağına

kuşkum yok. Vasily Vasilyeviç'in ve Schwarz'ın da; ama mektubun yalnız benim olması daha iyi. Martyn Nikolayeviç'e de yazayım, fikir vereyim dedim ama, bir işe yarıyacağını sanmıyorum; gelip görüşeceğim. şimdilik burada zararsız halde. Rusya'da başlayan zararlara gelince, mektubum bana epey engel olacaktır. Martyn Nikolayeviç'e, Paris'de bana hemen olup bitenleri yazdırmamanız çok yazık. O kadar önemliydi ki, çok yazık olmuş.

Rahmerof'a mektubu yeniden okudum; şu ya da bu sert sözler belki çıkartılabilirdi, fakat mektubu bu sert şekliyle hemen tarafımdan onlara göndermeni *mutlaka istiyorum.*

Leiteisen'e uğradım. Plehanov'un kendisine yazdığı mektubu okudu. Plehanov, Lenin'e, haliyle ağzına geleni söylüyor. "Trotski'nin kitapçığının kendisi gibi bayağı olduğunu" yazıyor. Leiteisen'den "azınlık tarafını değil, kendi (Plehanov) tarafını tutmasını" istiyor. "Hayatının trajedisinden, yirmi yıl sonra kendisine inanan tek kişi bulunmamasından" yakınıyor. "Otoriteye boyun eğmek değil, dostça güven" istediğini ve "istifa etmeyi ciddî olarak düşündüğünü" söylüyor... Bu şimdilik *entre nous.*****

Deutsch geçen gün Leiteisen'e mektup yazıp *mali yardım istemiş;* hiç paraları olmadığını söylüyor. Zasuliç de (daha önce) aynı şeyi Yefron'a yazmış ve Sergei Petroviç'i Galyorka yerine koyarak (!) Galyorka'ya küfretmiş.

Öbür gün, yani Pazar günü hareket edeceğim, salı ve çarşamba Zurich'de konuştuktan sonra, perşembe günü Bern'de olacağım ve cuma gune döneceğim. Belki de birkaç gün fazla sürebilir[2].

Zürih'de bana Argunin aracılığı ile yaz (Mektubu iki zarfa koy, içteki iyice sağlam olsun, dikkatli ol). Lozan'dan yazdılar mı, oraya gitmemi istiyorlar mı? Adres verdiler mi?

Senin,
N.Lenin

Yazı kurulunun Zemstvo hakkındaki mektubunun herkesin okuması amacıyla *açıkça* basılması için bizden resmi istekte bulunmalarını sağlamak üzere hemen bütün komitelere yaz. İşi sağlama bağlamak için yap bunu. *Özür dileme* lütfen. Mektubun kendisini elde et (ya da yeniden bas) ve Çoğunluk komitelerine bir zarf içinde dağıt.

Peris'ten Cenevre'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* V.D. Bruyeviç
** Kim olduğu bilinmiyor
*** A.V. Lunaçerski
**** Bundan sonraki mektup
***** Aramızda

(1) Kafkas Birlik Komitesi ile M.K. Kafkas temsilcilerinin *İskra*'nın 73 ve 74. sayılarında yayınlanan ve Parti Konseyi kararlarını protesto eden bildirisi.
(2) Lenin, Paris'te (5 Aralığa kadar), Zurih'de (6 Aralık) ve Bern'de (8 Aralık), Parti içi durum konusunda bir dizi konferans verdi.

17

A.A. BOGDANOF, ROZALYA ZEMYAÇKA VE M.M. LİTVİNOF'A[1]

(Lenin'den, Rahmetof, Zemyaçka ve Papaşa'ya özel)

3 Aralık 1904

Sevgili Dost,

Martin Nikolayeviç'in* geldiği haberini aldım (kendisini henüz görmedim) ve bundan, işlerin bizim için pek iyi gitmediği sonucunu çıkarttım. Rusya'da ve dışardaki bolşevikler gene arap saçına döndüler. Üç yıllık tecrübemden biliyorum, bu gibi parçalanmaların davamıza büyük zararları dokunabilir. Bu parçalanmanın kanıtlarını şu şekilde görüyorum: 1) Rahmetof'un gelişi gecikti; 2) Ağırlık yayın organından başka şeye, kongreye kaydı; bir çeşit Rus Ö.K.'ne** kaydı; 3) M.K. ile çoğunluk yazarlar grubu arasında bir çeşit ilişkiye, neredeyse pek aptalca denebilecek Rusça bir organ fikrine göz yumuluyor, hattâ bunlar destekleniyor. Eğer benim parçalanma üzerine olan fikirlerim doğruysa, Çoğunluğun en büyük düşmanı bile daha beterini yapamazdı. Rahmetof'un yola çıkışının gecikmesi ihanete varan bağışlanmaz bir budalalık, çünkü dedikodu aldı yürüdü ve biz Rusya'da hemen birşeyler yapmayı kapsayan çocukça planlar yüzünden burada önemimizi yitirme tehlikesiyle yüzyüzeyiz. Dışarda çoğunluk organının geri bırakılması (bunun için sadece para eksik) daha da bağışlanmaz. Şimdi her şey bu organa bağlı; onsuz, hiç kuşkusuz şerefsizce bir ölüme doğ-

ru yön tutmuş olacağız. Ne pahasına olursa olsun biraz para bulmalıyız; birkaç bin de olsa hemen başlamalı, yoksa kendi boğazımızı kendimizi sıkmış olacağız. Ancak budalalar *bütün* umutlarını bir kongreye bağlayabilirler. Konseyin daha toplanmadan kongreyi kundaklayacağı gün gibi ortada. Allahaşkına beni iyi anlayın; kongre için her türlü propagandayı bırakalım, bu slogandan vazgeçelim demiyorum, ama şu günlerde insanın kendini sadece bu işe vermemesi ve herşeyin *kuvvete* bağlı olduğunu görememesi için çocuk olması gerekir. Kongre üzerine daha önce olduğu gibi bir yığın karar tasarısı olabilir (her nedense Martin Nikolayeviç'in gezisi tek bir karar tasarısının hazırlanmasına yol açmadı, yazık, çok yazık) ama *meselenin esası bu değil*; insan bunu nasıl göremez. Bir Örgütlenme Komitesine, ya da Çoğunluk Bürosuna ihtiyaç var, fakat yayın organı olmayınca bu bir göstermelikten, bir oyundan öte bir şey olmayacak; bir polis baskınının yaratacağı ilk karışıklıkta bir sabun köpüğü gibi dağılıp gidecektir. Her ne pahasına olursan olsun, bir organ ve burada bize para gerekli; her yola başvurup bu para sağlanmalı. Örgütlenme Komitesi ya da Çoğunluk Bürosu bize (mümkün olur olmaz) bir organ yayınlama ve komiteleri dolaşma yetkisini vermelidir. Ama bu örgütlenme Komitesi eğer önce "olumlu iş" yapılmasını kafasına takar da organ yayınlanmasını *şimdilik geri bırakırsa* bizim için herşeyi mahvetmiş olur. Nihayet, Rusya'da birşey yayınlamak, M.K.'deki pis heriflerle herhangi bir iş yapmak düpedüz ihanet olur. M.K.'nin hem Rusya'daki hem de dışardaki Bolşevikleri bölmek ve parçalamak istediği gün gibi ortada. Uzun süredir tasarlıyor bunu, ama ancak ahmak bir toy kanar buna. M.K.'nin yardımı ile Rusya'da bir organ yayınlamak düpedüz delilik, ya da ihanettir. Olaylar öyle bir yol izliyecektir ki, sonuç ister istemez buna varacaktır; çünkü bir organ, ya da popüler gazetenin örgütleyicileri M.K.'nın kaşarlanmış kurtlarınca eninde sonunda atlatılacaklardır. Bunu açıkça sezinliyorum. Aksini düşünenlerden umudu kesiyorum.

Tekrarlıyorum: İlk ve en başta bir organ gelir ve bu organ için para. Parayı başka şeye harcamak aptallığın dik âlâsıdır. Rahmetof vakit

geçirilmeden buraya getirilmeli. Komiteleri dolaşmanın ilk amacı mahalli yazışmaların sağlanması olmalıdır (bugüne dek bu yazışmalara başlanmaması bağışlanamaz ve utanç verici bir yanılmadır ve tekerimize sokulmuş bir çomak gibidir!). Kongre için propaganda *ikinci derecede* bir meseledır. Bütün çogunluk Komiteleri hemen ve fiilen M.K. ile bağlarını kesmeli. Örgütlenme Komitesi, ya da Çoğunluk Bürosu ile ilişki kurmalıdır; bu M.K. kuruluşunu bir bildiri ile *derhal* halka duyurmalıdır.

Çoğunluk arasındaki bu arılığı daha filizlenirken kurutmaz, bu iki konuda mektupla *ve en önemlisi* Rahmetof ile görüşerek bir anlaşmaya varmazsak, biz burada, *artık umut kalmadı diye her şeyi bir yana iteceğiz.* Eğer beraber çalışmak istiyorsanız anlaşma gereğince (anlaşmaya meydan okuyarak, ya da anlaşmasız değil) hep birlikte hareket etmeliyiz. Allah kahretsin; herkesin bir yayın organı konusunda para bulmak için yola çıkıp, sonra da pis pis işlerle uğraşması ayıpların ayıbı!

Birkaç güne kadar M.K.'ye karşı yazılı olarak, hem de daha beter karşı çıkacağım. M.K. ve Konsey ile ilgimizi kesmezsek herkes yüzümüze tükürür.

Mektubunuzu ve Rahmetof'un gelmesini bekliyorum.

N.Lenin

Paris'ten Rusya'ya gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* M. M. Lyadof

** Örgütlenme komitesi

(1) *A. Bogdanof, (Aleksandır Aleksandroviç Malinovski)* (1873-1928)- Doktor, filozof, sosyolog, ekonomist. İkinci Kongreden sonra Bolşeviklere katılmıştır. 1907-10 reaksiyon yıllarında Lenin'e ve Partiye karşı çıkan grupların liderliğini yaptı. Felsefe alanında kurmaya çalıştığı "Ampriyomonizm" adı verilen subjektif-idealist sistemi Lenin, *Materyalizm ve Ampiri-*

okritisizm adlı kitabında şiddetle eleştirmiştir.

Rosalya Sayoilovna Zemyaçka (1876-1947)- Komünist Partisi ile Sovyet Hükümetinin önde gelen bir üyesi. Devrimci harekete 1893'de katıldı. İkinci Kongreden sonra Çoğunluk Grubundan ve *Iskra*'cılardan. Bolşeviklerden M.K.'ye üye oldu ve Menşeviklerle mücadele etti. 1904 Ağustosunda, 22 Bolşeviğin Cenevre'de yaptığı toplantıya katıldı. Çoğunluk Komiteleri Bürosuna seçildi.

Maksim Maksimoviç Litvinof (1876-1951)- Seçkin parti üyesi, devlet adamı ve diplomat. Devrimci harekete 1898'de işçi çevrelerinde propagandacı olarak başladı. 1901'de tutuklandı ve hapishanede iken *İskra*'cılara katıldı. 1902'de öteki *İskra*'cılar ile hapisten kaçtı ve İkinci Kongreye delege olarak katıldı.

18
A. I. YERAMOSOF'A[1]

(Lenin'den Monk'a, özel)

Sayın Yoldaş,

Sizinle daha düzenli temas kurmanın artık mümkün olduğunu öğrenmekle memnun oldum. Bundan yararlanarak, düşüncelerinizi, yakın gelecek üzerine tahminlerinizi birkaç satırla bana yazarsanız çok iyi olur. Şimdiye kadar sizin haberleriniz hep, karşılıklı anlaşmayı epeyce güçleştiren aracılar ile oldu.

Herhalde duymuşsunuzdur, yıl boyunca Parti işleri bir rezaletti. Azınlık, İkinci Kongreyi mahvetti, yeni bir *İskra* yarattı, (Yeni İskra'yı gördünüz mü, ne düşünüyorsunuz?) ve şimdi, komitelerin büyük çoğunluğu bu yeni *İskra*'ya karşı çıktıkları halde Azınlık, Üçüncü Kongreyi de berbat etti. Partinin mücadeleyi kör dövüşü haline getiren, prensip meselelerinde hemen *Raboçheye-Dyelo*'izme ve meşhur zamanla örgütlenme teorisine kayan dedikodu yuvası organa göz yummayacağını Azınlık gayet iyi biliyor.

Durum şimdi aydınlandı. Çoğunluk Komiteleri birleşti (dört Kafkas ve Odessa, Ekaterinoslav, Nikolayev, St. Petersburg, Moskova, Riga, Tiver, Kuzey ve Nijni-Novo Gorod Komiteleri) Ben burada (yeni yazıcı kadrosu ile) *Vperyod*[2] gazetesini yayınlamaya başladım (birinci sayının yeni takvimle Ocak başında çıkacağı bildirildi.) Gazete için düşündüklerinizi ve bizim için çok önemli olabilecek desteğinize

güvenip güvenemeyeceğimizi bildiriniz.

23 Aralık 1904 ile 4 Ocak 1905
arasında yazılmıştır.
Cenevre'den Rusya'ya gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) A.I. Yeramasof (ölümü 1927)- Sosyal Demokrat ve *İskra*'cı. *İskra*'nın kuruluşundan Ekim Sosyalist Devrimine kadar Bolşevik Partisi'ni paraca destekledi.

(2) *Vperyod* (İleri)- 22 Aralık 1904'den 5 Mayıs 1905'e kadar Cenevre'de yayınlanan illegal Bolşevik gazete. Lenin gazetenin örgütleyicisi, yöneticisi ve ideolojik rehberiydi. Yazı kurulunun öteki üyeleri: V.V. Vorosky, M.S. Olminsky ve A. V. Lunacharsky idi. Menşevikler ile mücadelede büyük rolü oldu.

19
AUGUST BEBEL'E[1]

Cenevre, 8 Şubat 1905

Yoldaş,

Tam sizin bana yazdığınız[2] gün, Yoldaş Hermann Greulich'e göndermek için bir mektup hazırlıyorduk. Bu mektupta Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisinde bölünmenin nasıl ve niçin olduğunu anlattık. Bu mektubun bir kopyesini Alman Sosyal Demokrat Partisi İcra Komitesine göndereceğiz.

Partimizin Üçüncü Kongresi, Çoğunluk Komiteleri Rusya Bürosunca toplanacaktır. *Vperyod* yazı kurulu ile Büro sadece geçici merkez organlarıdır. Bugün için ne ben, ne de *Vperyod*'un editörlerinden, yazarlarından, ya da destekleyicilerinden benim bildiğim birisi, bir Parti Kongresi kararı olmaksızın, bütün Partiyi toplayacak yeni ve önemli adımlar atmanın sorumluluğunu yüklenemez. Bu durumda sizin teklifiniz ancak Parti Kongresine sunulabilir.

Bu kötü Almancamı lütfen hoşgörünüz.
Sosyal Demokratça selâmlar.

N. Lenin

Berlin'e gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

PPP(1) August Bebel (1840-1913) - Alman Sosyal Demokrat Partisinin kurucularından; marxizmin seçkin yayıcısı ve teorisyeni. Kadının toplumdaki yerini inceleyen *Kadın ve Sosyalizm* adlı eseri büyük önem taşır.

(2) 3 Şubat 1905 tarihli mektubunda August Bebel, R.S.D.İ.P. içindeki bölünmeyi kaldırmak için, Alman Sosyal Demokrat Partisi icra Komitesinin bir teklifini Lenin'e ulaştırmıştır. Bu teklife göre, Bolşevikler ile Menşeviklerin katılacakları ve Bebel'in hakemlik edeceği bir uzlaştırma kurulunda görüş farklarının ortadan kaldırılmasına çalışılacaktı.

20[1]

S.I. GUSEV'E
(Khariton'a)

15 Şubat 1905

Sevgili Dost,

Mektuplar için çok teşekkürler. Bunun devamını sağlamaya çalış, ama şunu da aklından çıkartma: 1) Sana verilen mektupları, ya da raporları sakın kısaltayım diye uğraşma; bunları (kendi mektuplarından ayrı olarak) *tam* gönder; 2) Bizi yeni kuvvetler ile, gençlikle, yeni kurulmuş çevrelerle *doğrudan doğruya* temasa getir. Devrimci bir örgütün gücünün bağlantılarının sayısında olduğunu unutma. Dostlarımızın çalışmalarını, yeterliğini ve sonuçlarını bize Rusya'da sağladıkları yeni ilişkiler ile ölçmeliyiz. St. Petersburg'dakilerin *hiç birisi* (ne Serafima, ne Sysoika, ne Zemyaçka ne Nik. İv) bugüne kadar bize yeni bir Rus irtibatı veremediler (utansınlar). Rezalet, bizim çözülmemiz, mahvımız! İsa aşkına Menşeviklerden örnek alalım. *İskra*'nın 85. sayısı mektupla dolu. Siz de gençlere *Vperyod* okuyorsunuz, değil mi? Öyleyse niye bizi bunlardan birisiyle temas ettirmiyorsunuz? Unutma, senin tutuklanman halinde çalışabilecek, teması sağlayabilecek, sensiz de yazışmayı sürdürebilecek bir düzine kadar *Vperyod*'a bağlı genç bulunmazsa hapı yutarız. Şunu aklından çıkartma! Profesyonel bir devrimci her bölgede bir düzine yeni irtibatlar kurar, daha aralarındayken işleri ellerine bırakır ve nutuk vererek değil, iş yaparak onları yetiştirir. Sonra başka bir yere gider, bir iki ay sonra yerine geçen genç-

leri denetlemek için geri gelir. Aramızda, gençlikle ilgili olarak budalaca iki yüzlü ve Oblomovca bir korku var. Rica ederim, bütün gücünle bu korkuyla savaş.

Senin
Lenin

Cenevre'den St. Petersburg'a gönderilmiştir.

(1) *Sergi İvanoviç Gusev* (takma adı Khariton) (1874-1933) Sosyal demokrat ve Bolşevik. Çoğunluk Komiteleri Bürosu ile St. Petersburg Parti Komitesi sekreteri ve Odessa Bolşevik örgütü lideri, Ekim Sosyalist Devriminden sonra önemli görevlerde bulundu.

21

S.İ. GUSEV'E

(Gusev'e verilmek üzere Lenin'den, özel)

4 Nisan 1905

Sevgili dost,

İzlendiğini sen kendin yazmıştın. Ben de ayrıca, eylem alanından yeni gelen St. Petersburg'lulardan bunu doğrulayan haberler aldım. Artık şüphe kalmadı. Hem kendi, hem de birçok arkadaşların denemelerinden biliyorum; bir devrimci için en güç şey tehlike bölgesini *zamanında* terketmektir. Belli bir yerde, ne zaman işi bırakmak zamanı gelse, o iş birdenbire ilginçleşir ve *önem kazanır;* yani insana hep öyle gelir. Bu nedenle senin St. Petersburg'tan bir zaman için ayrılmanı *kesinlikle istiyorum.* Hiçbir bahane, işle ilgili hiçbir şey bunu geciktirmemeli. Kaçınılmaz bir tutuklamanın getireceği zararlar çok büyük olacaktır. Uzaklaşmanın yaratacağı zarar ise önemsizdir. Genç yardımcıları, bir iki ayda üst kademedeki yerleri dolduracak gibi yetiştirdikten, kısa ve geçici bir duraklamadan sonra bütünüyle davanın çok şey kazanacağından emin ol. Gençler kilit yerlerde daha fazla tecrübe kazanırlar ve yapacakları hataları biz hızla düzeltiriz. Oysa bir tutuklama, bir merkez örgütlenmesi için elimizdeki bütün fırsatları yok eder. Bir ay için *hemen* köylük bir yere gitmeni tekrar ve ısrarla istiyorum. Her yerde yapılacak yığınla iş var ve genel bir rehbere her yerde ihtiyaç var. Eğer gitmek istiyorsan (ki mutlaka gitmelisin) işleri ayarlamak kolay.

12 Mart 1905 anlaşması[1] üzerine hiçbir şey yazmıyorum. Küfret-

mek neye yarar. Başka türlü yapamazlardı besbelli, diyorum. Şimdi yapılacak iş, Kongreye canla başla hazırlanmak ve delege sayısını çoğaltmaktır. Fazla para harcama, dikkatli ol; Kongreden sonra çok para gerekecek.

Cenevre'den St. Petersburg'a gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) R.S.D.İ.P.'nin M.K. ile Çoğunluk Komiteleri Büroları arasında üçüncü Parti kongresinin toplanması için bir Örgütlenme Komitesi kurulmasına ilişkin 12 Mart 1905 tarihli anlaşma.

22

ULUSLARARASI SOSYALİST BÜROYA

(Uluslararası Sosyalist Büro Sekreterliğine)

Cenevre, 18 Temmuz 1905

Sayın Yoldaşlar,

6 Temmuz tarihli mektubunuz bizi epey şaşırttı. Vatandaş Plehanov'un bundan böyle Rus Sosyal Demokrat Partisini, Uluslararası Sosyalist Büroda temsil etmediğini öğrenmiş olmanız gerekirdi.

İskra'nın 101. sayısında, vatandaş Plehanov, aşağıda tam çevirisini verdiğimiz ve Büro'nun dikkatine sunmuş olması gereken mektubu yayınlamıştır:

"Yoldaşlar, Partimizin merkez kuruluşlarına öldürücü bir darbe vuran (Partinin bölünen kısmının yaptığı) konferansın[1] almış olduğu kararlar beni Merkez Organın editörlüğü ve (İkinci ve *kanunî* Kongrenin seçtiği) Konsey'in beşinci üyeliği ünvanlarını bırakmaya sevk etmiştir.

G. Plehanov

Not: Bu fırsattan yararlanarak, Partinin Üçüncü konferansının[2] kararlarını bağlayıcı olarak tanıyan kısmına, şimdi -ne yazık ki- bölünmüş partiyi, Uluslararası Sosyalist Büroda temsil etmeye devam etmemi isteyip istemediklerini açıktan açığa sormak isterim. Her *iki* bölüm de istediği takdirde *ancak* R.S.D.İ.P.'nin temsilcisi olarak kalabilirim.

Montreaux, 9 Mayıs 1905."

Parti Merkez Organı, *Proletarya*[3] yazı kurulu, vatandaş Plehanov'un demecine, 13 Haziran 1905'te yayınlanan aşağıdaki paragraf ile cevap vermiştir:

"Yoldaş Plehanov'un mektubuna koyduğu not ile ilgili olarak şunu belirtmek isteriz ki, Partinin, Uluslararası Büroda Yoldaş Plehanov tarafından temsili konusu, karara bağlanmak üzere Parti M.K.'ne sunulmuştur."

Bu sorun henüz çözümlenmemiş olmakla beraber, halen vatandaş Plehanov, Parti temsilcisi sıfatıyla[4] Uluslararası Sosyalist Bürodan çıkacak dokümanları imzalamaya yetkili değildir.

Bu durumda, sayın yoldaşlar, dikkatinizi şu gerçeğe çekmek isteriz ki, Partinin kendisine kesinlikle yetki vermediği sürece, Partiyi temsil edemeyeceğini *açıktan açığa* ilân etmiş bir yoldaş aracılığı ile Büroyla yazışma bizim için çok uygunsuz olacaktır. Uluslararası Sosyalist Büroda temsil sorunu çözümlenene kadar bizi ilgilendiren herşeyin (mektup, bildiri, doküman, fon v.b.) Parti Merkez Komitesi adresine (V. Ulyanof, Rue de la Colliane, 3, Cenevre) gönderilmesi konusundaki ricamızı tekrarlarız.

Sayın yoldaşlar, kardeşçe duygularımızı kabul ediniz.

Brüksel'e gönderilmiştir.

Elyazısı kopyeden alınmıştır.

(1) R.S.D.İ.P.'nin Üçüncü Kongresi ile aynı zamanda, 1905 Nisanında yapılan *Cenevre Menşevikler Konferansı*'na işaret olunuyor.

(2) 12-27 Nisan 1905 tarihleri arasında Londra'da yapılan R.S.D.İ.P. Üçüncü Kongresi ilk Bolşevik kongresi olmuştur. Kongreye Lenin öncülük etmiştir. Kongrenin kabul ettiği bütün temel karar tasarılarını O hazırlamış, silâhlı ayaklanma, Sosyal Demokratların geçici devrimci hükümete katılmaları, köylü hareketine karşı takınılacak tavır ve Parti tüzüğü üzerine konuşmalar yapmıştır.

Kongre, Menşeviklerin hareketlerini yermiş, burjuva demokratik devriminin tam zafere ulaşması ve sosyalist bir devrime dönüşmesi için Bolşeviklerin güdecekleri taktik hareket çizgisini tesbit etmiştir. Kongre kararları,devrimin öncüsü olarak proletaryanın görevlerini, burjuva demokratik devriminde Partinin stratejik planını (yani proletaryanın köylüler ve liberal burjuvazı ile ittifak halinde devrimin zafere ulaşması için mücadelesini) ana hatlarıyle tesbit etmiştir.

Parti Tüzüğünü de değiştiren kongre, MerkezKomitesi ile Merkez Organı, Merkez Komitesi içinde birleştirmiştir.

(3) *Proletarya*- R.S.D.İ.P.'nin haftalık Bolşevik gazetesi. Üçüncü Kongre Kararı gereğince gizli olarak yayınlanmaya başlanmıştır. Başyazarı Lenin idi. Cenevre'de 14 Mayıs ile 12 Kasım 1905 arasında 26 sayı çıkmıştır. Lenin bu gazeteye altmıştan fazla yazı ve haber yazmıştır.

(4) R.S.D.İ.P.'nin Uluslararası Sosyalist Büro'da temsili sorunu, M.K.'nin 7 Mayıs 1905'te yaptığı toplantıda görüşülmüş ve Plehanov'un temsilci olarak tayini Krasın, Lenin ve Postolovski tarafından kararlaştırılmış ise de Lenin, Plehanov ile başlayan görüşmelerin olumlu bir sonuca bağlanması şartıyle bu karara katılmıştır. Lenin, Üçüncü Kongrenin geçerliliğinin tanınmasını, Plehanov'un parti üyeliğinin devamını şart koşmuştur.

Menşeviklerin, Plehanov'u Büroya temsilci tayin etmeleri üzerine, Plehanov, Büroya her iki tarafı da temsil ettiğini bildirmiş ve bölünmeyi, taraf tutar bir biçimde hikâye ederek Üçüncü Kongrenin gereğini ve geçerliliğini inkâr etmiştir.

23
A. V. LUNAÇERSKİ'YE[1]

2 Ağustos 1905

Sevgili An. Vas.

Dün sana bir iş mektubu yolladım ve *İskra*'nın 105. sayısı* ile Plehanov'un L. *Feuerbach*'ının** sana gönderilmesini istedim. Bugün seninle, günlük ufak tefek işler dışındaki konular üzerine konuşmak istiyorum.

Cenevre'de bizimkilerde bir umutsuzluk, bir bezginlik. Kendine güveni olmayan ve kendi başına politik iş yapmaya alışkın olmayan insanların cesaretlerini yitirmeleri ve şaşkına dönmeleri için ne kadar az şeye ihtiyaç var, şaşılacak şey. Ve bizim Cenevre'li Bolşevikler ayakta uyuyorlar. Üçüncü Kongrenin, sona erdirmek şöyle dursun, yeni bir dönemini açtığı ciddî bir mücadele sürüp gidiyor; *İskra*'cıların hepsi telâşe memuru, işportacı gibi çığırtkan, demogojide iyice pişmişler. Bizimkilerde ise "vicdanlı bir ahmaklık", ya da "ahmakça bir vicdanlılık". Mücadeleye girişemiyorlar; beceriksiz, uyuşuk, sarsak, sümsük... İyi olmaya iyi çocuklar, ama politikacı olarak sıfırlar. İnatçılık, mücadele ruhu, atiklik ve hız yok. Vas. Vas.*** bu bakımdan tipik bir örnek: Hoş bir delikanlı, sadık bir işçi, namuslu bir adam, ama korkarım dünyada *politikacı* olamayacak. Gereğinden fazla nazik, *"Galyorka"* broşürlerini onun yazdığına bin şahit ister. Gazeteye de, topluluğa da bir mücadele ruhu getirmekten uzak (Bund[2] üzerine nazik bir yazı yazmasına izin vermiyorum diye, yakınıp duruyor). Ke-

derli bir hava her yanı sarmış, millet durmadan bana sitem ediyor (buraya geleli ancak üç hafta oldu, her hafta *üç* ve bazen *dört* defa şehre gidiyorum, her seferinde yol dört beş saat çekiyor), neymiş, işler yolunda değilmiş, Menşevikler daha becerikliymiş... vesaire vesaire.

Bizim M.K. de pek öyle fazla "politikacı" değil, o da pek çıtkırıldım; onda da inatçılık, beceriklilik, duyarlılık noksanlığı var, o da parti mücadelesinde en ufak fırsattan yararlanma yeteneğinden yoksun. Ayrıca, biz "yabancılar'ı" pek küçük görüyorlar, en iyi kimseleri ya bizden ırak tutuyorlar, ya da buradan alıyorlar. Ve biz burada, yabancı bir ülkede kendimizi eski kafalı buluyoruz. Heyecan, dürtü ya da itici güç yeterli değil. İnsanlar kendi başlarına harekete, mücadeleye yetenekli değil. Toplantılarımızda konuşucu sıkıntısı çekiyoruz. Halkı coşturacak, temel sorunları ortaya atacak, onları Cenevre bataklığından çıkartıp daha ciddî ilişkiler ve sorunlar alanına yükseltecek insan kıtlığı var. Ve bütün işler aksıyor. Politik mücadelede duralama ölümdür. Binlerce istek var ve ihtiyaçlar durmadan da artıyor. Yani *İskra*'cılar uyumuyorlar (şimdi de Cenevre'ye gelen denizcilerin[3] yollarını kesmişler ve herhalde Odessa olaylarını kendi gruplarının yararına "kullanarak" her zamanki politik gösteri ve yaygaracı marktschrien**** ile bunları kandırmışlar). Bizde müthiş adam kıtlığı var. Vas. Vas ne zaman yazmaya başlayacak bilmiyorum, ama konuşmacı ve politik merkez olarak eleştirilmeye bile değmez. Değil insanları canlandırmak, bir düzene sokmak onları büsbütün uyuşturur. Schwarz burada değil. Orada, burda olduğundan çok daha canlı şeyler yazıyor, atıp tutuyor ama, hepsi bu kadar, Halk üzerinde etkili olma, onlara yön vermeğe gelince, Cenevre'de bile bunu pek beceremiyordu. Burası geniş ve önemli bir merkez. Epey Rus var. Seyyah kum gibi. Yaz ayları özellikle pek meşgul edici, çünkü Cenevre'ye gelen büyük Rus kafileleri içinde uyandırılacak, kazanılacak ve yön verilecek insanlar da var.

Düşün ve bana ayrıntılarıyla yaz (özel adresimi kullansan daha iyi: 3 Rue David Dufour). Bana, Cenevre'de bulunmamanın kayıp sayılmayacağını, uzakta da olsan çok şey yazabileceğini söylediğini hatırlı-

yor musun? Gerçekten de çok şey yazıyorsun ve biz *nasılsa* gazeteyi yürütüyoruz (evet nasılsa yürütüyoruz, oysa çok daha fazlasına ihtiyacımız var). Yalnız kayıp vermekle kalmıyoruz, bu büyük kaybı her gün daha şiddetle hissediyoruz. Toplantılarda kişisel etki ve konuşma, politikada bambaşka şey. Bunlar olmaksızın politik faaliyet olmadığı gibi, yazınak bile politik gücünü yitiriyor. Dışarda büyük kuvveti olan bir düşmanla yüyüze gelince her hafta, bir ayda kazanabileceğimizden fazla şey kaybediyoruz. Parti için mücadele bitmedi, bütün sinirleri germedikçe gerçek zafere ulaşılamayacak...

En iyi dileklerimle
Senin
Lenin

Cenevre'den Italya'ya gönderilmiştir.

* Başyazı tam bir saçma. İlk fırsatla buna bir karşılık yazabilir misin? Kabulse, hemen telgrafla bildir.

** Plehanov'un, Engels'in "Ludvig Feuerbach ve Klâsik Alman Felsefesini Sonu" başlıklı kitaba yazdığı önsöz

*** Vas. Vas. Vasili Vasilyeviç

**** İşportacıların şarlatanca bağırıp çağırmaları

(1) *Anatoli Vasilyeviç Lunaçerski* (1875-1937)- Devrimci harekete 1900 lerin başında katıldı. İkinci Kongreden sonra Bolşeviklerin yanında yer aldı. *Vperyod*, *Proletarya* ve sonraları *Novaya Zhizn* gazetelerinin yazı kurulunda çalıştı. Reaksiyon yıllarında (1907-1910) Marxizm'den saparak, Partiye karşı Vperyod grubuna katıldı. Marksizm ile dinin birleştirilmesi tezini savundu. Lenin, Lunaçerski'nin görüşlerini *Materyalizm ve Ampiriokritisizm* adlı eserinde (1909) şiddetle eleştirdi. Lunaçarski 1917'de Altıncı Kongrede partiye kayıt oldu. Ekim Sosyalist Devriminden sonra devlet adamı olarak önemli yerlerde bulundu.

(2) *Bund* - Litvanya, Polonya ve Rusya'daki Yahudi İşçiler Birliği, 1897'de kuruldu ve R.S.D.İ.P.'ne bağımsız bir örgüt olarak katıldı. Bund Rus işçi sınıfı hareketine milliyetçi ve ayrıcı bir eğilimi soktu ve Sosyal Demokrat hareketin en önemli sorunlarında fırsatçı bir tutum takındı. Bolşevik programdaki, ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi ilkesine karşı çıktı. 1914-18 savaşında şovence bir tavır aldı. 1917'de karşı devrimci geçici hükümeti destekledi ve Ekim Sosyalist Devriminin düşmanlarının yanında savaştı. 1921 Martında *Bund* kendi kendini dağıttı.

(3) *Potemkin* zırhlısındaki ayaklanmaya katılan denizciler.

24
A.V. LUNAÇERSKİ'YE

Sevgili An. Vas.,

Üç Devrim üzerine bir kitapçık yazma niyetin beni pek sevindirdi. Yerinde olsam, Plehanov'a vereceğim cevabı şimdilik geri bırakırdım; bırak şu öfkeli doktriner doya doya havlasın. Şu zamanda, özellikle felsefeye dalmak! Sosyal Demokrasi için gücünün yettiği kadar çalışmalısın; *bütün çalışma saatlerini* ona adadığını unutma.

Üç Devrim'e gelince; hemen işe başla. Bu konunun *her yanı ile* ele alınması gerekir. Bu konunun üstesinden geleceğinden eminim. Sosyalizmin görevlerini, esaslarını ve gerçekleştirme şartlarını halkın anlayacağı şekilde anlat. Sonra, bugünkü devrimde zafer, köylü hareketinin önemi (ayrı bir bölüm olarak), geçici hükümet, devrimci ordu, ayaklanma, yeni mücadele biçimlerinin *belirli özellikleri ve şartları.* 1789 ve 1848 tipi devrim. Nihayet, (daha iyisi bunu ikinci bölüm ve bundan sonrakini üçüncü bölüm yapmak) devrimin burjuva karakteri, tam olarak *ekonomik* yanları, ardından *Osvobozdenye*'lerin[1] her türlü çıkarları, taktikleri ve politik entrikaları ile teşhiri.

Doğrusu zengin bir konu. *İskra* basitleştiricilerine karşı militan bir konu. Lütfen hemen başla ve aceleye getirme. Bu konuda popüler, güçlü ve amacı olan birşey meydana getirmek çok önemli bir iş.

Şimdi de bölünme üzerine. Beni yanlış anlamışsınız. Benim adıma yazmanızın bir faydası yok, çünkü bunlar ayrı konular: birisi tarih (bunu hale yola sokmaya çalışacağız); ötekisi onların polemik metodlarının özeti. Konu üzerinde edebi-eleştiri özeti; buna "ucuz ve bayağı edebiyatın" eleştirisi de diyebiliriz. Burada, bütün kitabın bir analizi

verilmeli, "Çoğunluk ya da Azınlık" teması üzerindeki evirip çevirmelerle birlikte, Martov ve öteki Eski Müminlerin[2] *Proletarya* ile polemiklerindeki bütün mide bulandırıcı yaltaklanmalar aynen alınmalıdır. *Adi savaş metodlarını* ortaya dök. Bir *tip* olarak belirsinler. Kendi yazılarından alınan parçalar ile boy resimlerini çiz. Yazılarından birkaç bölüm alarak bunu pekâlâ yapabilirsin.

En iyi dileklerimle
Senin
Lenin

Not: Kuzmin Karavaef hakkındaki
yazıyı aldım. 1848 edebiyat sayfasını da.

1905 sonunda yazılmış ve
Cenevre'den Italya'ya gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) *Osvobozdenye* (Kölelikten Kurtuluş)- P.B. Struve'nin 1902-1905 yılları arasında dış ülkelerde yayınladığı onbeş günlük dergi. Dergi, Rus liberal burjuvazisinin organı olup, liberal ve ılımlı bir monarşi fikrini destekliyordu. 1903 yılında dergi etrafında kurulan Osvobozdeniye Derneği 1905'e kadar faaliyet gösterdi.

(2) Eski Müminler diye tanınan grupta, Akselrod, Zasuliç, Potresof gibi kimseler vardı.

25
R.S.D.İ.P. MERKEZ KOMİTESİNE

8 Ekim 1905

Sayın Arkadaşlar,

Uluslararası Büroda temsil konusundaki önemli bir değişikliği, size bildirmek isterim. Menşeviklerin Güney Rusya Konferansında[1] bu konuda kabul edilen karar tasarısında 1) Benim hakkımda büyük bir yalan var; bu yalana öbürsü gün çıkacak *Proletarya*'nın 20. sayısında cevap veriyorum; 2) *Parti'nin kendi bölümlerini* temsil etmesini Plehanov'dan istiyorlar.

Bizim de istediğimiz tam bu! Plehanov, kuşkusuz bu isteklerini yerine getirecek. Bizim için bir felaket olan bu yalancı tarafsızlığın içyüzü ortaya çıkacak; zaten bizim istediğimiz de buydu. Uluslararası Büroda iki temsil olabilir: bir Çoğunluğun, bir de Azınlığın. En iyisi de bu. Üstelik, eğer Azınlığı Plehanov temsil ederse *bu daha da iyi olur*. Gelecekteki birlik için bu bulunmaz bir örnek olur. Sizden rica ediyorum: Plehanov'u bir yana bırakınız ve Çoğunluktan kendi delegenizi atayınız. Ancak o zaman çıkarlarımız korunmuş olur. Orlovsky'yi atamak iyi olur. Birkaç dil bilir, iyi konuşur ve etkili bir kişiliği vardır. Temasların çoğu, hemen hepsi yazıyla; biz de bundan böyle fikir danışmaya başlayabiliriz. Aslında danışılacak bir şey de yok ya. Tecrübelerimle biliyorum, inanın bu temsil sadece formaliteden ibaret. Bir zamanlar Plehanov bu temsil işini sık sık Koltsov'a bırakırdı ve Kolt-

sov "parlamenter" olarak sıfır ve genellikle beceriksizin birisi olduğu halde bundan bir zarar gelmedi.

En iyi dileklerimle
N. Lenin

Cenevre'den Rusya'da gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) *Menşeviklerin Güney Rusya Başlangıç Konferansı* - 1905 Ağustosunda Kief'de yapıldı ve konferansa Menşevik grupları ile komitelerinden oniki delege katıldı. Partinin her iki kısmının birleştirilmesi, *İskra* yazı kurulu, R.S.D.İ.P.'nin Sosyalist Büroda temsili gibi konularda karar tasarıları kabul edildi. Lenin, konferansın kararlarını "Yeni Bir Menşevik Konferansı", "En Son *İskra* Taktikleri" başlıklı makalelerinde şiddetle eleştirdi.

26
G. V. PLEHANOV'A

Sayın Georgi Valentinoviç,

Sosyal Demokratik Birliğin artık daha fazla geri bırakılamayacak bir sorun ve bunun gerçekleştirilmesinin her zamanda fazla mümkün olduğuna inandığım için size bu mektubu yazıyorum. Size doğrudan doğruya yaklaşınamı daha fazla geciktirmeye iki sebep engel oluyor: 1) St. Petersburg'da legal *Novaya Zhizn* Sosyal Demokrat gazetenin kurulması ve 2) Son birkaç günün olayları[1]. Bu iki olay bizim hemen Rusya'ya dönmemize yol açacak gibi olmasa bile, bu dönüş çok çok yakındır ve bu Sosyal Demokrat gazete gerçekten ciddi ortak bir çalışma için şimdilik bir temel sağlamaktadır.

Biz Bolşeviklerin sizinle birlikte çaışma isteğimiz, size tekrarlamamı gerektirmeyecek birşeydir. St. Petersburg'a yeni gazetenin, bütün editörlerine (şimdilik bunlar yedi kişi): Bogdanof, Rumyantsev, Bazarof, Lunaçerski, Orlovski, Olminski ve ben) sizin yazı kuruluna katılmanız için ortak ve resmi bir talep göndermelerini yazdım. Ne var ki, olaylar beklemez; posta ulaşımı kesilmiştir ve aslında formaliteden başka birşey olmayan bir adımı geciktirmeye hakkım olmadığını sanıyorum. Bu teklifi herkesin kabul edeceğine ve bundan memnun olacağına eminim. Bütün Bolşeviklerin sizinle olan anlaşmazlığa olağanüstü şartlar nedeniyle geçici birşey gözüyle baktıklarını biliyorum. Şurasını söylemeğe lüzum yoktur ki, mücadele bizi çoğu zaman ilerdeki birleşmeyi güçleştirecek adımlar atmaya, sözler söylemeye ve hareket-

lerde bulunmaya zorlamış olabilir ama, biz her zaman birleşmeye *hazırdık* ve Rus Sosyal Demokrat kuvvetler arasında en iyilerinin aksiyondan uzak kalmalarının *abesliğini* anlıyor ve bütün hareketin sizin öncülüğünüze yakın ve içten işbirliğinize *gerçekten ihtiyacı* olduğunu biliyorduk. Ve biz hepimiz, bugün olmazsa yarın, yarın olmazsa öbür gün, bütün güçlük ve engellere rağmen birleşmemizin gerçekleşeceğine inanıyoruz. Ama bu birleşmenin bugün olması yarın olmasından çok daha iyidir. İşler şimdi o hale geldi ki, *gecikmiş olabiliriz* ve gecikmemiş olmak için her türlü çabayı harcamak istiyoruz.

Bizimle çalışmak ister misiniz? Benimle buluşarak bu konuyu görüşmeyi kabul ederseniz çok memnun olurum. Şahsî bir buluşmanın birçok yanlış anlamaları ortadan kaldıracağına eminim. Birleşmeye engel olan pek çok sözde güçlük yok olup gidecektir. Fakat genellikle bunu kabul etmeyeceğiniz, ya da şimdi kabul etmeyeceğinizi de düşünerek bu güçlüklerden bazılarına peşinen ilişmek istiyorum.

Bu güçlükler şunlardır: 1) Yeni yazı kurulunun birçok üyeleri ile sizin anlaşamamanız. 2) Sosyal Demokrat Partinin iki yarısının hiçbirine katılmak istemeyişiniz. İlk güçlük sanırım bütünüyle ortadan kaldırılabilir. Teori ve taktik sorunların hemen hemen onda dokuzunda sizinle ayni fikirdeyiz, onda bir üzerinde kavga etmeğe de değmez. Yazılarımda yanlış diye kabul ettiğiniz bazı iddiaları düzeltmek istediniz ve hâlâ da istiyorsunuz. Ama ben hiçbir zaman görüşlerimi herhangi bir Sosyal Demokrata ille de kabul ettirmeye kalkmadım ve yeni editörlerden hiçbirisi, ama hiçbirisi "Leninist" olmak için bir taahhüdde bulunmadı. Üçüncü Kongrede Barsof'un konuşması bu konuda genel görüşün bir ifadesiydi. Siz, adı geçen yedi kişiden üçünün felsefi görüşlerini yanlış diye kabul ediyorsunuz.[2] Ne var ki, bu üç kişi de kendi görüşlerini herhangi bir resmî Parti meselesine ne bağlamaya kalktılar, ne de bugün kalkıyorlar. Ve bu üç kişi -gelişi güzel söylemiyorum, gerçeklere dayanarak söylüyorum- sizinle birlikte çalışmaktan büyük sevinç duyarlar. Sizinle bizim -çoğunluğun görüşlerine genellikle sevgi duyduğunuz, başka şeyler yanında konferanslarınızda, son

yazılarınızda ve sizinle tam anlaşma halinde olan Parvus'un tutumunda besbelli iken- politik bakımdan şu anda ayrılmamız hem pek istenilmez, hem pek mevsimsiz ve hem de Sosyal Demokrat hareket için pek zararlıdır.

Ve on binlerce, belki de yüzbinlerce işçiye söz söyleyecek yeni bir legal gazete -sizin muazzam bilgi ve geniş politik tecrübenize Rus proletaryasının müthiş ihtiyacı olduğu bir zamanda yapılacak her şey, bütün bunlar, geçmişi kolayca unutturarak capcanlı bir işte beraberce çalışmamızı kolaylaştıracak *yeni bir* zemin sağlayacaktır. Cenevre'de çalışmaktan St. Petersburg'daki çalışmaya geçmek hem psikolojik olarak, hem de parçalanmadan birliğe gidildiği için Parti yönünden pek faydalı bir geçiş olacak ve umarım, İkinci Kongreden beri ortaya çıkmayan ve belki de yakınlarda bir daha ortaya çıkmayacak olan böyle bir fırsatı kaçırmayız.

Burada gene de ikinci bir güçlük var. Siz belki de Partinin bir yarısına katılmak istemezsiniz. Çalışmaya katılmak için bütün Partinin birleşmesini belki de *conditio sine qua non** olarak öne sürersiniz. Böyle bir birliğin istenilir ve gerekli olduğunu düşünmekle tamamen haklısınız. Ama bu *şimdilik* mümkün mü? Siz de buna olumsuz cevap vermeğe eğilimlisiniz, çünkü daha kısa zaman önce bir federasyon teklif ediyordunuz. *Bugün* proletarya üzerine etkiniz için en geniş imkân St. Petersburg'da günlük bir gazetedir (100.000 tirajı tutturarak fiyatı bir kopek'e indirebilecek durumdayız.) Menşeviklerle ortak bir yazı kurulu *bugün* için düşünülebilir mi? Biz zannetmiyoruz. Menşevikler de öyle. Federasyon teklifinize bakılırsa siz de böyle düşünüyorsunuz. Üç gazete gerçekten gerekli mi? Aramızda örgütlenme üzerine sahici bir anlaşmazlık olmadığına göre devrimci Sosyal Demokrasinin *politik* organı hatırına bir araya gelemez miyiz? Partinin yarın açığa çıkmasıyla ispiyonluk üzerine olan korkuların hepsi dağılıp gidecek. Ve devrim, bizim taktik görüş farklarını inanılmaz bir hızla silip süpürecektir; üstelik siz Üçüncü Kongrenin *kararlarını* kabul etmediğini bildirmediniz ise de; bu kararlar neticede biz bütün Bolşe-

vikleri birleştiren Parti direktifleridir.

Bana öyle geliyor ki, bu şartlar altında sizin bizim tarafa geçmeniz tamamen mümkün ve ilerdeki birleşmeyi güçleştirmek şöyle dursun, onu kolaylaştıracak ve hızlandıracaktır bile. Sizin uzak durmanız nedeniyle sürüp giden bugünkü mücadele yerine, devrimci Sosyal Demokrat hareket bütünüyle daha güçlenecektir. Daha kararlı ve disiplinli hale geldiği için mücadele bundan kârlı çıkacaktır. Sosyal Demokratlar bütünüyle daha emin ve umutlu olacak; hemen yeni bir hava esecek ve yeni gazete, Sosyal Demokrat harekette her saat öncü bir yer kazanacak, ne geriye bakacak, ne geçmişin ayrıntılarına girecek, sadece işçi sınıfına bugünkü mücadele alanında azimle ve yılmadan öncülük edecektir.

Benimle buluşmayı kabul etmenizi bir defa daha rica ederek ve biz bolşeviklerin sizinle birlikte çalışmanın yararlılığı, önemi ve gereğine inandığımızı belirterek mektubuma son veriyorum.

Samimiyetle sizin,
V. Ulyanof

1905 Ekiminde Cenevre'de yazılmıştır.

Aslından alınmıştır.

* Aksi düşünülemez şart.

(1) 1905 Ekiminde Rusya'daki genel politik greve işaret olunuyor.
(2) Bu üç kişi, A. Bogdanof, V. Bazarof ve A. Lunaçerski'dir.

27
MAKSİM GORKİ'YE

Çarşamba, 14 Ağustos 1907

Sevgili Aleksey Maksimoviç,

Meşkovski ile beraber bugün buraya geldik, yarın Stuttgart'a gideceğiz.[1] Senin de burada olman çok, ama çok önemli.[2] Önce sen M. K. tarafından (danışman olarak) resmen atandın. Sonra, uzun süredir seninle bulaşamadık, seni görmek çok iyi olur. Üçüncü olarak, bulunduğun yerden burası ancak bir günlük yol ve toplantı bir *haftadan fazla* sürmez (burası Londra değil!), Pazar, hatta pazartesi bile yola çıksan geç sayılmaz.

Kısacası herşey gelmen için uygun. Sıhhatin elverirse gelmeni isterdim. Uluslararası sosyalistleri *iş başında* görme fırsatını kaçırma, bu şöyle böyle ahbaplıktan yada birkaç söz konuşmaktan tamamen farklı birşey. Gelecek kongre ancak üç yıl sonra toplanacak. Üstelik, bir araya gelmedikçe, bütün işlerimizi mektupla tartışmamız imkânsız. Kısacası, gel, gel. *Aurevoir*!

Maria Fiedorovna'ya[3] selâmlar.

Senin,
N. Lenin

Kapri adasına gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) Lenin ile Meşkovski 1907 yılı 18-24 Ağustosunda Stuttgart'da yapılan Ulus-

lararası Sosyalist Kongresine delege olarak katılmışlardır. Bu mektup Berlin'den yazılmış olsa gerek.

(2) Gorki, Stuttgart Kongresine katılmadı.

(3) Tanınmış Rus aktrisi Maria Fiedorovna Andreyeva, Gorki'nin eşi ve yardımcısıydı.

28
MAKSİM GORKİ VE MARİA ANDRAYEVA'YA

15 Ocak 1908

Sevgili A.M. ve M. F.,

Ekspres postası mektubunuzu bugün aldım. Kapri'ye, size gelme fikri hem tatlı, hem de pek ayartıcı, yapmayın canım! Öylesine çekici bir manzara çizmişsiniz ki, mutlaka gelmeyi aklıma koydum, karımı da birlikte getirmeğe çalışacağım. Yalnız hâlâ tarihini bilemiyorum, şimdilik bütün dikkatimi *Proletarya*'ya vermem gerekiyor, iyice *oturmalı,* işler ne olursa olsun yağ gibi akıp gitmeli. Bu en az bir iki ay alacak. Ne yaparsın, bu iş yürüyecek. İlkbaharda kendimizi, bir yandan Napoli'yi seyreder, bir yanda gevezelik eder, bir yandan da Kapri'nin o beyaz şarabını yudumlar bulacağız. Bak aklıma geldi, İtalyanca öğrenmeye başladım; Mari Fiedorovna'nın yazdığı adresteki *espresso*'yu hemen *ekspresso* diye okudum. Bana o sözlüğü gönderseniz.

Proletarya'nın gönderilmesi işine gelince. Bunu yazmakla başınıza iş açtınız, şimdi elimizden kolay kolay kurtulamazsınız. İşte M.F.'ya ilk ağızda bir yığın iş:

1) Rusya ile ulaştırmayı sağlayan gemilerde çalışan mürettebatın bağlı oldukları sendikanın (böyle bir sendikanın olması lâzım!) sekreterini bulmak.

2) Ondan, gemilerin *gelip gittikleri* limanlar ile *tarifelerini* öğrenmek. Sekreter mutlaka bize *haftalık sevk işini* halletmeli. Bu iş kaça malolur? Bize, işini zamanında yapan birisini bulmalı (İtalyanların içinde böylesi bulunur mu?). Rusya'da bizden adres isterler mi? (yani

örneğin, Odesa'da gazeteleri teslim edecekleri birisi gerekli mi, yoksa orada *bir süre* bu gazeteler İtalyan bir hancıda falan kalabilir mi?) Bu bizim için *çok önemli.*

3) Eğer, M. F. bu işleri -tedbirleri almak, gerekli kişileri bulmak, bunlara talimat vemek gibi- kendisi yapamazsa bizim bu sekreter ile temasımızı sağlasın, biz ona yazarız.

Bu iş acele. İki üç haftaya kadar burada *Proletarya*'yı basacağız, hemen sevketmemiz lâzım.[1]

İşte böyle. Kapri'de görüşmek üzere. A. M., aman sağlığına dikkat et.

Sizin
V. Ulyanof

Cenevre'den Kapri adasına gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

1) Polisin müdahalesinden doğan bazı aksamalara rağmen, *Proletarya*'nın, Gorki ve eşi Andreyeva aracılığıyle Rusya'ya sevkine 1908 yılının ilk aylarında başlanmıştır.

29
MAKSİM GORKİ'YE

7 Şubat 1908

Sevgili A. M.,

....

Planların çoğu ilginç, ben de gelmeyi çok isterdim ama, sen de kabul edersin, hemen örgütlenmesi gerekli Parti işini yüzüstü bırakamam.[1] Yeni bir işi başlatmak güç. Bir yana itemem ki. Birkaç aya kadar işler yoluna girer ve ben de o zaman bir iki haftalığına ayrılabilirim.

Politik bakımdan çürüme, döneklik, acizlik ve benzeri şeylerle *sistematik olarak* mücadele etmek gereği üzerindeki düşüncelerine yüzde yüz katılırım. "Toplum" ve "gençlik" konularında aramızda herhangi bir anlaşmazlık bulunabileceğini sanmıyorum. Aydınların Partimiz içindeki önemleri gitgide azalıyor; aydınların Partiden *kaçtıkları* üzerine her yandan haberler yağıyor. Cehenneme kadar yolları var serserilerin. Parti, küçük burjuva süprüntülerden temizleniyor demektir. İşçiler daha çok söz sahibi olurlar hiç değilse. Meslek sahibi işçilerin rolleri artıyor. Bütün bunlar çok iyi ve sizin "tekmelerinizin" de aynı şekilde anlaşılması gereğine inanırım.

Şimdi, biz nasıl etkili olacağız, literatürümüz nasıl olmalı? Sempozya *yada Proletarya*? Kuşkusuz, en kolayı şöyle karşılık vermek: ikisi de. Kusursuz bir karşılık ama pratik değil. Legal sempozyamız olmalı tabiî; St. Petersburg'daki yoldaşlarımız bunun için ter döküp duruyorlar; Londra'dan sonra Kvakalla'da[2] otururken ben de bu yazılar üzerinde çalıştım. Mümkün olursa bunları desteklemek ve bu sempoz-

yaları sürdürmek için *her türlü* çaba harcanmalıdır.[3]

Ne var ki, Londra'da 1907 Kasımına kadarki (tam altı aylık) denemelerim bugün için legal hiçbir sistematik literatürün meydana getirilemiyeceğine beni inandırdı. Bugün *Partinin* muntazam çıkan bir politik organa ihtiyacı olduğuna inanıyorum. Bu parti organı, bu politik gazete başıboşluk ve kendini beğenmişliğe karşı tutarlı ve canlı bir mücadeleyi politika olarak benimsemelidir. Rusya'da çoğu kişi yabancı bir ülkede çıkan yayın organına inanmıyor. Bu bir hata, kurulumuz *Proletarya*'yı buraya naklederken ne yaptığını pekâlâ biliyordu. Örgütlenmenin, ortaya çıkarmanın ve sürdürmenin güçlüğü ortada. Ama bu iş *yapılmalı* ve yapılacak da.

Niçin ebedî eleştiri de konulmalı? Yer mi az? Tabii sizin çalışma şeklinizi bilmem. Buluşmalarımızda, ne yazık ki, iş üzerinde konuşmaktan çok gevezelik ettik. Eğer siz, ufak, kısa süreli (haftalık ya da aylık) yazılar yazmak istemez de *büyük* şeyler üzerinde çalışmayı yeğ tutarsanız, kuşkusuz size engel olmak istemem. Bu sonunda daha da yararlı olur.

Yok eğer politik bir gazetede ortak bir çalışmaya eğilimli iseniz, *Novaya Zhizn*'de[4] "Filistinizm Üzerine Notlar" ile başladığınız şekilde muntazam yazılara niçin devam etmeyesiniz? İlk mektuplarımdan birisinde bu konuya "gizli bir niyetle" dokunmuş, eğer çekici gelirse bunun üzerinde durur demiştim. Ve bana öyle geliyor ki son mektubunuzda bu düşünce üzerinde duruyorsunuz. Yoksa yanılıyor muyum? Bundan önceki gibi tek taraflı olmayan bir gazete, hem Parti için hem de Parti üzerinde sistematik ve devamlı etkisiyle ve Parti çalışmalarına daha sıkı ilgisiyle edebiyat için ne büyük kazanç olur. Gelişi güzel "saldırılara" yer yok, duraksamadan ya da açık vermeden aynı çizgi üzerinde sağlam bir hücum; Bolşevik Sosyal Demokratlar yalnız bütün düzenbazlara ayrı ayrı saldırmakla kalmamalı, tıpkı Japonların Mançurya'yı Ruslardan aldıkları gibi bütün her şeyi ele geçirmelidir.

Sempozya için söylediğimiz üç konudan (felsefe, edebî eleştiri ve bugünkü taktikler) yarısı, yani bugünkü taktikler ile edebi eleştirinin

yarısı politik gazeteye, *Proletarya*'ya girmeli. Şu uzun edebi eleştiri yazılarının çeşitli, yarı Partili ya da Parti dışı dergilere, gazetelere konması hiç de iyi değil. Bu eski, aydınca ve kolalı yakalı tarzı bırakmayı denemeliyiz; edebi eleştiri ile Parti çalışmaları, Parti liderliği arasında *daha yakın* bir bağ kurmalıyız. Avrupa'daki ergin Sosyal Demokrat Partiler de böyle yapıyorlar. Bu alanda ortaklaşa gazetecilik çalışmalarının ilk adımlarının güçlüklerinden yılmadan biz de bunu böyle yapmalıyız.

Edebi eleştiri üzerine geniş eserler kitap halinde olmalı, ya da kısmen süreli yayınlarda çıkmalı.

Parti çalışmaları ile ilintisi olan ve *Novaya Zhizn*'de başlayan anlayış içinde, politik bir gazeteye uygun sistemli süreli yazılar... Söyle şimdi bana, buna var mısın?

Üçüncü konu felsefe. Beni bu konuda halk önünde konuşmaktan alıkoyan hazırsızlığımı biliyorum. Ama sıradan bir marxist olarak, bizim parti filozoflarını dikkatle okuyorum; ampriyo-monist Bogdanof'u da, ampriyo-kritikçi Bazarof ve Lunaçerski'yi de, ötekileri de[5] hep dikkatle okuyorum ve bütün *bunlara Plehanov'u yeğ tutuyorum.* Plehanov'a kapılıp sürüklenip gitmemek güç iş. Güttüğü taktik uygunsuzluğun, düşüklüğün dik âlâsı, ama felsefede haklı mı haklı. Ben "ampriyo...." karşı materyalizmden yanayım.

Felsefe, parti çalışmaları ile, bolşeviklik ile bağlanabilir mi ve bağlanmalı mı? Bence bugün için bu yapılmamalı. Bırakalım bir süre bizim parti filozofları teori üzerine biraz daha eser yazsınlar, tartışsınlar ve *...ortak bir nokta arasınlar.* Ben şimdilik materyalistler ile "ampriyocular" arasındaki gibi felsefi tartışmaların parti çalışmalarından ayrı tutulmasından yanayım.

Cevabını beklerim.

Senin
Lenin

Cenevre'den Kapri'ye gönderilmiştir

Aslından alınmıştır.

(1) Lenin o sırada, yayımı 1907 sonunda Finlandiya'dan Cenevre'ye alınan *Proletarya* gazetesinin çıkartılmasıyla uğraşıyordu. 1906 Ağustosu ile 1909 Kasımı arasında yayınlanan bu illegal Bolşevik gazetesi Bolşeviklerin Merkez Organı idi ve taktik ve politik sorunlara geniş yer veriyordu.

(2) *Kvakalla* - Lenin'in 1907 yılı Mayıs-Kasım aylarında oturduğu Finlandiya'nın Kuokkala şehrine halkın taktığı isim.

(3) Bolşevik sempozya, legal gazeteler ile dergilerin sansür yüzünden kapanma zorunda kalmalarından sonra yayınlanmaya başlamıştır. 1907 ile 1908 yılı başında bu diziden *Golos Zhizn* (Hayatın Sesi), *Zarnitsy* (Yaz Yıldırımı), *Kalendar dlya vsekh* (Halk Takvimi) *Tyemi Dnya* (Günün Konuları), *Tekushchaya Zhizn* (Bugünkü Hayat), *O Veyaniakh Vremini* (Zamanın Ruhu) çıkmıştır.

(4) *Novaya Zhizn* (Yeni Hayat) - St. Petersburg'da 1905 yılı 27 Ekiminden 3 Aralığına kadar yayınlanan ilk legal Bolşevik gazetesi. 1905 Kasımı başında Rusya'ya dönen Lenin, gazetenin editörlüğünü üzerine almıştı. *Novaya Zhizn* gerçekte R.S.D.İ.P.'nin Merkez Organıydı. Gazete ile yakın ilgisi olanlar: V.V. Voroski, M. S. Olminski ve A.V. Lunaçerski idi. Maksim Gorki gazeteye yazılar yazıyor, paraca yardım ediyordu. Gazetenin basımı 80.000 kadar çıkmıştı. Devamlı olarak izlenen *Novaya Zhzin*'in 27 sayısından 15'i toplatılmış, yok edilmiştir. 27. sayıdan sonra yayını yasaklanmış ve 28. sayısı illegal olarak çıkmıştır.

(5) *Ampriokritisizim* (tecrübenin eleştirisi) - İsviçreli filozof R. Avenarius (1843-1896) ile Avusturyalı filozof E. Mach'ın (1838-1916) kurdukları subjektif idealist bir sistemdir. Bunlara göre âlem "nötr elemanların", ya da duyumların bir toplamıdır. Lenin *Materyalizm ve Ampriokritisizim* adlı eserinde bu sistemi şiddetle eleştirmiştir. Ampriokritisizmin taraftarları

arasında F. Adler, A. Bogdanof, V. Bazarof gibi düşünürler vardır.

Ampriyomonizm - Bogdanof'un ampriokritisizmin bir çeşidi olan felsefesine verdiği isimdir. Mach'ın subjektif idealist görüşleri üzerine kurulan bu sistem Avenarius ve Mach'ın fiziksel ve ruhsal elemanların birbirlerinden bağımsızlığı görüşünü kabul etmez ve (Bogdanof) tecrübenin monist olarak yorumlanmasını öne sürer. Fiziki alem, sosyal ve kollektif planda bir tecrübe, ruhi alem kişisel planda bir denemedir. Bu sistemi Lenin -adı geçen eserinde- ve Plehanov eleştirmişlerdir.

30
MAKSİM GORKİ'YE

12 Şubat 1908

Sevgili Al. M.

Fikir ayrılıklarımız üzerine ortaya attığın sorunlardan bazılarının, salt bir yanlış anlama olduğunu sanıyorum. Kuşkusuz ben hiçbir zaman, budala sendikalistlerin yaptığı gibi "aydınları kovalamayı"ya da onların işçi hareketi için gereğini inkâr etmeği düşünmedim. Bu *konularda* aramızda herhangi bir fikir ayrılığı olamaz; bundan eminim. Şu anda bir araya gelemeyeceğimize göre hemen beraberce işe koyulmalıyız. En iyisi, çalışırken ortak bir dil bulacağız.

Proletarya için kısa yazılar yazma düşüncene pek sevindim (gazetinin çıkış ilânı sana gönderildi). Eğer büyük birşey üzerinde çalışıyorsan tabii onu bırakma.

Trotsky ile ilgili olarak geçen sefer cevap vermek istedim ama, unutmuşum. Biz (*Proletarya*'nın yazı kurulu, Al. Al. *, ben ve "Inok" - Rusyadaki Bolşeviklerden çok iyi arkadaştır bu Inok-) Trotsky'yi hemen *Proletarya*'ya davet etmeğe karar verdik. Bir mektup yazarak teklifte bulunduk ve düşüncelerimizi açıkladık. *Aramızda anlaşarak* mektubu "*Proletarya yazı kurulu*" diye imzaladık; böylece daha dostça bir hava verelim dedik (ben, örneğin Trotsky ile adamakıllı kavgalıydım; 1903-1905 yıllarında, hani onun Menşevikliği sırasında, her zamanki şiddetli kavgalardan birisi). Mektubumuzda onu incitecek bir şey var mıydı, yok muydu bilmem ama, o bize kendi yazamadığı, "Trotsky yoldaşın talimatları üzerine" yazılmış bir mektup gönderdi; *Proletarya* yazı kuruluna, Trotsky'nin yazı yazmayı reddettiği, çok meşgul olduğu bildiriliyordu.

Bence bu sırf bir gösteriş. Londra Kongresi'nde[1] de böyle *poseur*'lük etmişti. Bolşeviklerle beraber devam edip etmeyeceğini de bilmiyorum...

Menşevikler burada, Plehanov, Akselrod, Dan, Martov ve Martinov'un imzasıyla *Goloz Sotsial-Demokrata*[2] aylık dergisi üzerine bir bildiri yayınladılar. Elime geçince sana göndereceğim. Mücadele galiba daha da şiddetlenecek. Fakat Trotsky "çarpışan tarafların üzerinde" kalmak istiyor...

Bence biz aslında materyalist dünya görüşü konusunda anlaşamıyoruz. "Materyalist tarih anlayışında" değil (bizim "ampriyolar"[3] bunu inkâr etmiyorlar) fakat felsefi materyalizmde anlaşamıyoruz. Anglo-saksonlar ile Almanlar, filistinizmlerini,** İtalyanlar anarşizmlerini materyalizme bağlıyorlar ve ben buna şiddetle karşıyım. Bunlar materyalist felsefeyi *her yerde gerilere doğru ittiler*. En kendini bilir ve bilgili yayın organı *Neue-Zeit* bile felsefeye ilgisizdir ve felsefi materyalizmi canı gönülden desteklememiştir. Hele son günlerde tek bir kayıt koymadan ampriyo-kiritikleri yayınlamaktadır. Ölü filistinizmi, Marx ile Engels'in öğrettiği materyalizmden çıkartmaya kalkışmak yanlış, hem de çok yanlıştır. Sosyal Demokrasilerdeki bütün filistince eğilimler her şeyden önce felsefi materyalizm ile savaş halindedir ve bunlar Kant'a, yeni Kant'çılığa, tenkitçi felsefeye eğilmektedirler. Engels'in Anti-Dühring'de temellendirdiği felsefe, filistinizmi uzakta tutar. Plehanov, mücadeleyi *burada* bölücü mücadele ile birleştirerek bu felsefeye zarar vermektedir, ama neticede hiçbir Rus Sosyal Demokratın, bugünkü Plehanov ile dünkü Plehanov'u birbirine karıştırmaması gerekir.

Al. Al. demin buradan ayrıldı. "Toplantı" hakkında onunla tekrar yazışacağız. Eğer ısrar ediyorsan birkaç güne kadar, yani yakında düzenleriz.

En iyi dileklerimle
Lenin

Cenevre'den Kapri adasına gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Bogdanof

** *Filistinizm*: sanata, edebiyata, güzel sanatlara ilgisiz, bunlardan zevk almıyan.

(1) *R.S.D.İ.P.'nin Beşinci Kongresi* 30 Nisan - 19 Mayıs 1907'de toplandı. Kongreye katılan 336 delegeden 105'i Bolşevik, 97'si Menşevik, gerisi Polonya ve Litvonya Sosyal Demokratlarından idi ve bunlar Bolşevikleri destekliyorlardı. Bütün temel sorunlarda Bolşeviklerin karar tasarıları kabul edilmişti. Bu kongre Rus İşçi sınıfı hareketinde Bolşevizmin zaferi olmuş, alınan kararlar burjuva demokratik devrim döneminde Partinin Menşevik kanadına karşı verilen mücadelenin belgelerini teşkil etmiştir.

(2) *Golos Sotsial-Demokrata* (Sosyal Demokratların Sesi) - 1908 - 1911 yılları arasında önce Cenevre'de, sonra Paris'te yayınlanan Menşeviklerin yayın organı.

(3) Lenin burada, Avenarius ile Mach'ın gerici idealist felsefesinin taraftarları, ampriyo-kritikçi ve ampriyo-monist Bogdanof, Bazarof ve Lunaçerski'ye işaret ediyor.

31
MAKSİM GORKİ'YE

16 Nisan 1908

Sevgili Al. M.,

Mektubunu bugün aldım, hemen cevap veriyorum. Benim gelmem hem yararsız, hem zararlı: bilimsel sosyalizm ile dinin birliğini savunan insanlarla ne *konuşabilirim*, ne de ilerde konuşacağım. Not defterlerinin[1] zamanı geçti. Tartışmak faydasız, insanın boş yere sinirlerini bozması aptallık. Felsefe, ihtilâflı parti işlerinden ayrılmalı: Bolşevik Merkezin[2] kararı bunu zorunlu tutuyor.

Resmî savaş ilânını[3] *basılması için* gönderdim. Artık diplomasiye yer kalmadı; tabiî ben diplomasiden kötü anlamda değil, kelimenin iyi anlamında söz ediyorum.

"İyi anlamda" diplomasi sizce sevglii A. M. (eğer sen de tanrıya inanmaya başlamadıysan) ortak *işlerimizi* (ben de dahil) felsefeden ayırmak olmalıdır.

Öyle anlaşılıyor, şu anda felsefeden başka bir konuda konuşmak olmayacak; âdeta zorlama olacak. Gene de, eğer bu *öteki* konular felsefî *değil* de, örneğin *Proletarya* konuları, şimdi ve seninle orada konuşmamızı gerektiriyorsa, gelebilirim (yalnız para bulabilir miyim, bilmem, şu günlerde bazı güçlükler var), ama tekrar ediyorum: Felsefeden, ya da dinden söz açmamak şartıyla.

Elimdeki işi bitirip boş kalınca seninle konuşmak için mutlaka gelmek istiyorum.

En iyi dileklerimle.
Senin,
Lenin

M.F.'ya selâmlar; sahi aklıma geldi,
o da tanrıdan yana mı?

Cenevre'den Kapri'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) "*Not Defterleri*" - "Sıradan Bir Marxistin Felsefe Üzerine Notları" Lenin'in 1906'da Bogdanof'un kitabı *Ampriyo-monizm* ile ilgili olarak yazdığı notlar.

(2) *Bolşevik Merkezi* - R. S. D. İ. P.'nin 1907'de yaptığı Beşinci (Londra) Kongresinde kurulan bolşevik grubun seçtiği merkez.

(3) Lenin burada, *Karl Marx* - 1818-1883 Sempozyumunda yayınladığı "Marxizm ve Revizyonizm" başlıklı yazısına işaret ediyor. İlk defa bu yazıda Lenin, yeni Hume'cu ve yeni Berkeley'cilere - Bogdanof, Bazarof ve ötekiler - karşı makaleler, ya da bir kitap yazacağını söylemiştir.

32
ROSA LUXEMBURG'A[1]

18 Mayıs 1909

Werte Gennossin,*

Son buluşmamızda Mach üzerine konuşmamız anısına[2] felsefe kitabımdan bir tanesini taahhütlü olarak dün sana gönderdim.

Mümkünse, *Neu Zeit*'da, "Verzeichnis der in der Redaktion eingalaufenen Druck-Schriften"** sütununda bu kitap üzerine kısa bir not yazmanı rica edeceğim.[3] Eğer bu, (Rusça bilmeyen editörlere) kitabı doğrudan doğruya göndermek gibi bir formaliteyi gerektiriyorsa bana bildir, *Neue Zeit* editörlerine özel olarak bir adet kitap gönderilmesini sağlayayım.

Herhalde Tyszka yoldaştan bolşevikler arasındaki iç mücadelemizi duymuşsundur. Otzovist'ler ile ültimatomculara[4] karşı makaleniz herkesi çok memnun etti[5]; Rusça olarak bu kadar az yazı yazmanız çok yazık. Siz, Almanların zengin Sosyal Demokrat Partisini, Rusların fakir Sosyal Demokrat Partisine tercih ediyorsunuz.

En iyi dileklerimle. Tyszka'ya saygılar, selâmlar.

N. Lenin

Not: *Neu Zeit* editörlerinin, Rothstein'ın 33. sayıda çıkan (mükemmel) yazısı için koydukları not, Kautsky'nin kendisinin de Brüksel'de I. L. P.'yi[6] savunmasından şimdi pek memnun olmadığını düşündürdü bana. Haklı mıyım?

Paris'ten Berlin'e gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Sayın yoldaşım

** Yazı kuruluna gelen
kitap ve dergilerin listesi

(1) *Rosa Luxemburg* (1871-1919) - Uluslararası emekçi hareketinin seçkin bir üyesi, İkinci Enternasyonalin Sol Kanat liderlerinden birisi. Devrimci eyleme 1800'lerin sonunda başladı; Polonya Sosyal Demokrat Partisinin kurucularındandır. 1897'den sonra Alman Sosyal Demokrat hareketine faal olarak katıldı.

Almanya'da 1918 Kasım Devriminden sonra, Alman Komünist Partisinin açılış kongresinde öncü bir rol oynadı. 1919 Ocağında tutuklandı ve Scheidemann Hükümetinin emriyle öldürüldü. Rosa Luxemburg'a çok değer veren Lenin, çoğu zaman onun yanılmalarını eleştirir, doğru bir tutumu benimsemesine yardım ederdi.

(2) Lenin ile Krupskaya, 1908 yılı Ocağında Cenevre'den Stockholm'e giderken Berlin'i de ziyaret etmişlerdi.

(3) Lenin'in *Materyalizm ve Ampriokritisizm* kitabının çıktığını bildiren not *Die Neue Zeit* gazetesinin 8 Ekim 1909 tarihli sayısında çıkmıştır.

(4) *Otzovistler* (Rusça, *otzovat* - geri çekme kelimesinden) - Sosyal Demokrat Mebusların Üçüncü Dumadan çekilmesini ve legal örgütlerin faaliyetlerini durdurmalarını isteyen bazı Bolşeviklere (Bogdanof, Potrovsky, Lunaçerski, Bubnof gibi) verilen isim. 1908'de otzovistler kendi aralarında bir grup kurmuş, Lenin'le mücadele etmişlerdir. Bunlar, Duma'ya katılmayı, sendikalarda, kurumlarda, işçilerin legal ya da yarı legal örgütlerinde çalışmayı şiddetle reddetmişlerdir. Kendilerini illegal bir örgütün çerçevesi içinde hapsetmeğe, Partili olmayan kitlelerden Parti'yi ayırmaya ve bunları gericilerin saldırılarına terketmeğe çalışmışlardır. Lenin otzovistlere "yeni tip tasfiyeciler" diyordu.

Otzovizmin bir çeşidi de ultimatomculardı. Bunlar otzovistlerden yalnız şekil olarak ayrılıyorlardı. Önce, Duma'daki Sosyal Demokrat gruba bir ültimatom verilsin, eğer bunlar ultimatoma uymazlarsa Sosyal Demokrat milletvekilleri Duma'dan geri çağrılsın diyorlardı.

1909 baharında, otzovistler, ultimatomcular ve tanrı imalâtçıları (Bogdanof, Aleksinsky, Lunaçersky ve başkaları) Kapri adasında Parti'ye karşı bir okul kurulması kararını aldılar. *Proletarya* yazı kurulu 1909 Haziranında yaptığı bir toplantıda, "Bolşevizmin, bu eğilimlerle hiçbir ortak noktası olmadığı konusunda bir karar aldı ve Bolşevikleri, devrimci Marksizmden ayrılanlar ile mücadeleye çağırdı. Otzovizmin bayraktarlığını yapan Bogdanof, Parti'den atıldı.

Lenin sonraları, "*Sol Kanat Komünizmi - Çocukluk Hastalığı*" adlı kitabında, devrimin başarısızlıkla sonuçlanmasından sonra Bolşeviklerin muntazam bir şekilde geri çekilmeyi ve kuvvetlerini korumayı bildiklerini söylüyor ve şöyle devam ediyordu: "Onlar (Bolşevikler) devrimci lâf ebelerini insafsızca teşhir ettiler ve partiden attılar. Bu kimseler, geri çekilmenin gereğini, nasıl geri çekileneceğinin bilinmesi icabettiğini ve insanın en gerici parlamentolarda, en gerici sendikalarda, kooperatiflerde, sigorta şirketlerinde ve benzeri örgütlerde bile legal olarak nasıl çalışılacağını mutlaka bilmesi gerektiğini anlamak istemiyorlardı."

(5) Burada sözü edilen makale *Proletarya*'nın 8 Nisan 1909 tarihli sayısında çıkan "Devrimci Gericilik" başlıklı makaledir.

(6) Uluslararası Sosyalist Büronun 11 Ekim 1908'de yaptığı toplantıda tartışılan İngiliz İşçi Partisinin (İ.L.P.), İkinci Enternasyonale üyeliği sorununda Kautsky'nin tutumuna değiniliyor.

33
G. Y. ZİNOVİEF'E[1]

Sevgili Gr.

Sotsial Demokrat'ın 7 ve 8 nci sayılarını aldım.[2] Trotsky'nin *imzasına* itiraz ediyorum; imzalar konulmamalı (Yazıları daha okumadım).

Proletarya'ya gelince, bence şunları koymalıyız: 1) (*Rech*[3] ve - eğer Rech kendisine yanlış bilgi vermemiş ise- Vodovozof'un yaygaraları ile ilgili olarak) St. Petersburg seçimleri üzerine bir makale; 2) İsveç grevi üzerine derli toplu bir makale; 3) İspanya olayları[4] üzerine aynı şekilde bir yazı; 4) Cenevreli *anti-Liquidator*[5] "Georgien"[6] ile giriştikleri (pek pis) polemik konusunda menşevikler üzerine bir makale; 5) Özel ek bir sayfada Maksimov ve ortaklarının "Açık Mektubuna" bir cevap. Bu serserilere öyle bir cevap verilmeli ki, halkı, yalanlarıyla yanlış yola götürememeliler.[7]

Üç haftalık tatilden sonra, kendime gelmeğe başladım. Dördüncü ve beşinci sayıları ve gerekirse birinci sayıyı üzerime alabileceğimi sanıyorum, ama söz vermeğe hâlâ korkuyorum. Bu konuda düşünceni ve *en son kabul tarihini yaz. Proletarya* için başka neler var?

2 ve 3. sayılar *Vorwards*'dan[8] çıkartılabilir; yazmayı yüklenirsen sana gönderebilirim.

Pravda'ya gelince, Trotsky'nin Inok'a mektubunu okudun mu? Okudunsa, umarım Trotsky'nin de Ryazanov ve Ortakları *tipinde* sandalye düşkünü ve bölücü olduğuna inanç getirmişsindir. Ya, yazı ku-

rulunda eşitlik, M. K.'ye *boyun eğme* ve Trotsky'ninkiler hariç kimsenin Paris'e nakledilmemesi (Serseri, *Pravda*'nın *bütün* it takımını bizim hesabımıza "beslemek" istiyor) ya da bu dalavereci ile ipi koparıp ne mal olduğunu M. O.'da teşhir etmek. Hem partiye dalkavukluk ediyor, hem de öteki bölücülerden daha kötü hareket ediyor.

En iyi dilelerimle.

N. Lenin

Not: Korkarım Kamenev'e bel bağlamaktan vazgeçmemiz gerekecek. *Sosyal Hareketler*[9] üzerine bir yazı yazmaya söz vereli altı hafta mı (yoksa altı ay mı) oluyor?

Adresim: Mr. Wl. Ouilianoff (Chez Madame Lecreux), Bourbon (Saine-et-Marne).

24 Ağustos 1909'da yazılmış,
Fransa'da Bourbon'dan Paris'e
gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1)*Grigory Yevseyeviç Zinoviev* (1883-1936) - R.S.D.İ.P.'ne 1901'de katıldı. 1908-17 yılları arasında dışarda sürgündeydi ve Parti Merkez Organı *Sotsial Demokrat* ile Bolşevik gazetesi *Proletarya*'nın yazı kurulu üyesiydi. 1907-10 reaksiyon yıllarında ve yeni devrimci dönemde, tasfiyecilere, otzovistlere ve Trotsky taraftarlarına karşı uzlaşıcı bir tutum takındı. Ekim Devriminin hazırlık ve yürütülmesi sırasında tereddüt gösterdi ve silâhlı bir ayaklanmaya karşıydı. 1927 Kasımında, bölücülüğü yüzünden Parti'den atıldı, sonra iki defa üyeliğe alındı ise de sonunda Parti'ye karşı faaliyetlerinden dolayı Parti'den çıkartıldı.

(2) *Sosyal-Demokrat* - R. S. D. İ. P.'nin Merkez Organı. 1908 Şubatından

1917 Ocağına kadar illegal olarak yayınlanan bir gazete, Beşinci (Londra) Kongresinde seçilen M.K.'nin kararı gereğince yazı kurulu Bolşeviklerin, Menşeviklerin ve Polonyalı Sosyal Demokratların temsilcilerinden kuruluydu. Gazeteyi aslında Lenin yürütüyordu.

(3) *Rech* (konuşma) - 1906'dan itibaren St. Petersburg'da yayınlanan ve Kadet Partisinin Merkez Organı günlük gazete. Çarlığı bir anayasa sınırları içinde meşrulaştırmak isteyen bu partinin organı, 26 Ekim 1917'de Askerî Devrim Komitesince kapatılmıştır.

(4) Endüstrinin çeşitli kollarındaki 83.000 işçiye karşı yapılan lokavttan sonra 4 Ağustos 1909'da İsveç'de genel grev ilân edilmiştir. Burada, bu grev ile Ispanya'da Ketalonya'daki ayaklanmaya işaret olunuyor. Bu konularda *Proletarya*'nın 47 ve 48. sayılarında makaleler yayınlanmıştır.

(5) *Liquidıators* (Tasfiyeciler) - 1905-1907 ilk Rus Devriminin yenilgisini izleyen reaksiyon döneminde Menşevikler arasında hakim olan fırsatçı bir eğilimin taraftarlarına verilen isimdir. Bunlar, proletaryanın devrimci illegal partisinin kapatılmasını, bunun yerine Çarlık rejiminin çerçevesi içinde legal olarak çalışan fırsatçı bir partinin kurulmasını istemişlerdir. Lenin ile öteki Bolşevikler Devrim davasına ihanet eden bu tasfiyeciler ile durmadan mücadele etmişlerdir. R. S. D. İ. P.'nin Prag Konferansında (1912 Ocağında) tasfiyeciler Parti'den çıkartılmışlardır.

(6) Lenin'in, üzerinde bir yazı yazmağa niyetlendiği polemik *Golos Sotsial-Demokrat* dergisinin 15 ve 16-17 nci sayılarında (Haziran, Ağustos-Eylül 1909) devam etmiştir. Tasfiyeye karşı olan (anti-liquidator) Menşeviklerden Victor Tevzaya (Georgien) "Günün Konusu Üzerine Birkaç Söz" başlıklı yazısında illegal bir parti kurulması fikrini savunmuş ve Menşeik örgütlerin saflarının tasfiyesi legalistlerden temizlenmesini istemiştir. *Golos* yazarları verdikleri cevaplarda, tasfiyecilikten yana olmadıklarını öne sürmüşler ve yazarı sekterlikle suçlamışlardır.

(7) *Proletarya*'nın 47 ve 48. sayılarında Lenin'in şu yazıları çıkmıştır: "Tasfiyeciler Teşhir Ediliyor", "Moskova Bölge Komitesi İcra Komitesinin Açık Mektubu Üzerine", "St. Petersburg Seçimleri". İlâvede ise "Otzovizm ve

Tanrı İmalâtçılarının Destekçilerinin Bölücülüğü" başlıklı makale yayınlamıştır.

(8) *Vorwards* - 1891'den itibaren Berlin'de yayınlanan Alman Sosyal Demokrat Partisi Merkez Organı. Engels'in ölümünden sonra gazete Partinin sağ kanadının eline geçmiştir. *Vorwards* R. S. D. İ. P. içinde oportünizm ve revizyonizme karşı verilen mücadeleyi hep taraf tutarak vermiş, önceleri ekonomistleri, partideki parçalanmadan sonra da Menşevikleri desteklemiştir.

(9) L. Martov, P. Maslof ve A. Potresof gibi Menşeviklerin yazdıkları beş ciltlik *Rusya'da Yirminci Yüzyılın Başında Sosyal Hareketler* üzerine L. B. Kamenef'in makalesi *Proletarya*'nın 47-48 ve 49. sayılarında çıkmıştır.

34
MAKSİM GORKİ'YE

14 Kasım 1910

Sevgili A. M.,

Uzun süredir ne senden, ne M. F.'den bir haber çıkmadı. Kapri'den gelecek haberleri merakla bekliyorum. Ne oldu size böyle? Bazılarının ziyaretlerin hesabını tutması gibi, yoksa siz de mektupların geliş gidişini mi hesaplıyorsunuz.

Burada herşey eskisi gibi. Bir yığın ufak tefek işler ve Parti içindeki çeşitli "başına buyruklar"ın mücadeleleri ile ilgili her çeşitten baş ağrısı. Öf be... Şu anda Kapri'de olmayı pek isterdim doğrusu...

Bu gürültü patırtı arasında biraz başımızı dinlemek için *Raḅoçheya Gazeta*'nın yayınlanması ile ilgili eski planı ele aldık. Bin güçlükle 400 frank topladık. Dün nihayet birinci sayı çıktı.[1] Bir broşür ve abone listesiyle birlikte sana bu sayıyı gönderiyorum. Böyle bir girişime (ve Bolşevikler ile Plehanov arasındaki "barışmaya") ilgi duyan Kapri-Napoli kolonisi üyelerini her türlü yardımı yapmaya çağırıyoruz. *Raboçheya Gazeta* gerekli ama, biz bu işi, tasfiyeciler, Otzovistler ve Vperyodistlerden[2] yana entrikalar çeviren Trotsky ile yürütemeyiz. Trotsky'nin *Vorwards*'da çıkan o aşağılık yazısını Plehanov ile ben daha Copenhagen'de şiddetle protesto ettik. Bu yetmiyormuş gibi bir de *Neu Zeit*'ta, Rus Sosyal Demokratları arasındaki mücadelenin tarihî

önemi üzerinde iğrenç bir makale daha yayınladı.[3] Ve Lunaçerski de Belçika'da *Le Peuple* de yazdı, gördün mü?

Nashazarya ve Zhizn[4] ile mücadele etmek için, gene Plehanov'un katılmasıyla küçük legal bir dergi yayınlıyoruz. İlk sayıyı yakında çıkaracağımızı umuyoruz.[5]

İşte böyle yuvarlanıp gidiyoruz. Azar azar, güç ve yavaş ilerliyor, kendimizi kavgadan sıyırıyoruz.

Sizden ne haber? Stroyev'e yazdınız mı, ne cevap verdi? "Temas kurmak" için ilk mektubu biz yazdık, mektubu almış, kimin yazdığını anlayamadım diye cevap vermiş. Tekrar yazdık. Tek kelime yok. Dürüst insan kıtlığı var, eskilerse oraya buraya dağıldılar.

Duma grubu ile birlikte (şükür ki Duma'daki Menşevikler tasfiyecilerden yana değil, Plehanov'dan yanalar) St. Petersburg'da haftalık bir gazete çıkarmak hazırlıkları tamamlanmak üzere, fakat şeytan bilir neden. bu konu gene askıda kaldı.[6]

Ne yaptığını yaz. Eserin ilerliyor mu? Yazın konuştuğumuz gazeteden bir şey çıktı mı? *Znaniye*[7] ile işler nasıl gidiyor?

M. F.'ya darılsam yeridir. Yazarım, dedi, yazmadı. Rus devriminin tarihi üzerindeki kitapları Paris Kütüphanesinde araştırırım, dedi, bir haber çıkmadı. Çok fena.

En iyi dileklerimle,
Sizin,
Lenin

Tria'nın* raporu *nihayet* belki basılacak. M.O.'ın yazı kurulu karar verdi. Ama o yazı kurulundaki çekişmeler.. hey tanrım!..

Paris'ten Kapri'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(*) Ugalatze

(1) *Raboçheya Gazeta* (İşçi Gazetesi) - 1910- 12 arasında Paris'de yayınlanan illegal Bolşevik gazetesi.

(2) *Vperyodistler* - 1909 Aralığında Bogdanof ile Aleksinsky'nin teşebbüsüyle Otzovistlerin, Ültimatomcuların, Tanrı imalâtçılarının ve Ampriyo-Monistlerin kurduğu Parti aleytarı *Vperyod* grubuna bağlı olanlar. Grubun aynı isimde bir yayın organı vardı. 1912'de Menşevik tasfiyecilerle beraber Trotsky'nin örgütlediği parti aleyhtarı blok ile (Ağustos Blok'u), Bolşeviklere karşı birleştiler. İşçilerin desteğini kazanamayan grup 1913'de dağıldı ve 1917 Şubat Devriminden sonra da büsbütün ortadan kalktı.

(3) Kopenhag'da (28 Ağustos-3 Eylül 1910'da) toplanan Uluslararası Sosyalist Kongresinde Lenin ile Plehanov, Alman Sosyal Demokratlarının Merkez Organı *Vorwards*'da yayınlanan bir yazı dolayısıyle, Alman Sosyal Demokrat Partisi yöneticilerine ortak bir protesto sunmuşlardı. Trotsky'nin planladığı imzasız makalede Rus Sosyal Demokrat Partisinin durumu tamamen yanlış bir şekilde yansıtılıyordu.

(4) *Nashazarya* (Bizim Şafak) - 1910-1914'de St. Petersburg'da yayınlanan Menşevik tasfiyecilerin aylık legal dergisi. Dergi, Rusya'daki tasfiyecilerin merkezi olmuştur.

Zhizn (Hayat) - Menşevik tasfiyecilerin Moskova'da yayınladıkları legal sosyal ve politik dergi. Bu dergi ancak iki sayı (Ağustos ve Eylül 1910) çıkmıştır.

(5) Lenin burada, ilk sayısı 1910 Aralığında, Moskova'da yayınlanan aylık legal Bolşevik dergisi *Mysl*'in (Düşünce) yayın hazırlıklarına işaret ediyor. Dergi 1911 Nisanına kadar beş sayı çıkmıştır. Lenin'in teşebbüsüyle kurulan derginin amacı, tasfiyecilerin legal organlarına karşı mücadele etmek, yetişkin işçileri ve aydınları marxist bir ruh içinde eğitmekti. Lenin, dergiyi dışardan yönetiyor, editörler ile düzenli yazışıyordu.

(6) 16 Aralık 1910'dan 22 Nisan 1912'ye kadar yayınlanan legal Bolşevik ga-

zetesi *Zvezda*'nın (Yıldız) yayınma değiniliyor. 1911 güzüne kadar Partiden yana olan Menşevikler (Plehanov'cular) *Zvezda*'ya yazı yazmışlardır. Gazetenin ideolojik yönetimi Lenin'in elindeydi.

(7) *Znaniye* (Bilgi) - 1898'de St. Petersburg'da bazı yazarların kurduğu bir yayınevi. Sonraları Maksim Gorki bu yayınevi ile yakından ilgilenmiştir.

35
POLETAYEF'E[1]

Beni şaşırtan iki mektubunu aldım. Bize, olup bitenleri sade ve açık bir şekilde yazmaktan daha kolay ne olabilir, diye düşünür insan değil mi? Ama biz hâlâ karanlıklar içindeyiz. Haftada hiç değilse bir kez saçmalamadan, açık ve samimi bir mektup yazacak bir insan bulmak güç olmasa gerek.

Tasfiyecileri, tasfiyecilikten ayırma çabanız bir dereceye kadar yetersiz. Bu ayırımı biz hiçbir zaman tasvip etmedik. Ancak sofistler bu ayrımı yapar. Sofistlere inanmamanızı ve bu ayrımı yapmamanızı ciddi olarak rica ederiz. Herkesle uzlaşılabilir ama, tasfiyecilerle değil ve işlerin berbat olmasını istemiyorsan onları işe karıştırma.

Binbir güçlükle buradaki bir yayıncıdan 1000 Ruble daha bulduk, yarın sana göndereceğiz. Eğer bu yayımcı gene sorular, tavsiyeler, şartlar ile sana yaklaşırsa cevap verme, ya da sana önceden söylediğimiz gibi karşılık ver.

Küçük resimli dergi ile ilgili olarak kimseden birşey alamadık.

İstediklerimizi bir kez daha tekrarlıyoruz: Senin istediğini biz sağladık, sen de bizi hayal kırıklığına uğratma; tasfiyecilerden ırak dur (Tasfiyeci olmadan tasfiye olabilir diye birşey yok. Bu iki şey arasında fark var, diye seni kandıran ve bu eşek şakasını yapan kim olabilir?) Ayrıca her hafta budalaca olmayan, açık ve yalansız bir mektup

yazılmasını sağla. Bu iki istek güç ve fazla değildir sanırım; bunlarsız iş yürümez.

Senin...

7 Aralık 1910'da yazılmış ve
Paris'den St. Petersburg'a gönderilmiştir.

Polis dosyasında bulunan, daktilo ile yazılmış nüshadan alınmıştır.

(1) *Nikolai Guriyeviç Poletayef* (1872-1930) - Asıl işi tornacılık olan bir Sosyal Demokrat ve Bolşevik. 1890'larda işçi çevrelerinde görev aldı. Birçok defa hapse girdi çıktı. Üçüncü Duma'ya St. Petersburg Guberniya'sından katıldı; Sosyal Demokrat Partinin parlamento üyesiydi. *Zvezda* ve *Pravda* Bolşevik gazetelerinin yayınlanması ile yakından ilgiliydi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra fabrika yönetim işlerinde çalıştı.

36
MAKSİM GORKİ'YE

27 Mayıs 1911

Sevgili A. M.

Birkaç gün önce Poletayef'den bir mektup aldım. Söz aramızda, şöyle yazıyor: "Gorki'den bir mektup aldık. N. İ.'nin* yurt dışına çıkmasını, bir organ etrafında birleşmek için bir plan hazırlamasını teklif ediyor. Bu konuda sizinle ve Menşevik M. ile konuştuğunu da ilâve ediyor." (M. dediği zannederim Martov'dur).

Poletayef, N. İ.'nin pek uygun olmadığını, eğer mutlaka birisi gelecekse, başkasının gelmesini de sözlerine ekliyor. Pakrovsky'nin bu geziyi yapacağını pek sanmam.

Bunu Poletayef'in mektubunda okuyunca ödüm koptu, sahi öyle mi?

Burada söylediğim gibi, bizim Martov gibi Menşevikler ile birleşmemiz tamamıyla ümitsiz. Böylesine ümitsiz bir plan için toplantı düzenlemeye kalkışırsak sonuç rezalet olur. (Ben kendi hesabıma Martov ile bir toplantıya gitmem bile.)

Poletayef'in mektubuna bakılırsa, Duma grubunun katılması planlanmış. Bu gerekli mi? Eğer mesele dergi çıkartmaksa, bu işle Duma grubunun ilgisi ne? Yok eğer gazete çıkartmaksa *Zvezda'da bir yığın* anlaşmazlıklarımız olduğu unutulmasın. Bunların ne yapacaklarını

bildikleri yok; bizimle birlik olmaktan da, tasfiyecilerle birlik olmaktan da korkuyorlar, oyunu iki taraflı oynuyorlar, kendilerine bir hava veriyorlar, ortada sallantıdalar.

Ayrıca, Plehanovcular + bizimkiler + Duma grubu arasında bir birlik, Plehanov'a bir *ağırlık verme* tehlikesini taşır, çünkü Menşevikler Duma grubunda çoğunluktalar. Plehanov'a bir öncelik vermek akıllıca ve istenilir birşey midir?

Böylece bir plan için korkarım Yordansky *hiç de uygun değil*. (Zira onun *kendi* dergisi var ve, ya güçlükler çıkartır ya da *kendi* dergisinin yarı liberal bir organ olarak kalmasını sağlamaya çalışır).

Hayal kırıklıkları ve başı sonu belirsiz çekişmelerden kaçınmak için bence bu "birlik" konusunda çok dikkatli olmalıyız. İnan bana, şimdi birleşmek değil, tam ayrılma zamanı. Bir dergi ya da gazete için bir yayımcı bulunursa, onunla *sen istediğin* gibi bir anlaşma yapabilirsin (ya da eğer olursa anlaşmaya girişmeden para alabilirsin), ama bir toplantı düzenlemek, işleri çorbaya döndürmekten başka bir işe yaramaz. Gerçekten sonuç karmakarışık olacak.

Sana, senin gibi insanların zamanını ve enerjisini böyle pis işlerle israf etmesini *istemediğim* için yazıyorum. 1908-11 deki acı denemelerimden biliyorum, *şimdi* "birleşmek" imkânsızdır. *Mysl*'de örneğin, Plehanov kaç defa bana çattı: bir defasında grevler ve Podresof** üzerindeki makalemden memnun kalmamıştı, "kendisini" küçük düşürdüğümü söylemişti. Her ne halse, işleri yatıştırmayı becerdik, *şimdilik* onunla çalışabiliriz ve buna mecruburuz, ama *resmi* birleşmeler ve toplantıların zamanı değil, her şey tekrar berbat olur.

Toplantı için acele etme.

Bütün Sosyal Demokrat yayınların kapatılması için Stolipyn'in bir hükümet emri olduğu dolaşıyor buralarda. Doğru galiba. Dördüncü Dumadan önce belki de Mengeneyi on kez daha çok sıkacaklar.

Yakın gelecek için legal fırsatlar ortadan kalkacağa benzer. İllegal çalışmayı hızlandırmamız gerekiyor.

M. F. senin Znaniye'den tamamen çekildiğini yazıyor. Bu, Pyatnitsky

ile büsbütün ipleri kopartmak demek, benim son mektubum çok mu geç kaldı?

Not: *Sovremennoye Zhizn*[1]
Bakü'de de basıldı ve kapatıldı.

En iyi dileklerimle.
Senin,
Lenin

Paris'den Kapri'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* N. İ. Yordansky

** "Rusya'da Grev İstatistikleri", "Bizi Tasfiye Edecek Olanlar" başlıklı makaleler.

(1) Sovremennoye Zhizn: (Modern hayat) - Mart- Nisan 1911'de Bakü'da çıkan legal bir Bolşevik dergisi.

37
MAKSİM GORKİ'YE

Sevgili A. M.

Yakında sana Konferansın[1] kararlarını göndereceğim. Tasfiyeci alçaklara rağmen nihayet Partiyi ve Merkez Komitesini canlandırmayı başardık. Buna seninde bizim kadar sevineceğini umarım.

Bize bir, 1 Mayıs günü broşürü yazar mısın? Ya da, 1 Mayıs gününün anlamına uygun küçük bir kitapçık. Kısa bir şey. Bir "gönül ısıtıcı", ne dersin? Eski günleri düşün, 1905'i hatırla, üç beş satır yazıver, tabii eğer yazmak istersen. Rusya'da iki üç illegal matbaa var, Merkez Komitesi broşürden bir kaç yüz bin bastıracak. *Zvezda*'dakı[2] *Masallar* gibi *devrimci* bir manifesto basmak iyi birşey olacak. *Zvezda*'ya yardım ettiğin için çok, çok seviniyorum. Korkunç güç bir iş onunla uğraşmak: iç-dış, mali güçlükler çok büyük ama üstesinden geliyoruz.

En iyi dileklerimle,
Lenin

Not: Sovremennik[3] nihayet ölmeyi akledebildi. Bu da bir hizmet doğrusu.

1912 Şubatında yazılmış ve
Paris'den Kapri'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) R.S.D.İ.P.'nin 1912'de Altıncı (Prag) Bütün Rusya Konferansının aldığı kararlara işaret olunuyor. Konferansın aldığı kararlar ve Konferansla ilgili "bildiri" Parti M. K.'si tarafından 1912 yılı Şubatında Paris'de broşür halinde yayınlanmıştır.

(2) *Zvezda* (Yıldız) - 1910 - 1912 yılları arasında yayınlanan legal Bolşevik gazetesi. Bu gazetede Gorki'nin *İtalyan Hikâyeleri*'nden yedi tanesi yayınlanmıştır.

(3) *Sovremennik* (Çağdaş) - 1911 - 1915 yılları arasında St. Petersburg'da yayınlanan aylık edebiyat ve politika dergisi. Dergi Menşevik tasfiyecilerin, Sosyalist-Devrimcilerin, Popüler Sosyalistlerin ve Sol-Kanat liberallerinin organıydı.

38
G. L. SIKLOVSKİ'YE[1]

Sayın Yoldaş,

Sorularınızın bazılarına hemen cevap veriyorum. Konferans üzerine bir rapor, hem gerekli, hem çok önemli bir şey. Bir kez başlayınca umarım yalnız iki şehirle kalmaz, *bütün* İsviçre'yi dolaşırsınız.[2]

"Bildiriden, Konferansın dış ve millî örgütlerden çeşitli eğilimlerin katılmasını sağlamak için neler yaptığını anlayamadım." diyorsunuz.

Bildiri, Vperyod grubunun, *Trotsky*'nin, *Plehanov*'un ve millî örgütlerin davet olduğunu açıkça belirtiyor. Daha ne yapmalıydı?

Lunaçersky, Paris'te Znovyef'in konferansında hiç yüzü kızarmadan, bunun bir "Gaunerkniff"* olduğunu, çünkü davetiyelerin Konferans tarafından değil, *gelen* delegeler tarafından gönderildiğini söyledi. Peki bunu söyleyen Lunaçersky'e rahatça fesat denemez mi? 23 oturum = 12 gün: Eğer davetiyeler *önceden* gönderilmesiydi, gelenlerin yarısı toplantıya yetişemezlerdi (mektuplar gelecek, gizli adresler bulunacak, sonra gelecekler... bütün bunlar ne kadar zaman alır). Ve Trotsky'nin mektubundan, davetiyenin *7 kişiden,* yani toplam 14 kişinin yarısından ibaret olduğunu görebilirsin.

Ben davete *karşıydım,* ama delegeler *Vperyod* grubunu, Trotsky'yi, ve Plehanov'u *davet ettiler.*

Başkan ile güvenlik belgesi komitesi *Kief delegesiydi* (yani Menşevik). Trotsky bile (baskı altında!) bunun *gerçek* bir örgüt olduğunu itiraf

etti.

Bu durumda işçi kime inanacak? Kief örgütüne mi, yoksa dış ülkelerdeki ağzı kalabalık kişilere mi?

Söylentilere inanma. Ne Plehanovcular, ne *Vperyodcular*, *hiç kimse* Konferansı terketmedi. Topu topu Partiden yana *iki* Menşevik vardı. Kief'den gelen çok dürüst davrandı ve genellikle hep *bizden yanaydı*. Ekaterinoslav'dan gelen durmadan pürüz çıkarttı, *ama* o bile Konferansı terketmedi, sadece Plehanovvari "protestolar" da bulundu.

Ekaterinoslav delegesi, Konferansın ana tüzüğü üzerinde *kendi* karar tasarısını oya sundu; bu tasarıda *herkese* haber verildiğini *tamamen kabul ediyor*, gelmeyenleri protesto ediyor, Konferansın yalnız Rus örgütlerini temsil eder şekilde kurulmasını istiyordu. Bu konuda *tek başına* azınlıkta kaldı.

Şimdi oniki delege Rusya'da; heryerde durumu anlatıyorlar. Bu konuda *daha şimdiden* St. Petersburg'dan, Moskova'dan, Kief'den, Samara'dan Nikolayef'den Tiflis'den *mektuplar var*. İş başladı ve devam edecek.

Bund + Letonyalılar tasfiyecilerle birlikte bir konferans toplamak istiyorlar. Çabalasınlar bakalım. Gerekli olan iş, lâf kalabalığı değil. Sizler, Trotsky ve Vperyodistler 26 Kasım 1910'dan[3] beri, yani Trotsky'nin bir konferans toplıyacağını ilan ettiği zamandan beri aciz içindesiniz ve öyle de kalacaksınız.

Biz, tasfiyeciler ile ilişiğimizi kestik, *Parti* de öyle. Başkaları, tasfiyeciler *ile* başka bir R.S.D.İ.P. kurmayı denesinler. Gülünç olurlar.

Duma Sosyal Demokrat grubu doğrudan doğruya ne bizden yana, ne de onlardan, Fakat, 1) Bizim Konferansta *iki* milletvekili vardı;[4] 2) *Zvezda* yazarlar listesinde *dokuz* Sosyal Demokrat milletvekili, tasfiyeci *Jivoye Dyelo*'nunkinde ise *dört*. Bunlar birer gerçek.

Letonyalılar arasında Bolşevikler, onların Merkez Komitesine savaş ilan ettiler.

İşte böyle, size başarılar dilerim. Dostlarımıza selamlar

Senin,
N. Lenin

12 Mart 1912'de yazılmış ve
Paris'den Bern'e gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) G. L. Sıklovsky (1875-1937) - 1898'den beri R. S. D.İ.P.'nin üyesi, Belorusya ve dış ülkelerde Parti çalışmalarını yürüttü. 1909'dan sonra politik sürgün; Rusya'da 1917 Şubat burjuva demokrat devriminden sonra Partide ve hükümet kurumlarında görev aldı.

(2) Lenin, R. S. D.İ.P.'nin Altıncı (Prag) Konferansı ile ilgili raporlara değiniyor. Sıklovsky Bern ve Lozan'da Konferans üzerine bilgiler verdi, fakat bütün İsviçre'yi dolaşmak planı uygulanamadı.

(3) Lenin burada, Viyana'da Tortsky taraftarlarının kurduğu Sosyal Demokrat Klubün bir toplantısında alınan 26 Kasım 1910 tarihli karara değiniyor.

(4) Üçüncü Dünya Sosyal Demokrat grubunun Prag Konferansına gönderdiği delegeler N. G. Poletayef ile V. Y. Surkanof idi. Surkanof'un bir ajan provokatör olduğu sonradan meydana çıkmıştır. Bunlar Konferansa geç gelmişler, Lenin tarafından Leipzig'de karşılanmışlardır.

39
CAMİLLE HUYSMANS'A[1]

Sevgili Yoldaş Huysmans'a,

Paris "kararını"[2] gönderdiğin için teşekkür ederim.

Sana daha önce de yazdığım gibi R. S. D. İ. P. Konferansı, Partimizde karışıklık yaratan ve Rusya'da hiçbir şeyi temsil etmeyen tasfiyeciler ile dış ülkelerdeki[3] çeşitli grupları suçlamıştır. Paris'te bugün bu kararı veto eden bu çeşitten gruplardır. Eski bir geleneğe göre suçlanan kişilerin, haklarında yargıda bulunanlara 24 saat sövüp saymaya hakları vardır. Kararı imzalayan kişiler bu hakkı fazlasıyla kullandılar ve belki de iyice kötüye kullandılar.

Öte yandan, Konferansa *davet edilen*, fakat katılmayı reddeden gruplar vardı. Şimdi bunlar bir yandan "protesto" ediyorlar ve başka bir konferans toplamaya kalkışıyorlar, bir yandan da birlikten yana olduklarına Tanrı'yı şahit gösteriyorlar. Birliği sağlamak için çok orjinal bir usul! Rusya'da bir ilerleme kaydedip etmeyeceklerini göreceğiz. Paris'de saçma sapan şeylere karar vermek ne derece kolaysa, Rusya'da gerçek birşey yürütmek o derece zor. Ve kuşkusuz, ne Paris'in ne Viyana'nın, ne de başka bir yerin Rusya adına konuşmaya hakkı var.

Her neyse, Paris kararını imzalayanlar, bir "parçalanmadan" söz açmakta acele ediyorlar. Bir bölünmenin varlığını tesbit etmek için, *Rusya'da* en az iki Merkez Komitesinin varlığını ıspat etmek gerekir. Şimdilik böyle birşey yok.

Vatandaş Plehanov'a gelince, M. K. bir ay önceden onu Konferansın kararlarından haberdar etti. O ise cevap vermeğe bile tenezzül etmedi. Bütün bunların sonucu bugün için vatandaş Plehanov'un Uluslararası Sosyalist Büronun üyesi olarak bir yetkisi var mıdır (ve bunu hangi M. K.'den almıştır) bilmiyorum.

Eğer siz sayın yoldaş benden daha talihli iseniz, yani vatandaş Plehanov'dan cevap aldıysanız, lütfen bana bildiriniz.

Kardeşçe selamlarımla,

Sizin,
N. Lenin

28 Mart 1912'den önce Fransızca olarak yazılmış ve Paris'den Brüksel'e gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) *Camille Huysmans* (doğumu 1871) - Belçika işçi hareketi kıdemlilerinden; filoloji profesörü ve gazeteci. 1914-19 yılları arasında İkinci Enternasyonale bağlı Uluslararası Sosyalist Büronun sekreterliğini yapmıştır.

(2) Lenin, Paris'de 12 Mart 1912'de Parti aleyhtarı grupların toplantısında alınan ve gerçeklere uymayan karara değiniyor.

(3) Prag Konferansının, "Tasfiyecilik ve Tasfiyeci Gruplar" ve "Dış ülkelerde parti örgütü" üzerine kararları.

40

G.K. ORJONİKİDZE, S. S. SPANDARYAN VE ELENA STASOVA'YA[1]

Tasfiyecilerin dışarda açtıkları kampanyayı hafife almayın. Dışarda olup bitenlere insanların kulak asmamaları "cehenneme kadar" deyip geçmeleri büyük hatadır. Eğer tasfiyeciler, Bund + Kafkas Bölge Komitesi[2] + Letonyalı tasfiyeci aydınlar ile konferans toplarlarsa epey karışıklığa sebep olurlar. Ve bunu yapacaklar. İnatla, ciddi ve sistematik olarak mücadele etmeliyiz. Tasfiyecilerin hilelerini her yerde iyice anlatmalıyız. *Raboçheya Gazeta'nın* son sayısındaki uzun makaleyi[3] kitap olarak basmalıyız. Hemen bazı broşürler basmanızı tavsiye ederim (konferansın bütün önemli kararları mutlaka basılmalı). Bunlarla her şeyi kazanacaksınız. *İzvestiya*'nın hazırlanmasında[4] çok dikkatli olun. Gazete, polis için esaslı bir bahane olur ve seçime kadar dayanmak her şeyden daha önemlidir. Yerinizi alabilecek bir ekip *olmadığını* unutmayınız.

1912 Nisanın başında yazılmış,
Paris'den Tiflis'e gönderilmiştir.

E. Stasova'nın yazdığı nüshadan alınmıştır.

(1) R.S.D.İ.P.'nin Altıncı Konferansında, Orjonikitze, Spandaryan, Merkez Komitesine ve Partinin Rusya'daki M.K.Bürosuna seçilmişlerdir. E. Stasova'da M.K. adayları arasındaydı.

Bu mektup, N.K. Krupskaya'nın yazdığı bir mektuba ek olarak yazılmıştır.

(2) *Kafkas Bölge Komitesi* - Kafkasyalı Menşevik tasfiyecilerin merkezi. Sonradan Trotsky'nin kurduğu, Parti aleyhtarı Ağustos Blokuna katılmışlardır.

(3) *Raboçhaya Gazeta* (İşçi Gazetesi) - 1910-12 yılları arasında Paris'de ara sıra yayınlanabilen, Bolşeviklerin illegal organı. Burada, gazetenin 17 Mart 1912 günlü sayısında çıkan 'Halka Seçim Kampanyası Konusunda Neler Öğretilmeli?" adlı yazıya değiniliyor.

(4) *İzvestiya* (Haber) - Gazetenin yayınlanması o sırada mümkün olmamıştır.

41
PRAVDA[1] EDİTÖRÜNE

Sayın Meslektaşım,

I. Gylka'nın* bir makalesini daha gönderiyorum. Yazar, *avans beklediğini* size hatırlatıyor.

Kendisine hemen cevap vermek gerekir (bunu benim aracılığım ile yapabilirsiniz ama, *ayrı bir* mektup ile ve mutlaka yapmalısınız). Yazar Lemberg'de oturuyor ve bu konuyu özellikle *inceliyor*; böyle bir yazar, gazeteye mutlaka kazandırılmalıdır. Kendisine avans verilmesini ve *herhalde hemen* cevap yazılmasını bir defa hatırlatırım.

Gylka'nın makaleleri kabul edilmezse, unutmayın, derhal geri yollayın.

Paketi aldık ama, bazi şikâyetlerimiz var.

Kitaplardan yalnız bir tane! Bunun sebebini yazınız.

Alınan kitapların gerisini öteki üyeler mi aldılar? Onlarda uzun süre mi kalacak, yoksa büsbütün mü? Eğer büsbütün kalacaksa, bize *bir süre için* göndermelerini sağlayınız. Tekrar söylüyorum, kitapsız çalışmak *imkânsız*.

İdare bu işlere biraz dikkat etse iyi olur.

Seçmenin El Kitabını, yayınından iki buçuk hafta sonra aldık. Oysa hemen gönderilmesi *5 kopeklik* birşeydi...

Gazeteler de hep geç geliyor. Burada gazetesiz kaldık, anlaşılan iki üç gün daha bekliyeceğiz.

Şehir Meclisine bir muhabir göndererek, kiracılardan *kaç tane* dilekçe geldiğinin araştırılmasını ve bunların *sistemli olarak* yayınlanmasını (başarılı mahallelerin teşvik edilmesini, başarısızların harekete getirilmesini) kuvvetle tavsiye ederim. Zaman dar, gazete *bütün* bu işlerin sorumluluğunu yüklenmelidir.

Şehir Meclisinden tanıdığınız istatistikçiler (ya da resmen Devlet Dumasının yazı işlerinden ve üyelerden) *birinci, ikinci,* ve üçüncü Devlet Dumasının seçimleriyle Petersburg şehriyle ilgili istatistikleri (mesken, nüfus v.b.) elde etmelisiniz, eğer buralardan olmazsa *Rech*'in ya da başka bir gazetenin bu aylara ve yıllara ait sayılarını satın alınız.

Elinizde bu malzeme olunca ve bir de her gün yada haftada birkaç kere Şehir Meclisine uğrayacak bir muhabir bulunursa, gazetede seçimlerin gidişi hakkında *güzel* bir bölüm hazırlıyabilirsiniz.

Viyana'da çıkan *Arbeiter-Zeitung'a*[2] *Pravda* gönderiyor musunuz?

Trotsky'ye mektupla cevap veriniz: "*Trotsky*'ye (Viyana). Bozguncu ve iftiracı mektuplara karşılık vermeyeceğiz" *Trotsky*'nin *Pravda*'ya karşı giriştiği çirkin kampanya bir yalan ve iftira yumağıdır. Tanınmış marxist ve Plehanov'un izleyicisi Rothstein (Londra'dan) bize, *Trotsky*'nın iftiralarla dolu mektubunu aldığını ve şöyle karşılık verdiğini yazıyor: St. Petersburg'da çıkan *Pravda*'dan şikâyet etmem için hiç sebep yok. Ama bu entrikacılar ve tasfiyeciler boyuna yalan söyleyip duruyorlar.

Sizin sadık
V. Ulyanof

Not: Belki de Trotsky'ye mektupla şöyle cevap vermek daha yerinde olur: "*Trotsky*'ye (Viyana). Bize, bozguncu ve iftiracı mektuplar yazmakla vaktinizi ziyan etmektesiniz. Bunlara cevap verilmeyecektir."

19 Temmuz 1912'de yazılmış ve
Krakov'dan St. Petersburg'a gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* M. Melenevsky

(1) *Pravda* (Gerçek) - Rusyada ilk legal işçi gazetesi. İlk sayısı St. Petersburg'da, 5 Mayıs 1912'de yayınlandı. *Pravda*, Bolşevik Partinin tarihinde ve devrimde önemli bir rol oynadı. Parti politikasının uygulanması mücadelesinde hem propaganda, hem ajitatör ve hem de örgütleyici rolünü oynuyordu. Parti ilkelerinin savunulmasında menşevik tasfiyeciler, otzovistler, trotçkistlere karşı açılan şiddetli mücadelenin merkeziydi. *Pravda*, bir kitle Bolşevik partisinin sağlam temellerinin atılmasına yardım etti.

Lenin, 270 makalesinin yayınlandığı Pravda'nın genel politikasını yürütüyordu. Gazete, Çarlık hükümetince sekiz defa kapatıldı ise de daima yeni bir isim altında yayınlanmıya devam etti: *Rabotchaya Pravda* (İşçinin Gerçeği), *Za Pravda* (gerçek için), *Proletarskaya Pravda* (Proletarya Gerçeği), *Put Pravda* (Gerçek yolu), *Rabochy* (İşçi), *Trudovaya Pravda* (Emek Gerçek). Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasından önce 21 Temmuz 1914'de gazete yasaklandı ve 1917 Şubat burjuva demokratik devrimine dek çıkamadı.

18 Mart 1917'de *Pravda*, R.S.D.İ.P.'nin Merkez ve Petrograd Komitesinin organı olarak çıkmaya başladı. 18 Nisan'da Rusya'ya dönmesi üzerine Lenin yazı kuruluna katıldı ve gazetenin öncü ruhu oldu. 1917 yılı Temmuz ve Ekim ayları arasında gazete burjuva geçici hükümetince hep takibata uğradı ve sık sık ad değiştirdi. Ekim Sosyalist Devriminin 9 Kasım 1917'de zaferinden sonra Parti Organı ilk adıyla yayınlanmaya başladı.

(2)*Wiener Arbeiter-Zeitung* (Viyana İşçi Gazetesi) - 1889'da Viyanada Victor Adler'in kurduğu Avusturya Sosyal Demokrat Partisinin merkez organı. 1934'de yasaklanan gazete, 1945'de Avusturya Sosyalist Partisi'nin merkez organı olarak yayımına tekrar başladı.

42
PRAVDA EDİTÖRÜNE

Sayın Meslekdaş,

Kamanef bugün bize yazdığı mektupta, "yanlış anlamaların" bertaraf edilerek, Plehanov ile aramızda barışçı ilişkilerin bir kez daha kurulduğunu bildirdiğinizi söylüyor.

Bu rüyanın anlamını bana bildirmenizi çok isterdim doğrusu. Tasfiyecilere verilecek taviz konusunda Dnevnitsky[1] ile Plehanov'un yazdıkları makalelerin (evet, "birlik" perdesi arkasında *sırf* taviz kopartmak için yazıyorlardı ve bu makaleleri) bilinçli ve kararlı bir tutumla reddedildiğine inanmanız için pek çok sebep olduğu halde, bu "yanlış anlama" sözü de nereden çıkıyor.

Yoksa en son yazışmalarda yeni yanlış anlaşılmalar mı var?

Son, yani dünkü *Rech*'in (19 Temmuz) başyazısı çok önemli. Kadetlerin[2] *Zvezda* ve *Pravda*'nın sesini bastırmak için ellerinden gelen (ve gelmeyen) her şeyi yaptıkları kuşkusuz. Şimdi de ortaya bunu çıkardılar. *Tehlikeyi* kendilerinin de itiraf ettikleri *açıkça* ortada. İşi susarak geçiştirmeyi beceremedikleri anlaşılıyor. Nihayet sığındıkları sessizliği bozmak zorunda kaldılar. Ve Prokopovic ile Blank, bunların çıkardıkları sesi *Zaprosy Zhizni*'de[3] daha hamca, ahmakça ve ağlamaklı yansıtıyorlar.

Şimdi, bence ilk yapılacak şey şu: *Rech*'e iyice yüklenmek, birkaç makale ile karşılık vermek ve mücadeleyi büsbütün şiddetlendirmektir. Bu hem prensip yönünden gerekli olduğu gibi (çünkü, işçi sınıfı demokrasisi adına kampanyayı sadece *Zvezda* ile *Pravda* yürüttüğü halde, hem

Rech hem Prokopoviçiler tasfiyecilerin sırtlarını sıvazlıyorlar) pratik sebeplerle de gerekli (zira bu canlı mücadele seçmenleri de harekete getirecek ve onları seçmen kütüklerine kaydolmaya itecektir).

Kaç kişinin kaydolduğunu, seçim bölgesi, sokak ve meslekleriyle bulabilir misiniz? Bölgeler, sokaklar ve meskenler arasında rekabet uyandırmak için somut örnekler ile onları *teşvik etmek* çok önemlidir.

Lütfen *Neskaya Zvezda*'ya[4] söyleyin, eğer 18. sayıya konulmadıysa, Blank'a cevap verdiğim makalemin ("Küçük Marifetler") iadesinde ısrar ediyorum. Bu durumda tabii onu dergide yayınlayacağım. Şimdi artık *bütün* libareller + tasfiyeciler + partisizler ve ortakları bize karşı döndüler; susmak cinayet olur.

Petersburg'da seçim kampanyası başarıyla başladı, öncülüğü *Zvezda* ile *Pravda* aldılar; şimdi gerekli olan işi gevşetmeden, sonuna kadar yürütmek. Burada söylemek istemediğim şeyler dışında bu, *gazetenin kendi* yararına.

"İyice düşünülerek kararlaştırılmış" o sorun üzerine haber bekliyorum.

Selamlarımla,
V. Ulyanof

Not: "Altı Aylık Çalışmanın Sonuçları" başlıklı makaleler üzerine hâlâ cevap bekliyorum.

Nevskaya Zvezda'nın 17. sayısından bir küpür olsun gönderemez misiniz: kısa makale, "Birlik ya da Bölünme" yi?

2 Ağustos 1912'de yazılmış ve
Krakov'dan St. Petersburg'a gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) *Dnevnitsky (F. O. Tsederbaum)* (D. 1883) - Sosyal Demokrat ve Menşevik yazar. 1909'dan itibaren dış ülkelerde yaşadı; Partiden yana Menşevikler ile ilgi kurdu. Plehanov'un çıkardığı *Dnevnik Sotsial-Demokrat*'da (Bir Sosyal Demokrat'ın Günlüğü) ve Bolşevik *Zvezda ve Pravda*'da çalıştı.

(2) *Kadetler* - Rusya'da liberal-kralcı burjuvazinin kurduğu Anayasacı- Demokrat Partinin üyeleri. 1908'de kurulan bu parti, burjuvaziyi, toprak ağalarını ve burjuva aydınlarını temsil ediyordu. Kadetler Çarlık ile anlaşmak peşindeydiler. 1914-1918 Dünya Savaşında emperyalizmin ideolojisini yaymaya çalıştılar. Çarlığın yayılma politikasını desteklediler.

Ekim Sosyalist Devrimi'nin zaferinden sonra Kadetler, bütün silâhlı karşı devrimci faaliyetlere ve mücadeleci devletlerin Sovyet Rusya'ya karşı giriştikleri savaşlara katıldılar.

(3) *Zaprosy Zhizni* (Hayatın Gerekleri) - Kadetlerin, popüler sosyalistlerin ve Menşevik tasfiyecilerin 1909-1912 yıllarında St. Petersburg'da çıkardıkları gazete.

S. N. Prokopoviç (1871-1955) - 1906'da Kadet Partisi Merkez Komitesi üyeliği, 1917'de burjuva Geçici Hükümetlerinde Gıda Bakanlığı yapan burjuva ekonomisti.

R.M. Blank (d. 1866) - *Zaprosy Zhizni*'de bir ara editörlük yapan burjuva gazetecisi.

(4) *Nevskaya Svezda* (Neva Yıldızı) - 1912 Ekiminden itibaren St. Petersburg'da yayınlanan Legal Bolşevik gazetesi. Gazetenin politikasını Lenin dışardan yönetiyordu. Gazete daima takibat altındaydı ve çıkan 27 sayının 9'u toplanmış, editörleri iki defa para cezasına çarptırılmış ve sık sık haklarında kovuşturma açılmıştır.

43
Y.M. SVERDLOF'A[1]

Andreya Yoldaşa ve eğer Petersburg'da değilse 3, 6 numaralara ve ötekilere.[2]

Sevgili Dost,

Vasily'nin, *Dyen*'in öneminin abartıldığı düşüncesinde olduğunu söyledi ler, çok üzüldüm.[3] Gerçekte bugün, durumun *anahtarı Dyen* ile onun yönetim şeklidir. Bu alanda bir reform yapmaz ve doğru dürüst bir yönetim kurmazsak, hem maddeten, hem politik bakımdan iflâs ederiz. *Dyen* harekete bir birlik vermede ve hareketi ayakta tutmada en gerekli araçtır. Ancak bu yoldan, senin sözünü ettiğin, halkın ve imkânların bize doğru kayması sağlanabilir. Petersburg'da işler kötüyse, bu, *Dyen*'in kötü olması yüzündendir; ve biz *Dyen*'den faydalanma imkânından yoksunuz yada "yazı kurulu" bizi bu imkândan yararlandırmıyor.

Bir ayda 25.000 baskı 1 kopekten 250 Ruble eder. Başka bir kaynak olmadığını da unutma. Şimdi her şey aşağı yukarı, Petersburg'daki tasfiyeciler ile mücadeleye bağlı. Bu apaçık. Ve bu mücadelenin sonucu *Dyen*'in gereği gibi yönetilmesine bağlı. Eğer bir ve üç, yada üç ve altı numaralar *Dyen*'de reform yapmayı savsaklamak, yani açıkçası bugünkü yazı kurulunu ve yöneticileri uzaklaştırmayı geri bırakmaktan yana iseler, doğrusu bu pek acı. Tekrar ediyoruz: bunda iflas kokusu var. Ciddi bir anlaşmaya varmak ve Dyen'de yenilik yapmak zo-

rundayız: 1) Son kopek'e kadar her şeyin hesabını tutmalıyız. 2) Birinci sayıda bu konuda mektup var mıydı? 3) Bu mektubu okudun mu? 4) Kasayı (gelir ve aboneleri) kendi eline almalısın. 5) Bu yapılacak mı ve ne zaman yapılacak? 6) Bugünkü yazı kurulunu uzaklaştırarak bizim kendi yazı kurulumuzu kurmamız lâzım. Bugün işler berbat, Buntçu tasfiyecilerin (Zeit) ve Sosyal Demokrat Olmayan Jagiello'nun yardımları utanç verici birşey. Aşağıdan yukarıya doğru bir birliğin kurulması için bir kampanya açılmaması budalaca. Vasilyevsky Adası ya da tasfiyecilerin reddetmesi konularında ağızlarını açıp tek söz söylemiyorlar; Luch'un 101. sayısına ne cevap vereceklerini bilemiyorlar; bu adamlara bir de editör deniyor. Bunlar insan değil, davaya ihanet eden sefil birer çuval.

Sınıf bilincine ulaşmış işçilere olup bitenden haber verilmesi, çatışmaların bildirilmesi (Başta Petersburg olmak üzere) konusunda Dyen'den yararlanılması şekli eleştirmeğe bile değmez. Editörlerin, sözde bağımsızlıktan gelen bu başarısızlıklarına bir son vermelisiniz. Bu her şeyden önce yerine getirilmeli. Bir numara ile beraber "dokunulmaz" iyi bir yer sağlamalısınız. Telefon et. Yazı kurulunu ele geçir. Yardımcıları çağır. Sen verilen emirleri yürütecek birkaç kişiyle oradan, yazılarımız ile biz de buradan, bu işi yürütebiliriz. Eğer iyi örgütlenirse Petersburg Komitesinin çalışmalarında da bir canlanma olur. Komite bu haliyle gülünç derecede ahmak, ağzını açıp da tek kelime söyleyemeyecek kadar mıymıntı ve bütün fırsatları kaçıracak kadar uyuşuk. Hemen hemen legal biçimde hergün ("etkili işçiler" adına) ve hiç değilse ayda bir iki defa illegal olarak bir demeç vermeli. Tekrar ediyorum, işin can alacak noktası hep *Dyen*'de. Önce işe el koymak gerek, ardından (evet ancak o zaman) oradaki işleri düzenlemeli, yoksa herşey çökecek.

Moskova'da çıkan gazeteyi beklemelisin. Fakat 3 numara ile onun iki meslekdaşı hemen bir mektup yayınlamalı. Bu konuda gecikmeleri bağışlanamaz. Hemen ortaya çıkıp tutumlarını belirtmeli, bunun kendi - üçünün- işleri olduğunu, işi ele aldıklarını ilân etmeli (yoksa tasfiyeciler onları bir yana iterler). Zaten çok şey kayboldu, acele ediniz.

Böyle bir bildiri yayımlanmalı. 3 numara da niçin yayımcı olmasın.

1, 3, 6 numara ile yakın dostları arasındaki iş bölümü nedir? Bu konuda bilgi verildi mi? Tam bir anlaşma var mı?

9 Şubat 1913'de yazılmış ve
Krakov'dan St. Petersburg'a gönderilmiştir.

Polis dosyalarında bulunan daktilo edilmiş nüshadan alınmıştır.

(1) Bu mektup, 1912 yılı sonu ile 1913 yılı başında Pravda yazı kurulundaki duruma değiniyor.

(2) Dördüncü Duma'daki Bolşevik grubu üyeleri gizlilik amacıyle "numaraları" ile anılıyor. 1 numara A. Y. Babayef, 3 numara R. Malinovsky, 6 numara G. İ. Petrovsky'dir.

(3) *Dyen* (Gün) - Pravda'mn gizli adı.

(4) Lenin, burada, Menşevik tasfiyecilerin gazetesi Luch'un 15. sayısında yayınlanan "Emekçi Kitleler ve Yeraltı Faaliyeti" adlı başyazıya değiniyor. Yazı, hedef olarak Partinin illegal çalışmalarını alıyordu. Bu tasfiyeci ispiyonluğu Lenin "Sosyal Demokratlara" başlıklı yazısı ile teşhir etmiştir

44
L. B. KAMANEF'E

Sevgili L B.,

Sana Poletayef'in mektubunu (*bunu hemen geri gönder*) bir de kısa bir makale gönderiyorum (bunu da geri yolla...)*

Günün Olaylarını okudum. Ne serseriler! Ama biz de bu domuz yavrularına saldıralım mı, yoksa hiç sesimizi çıkarmayalım mı, bilmiyoruz. Gerçekten bunlara saldırmaya değer mi? Sen ne dersin?

Bana kalırsa M. O.'nun[1] gelecek sayısında bunlara biraz dokunmalı, ama fazla değil.

Raporunuz öyle görünüyor ki çok güzel olmuş...

Binlerce selâm.

Senin,
Lenin

Not: Petersburg'dan Moskova Bölgesinden ve Güneyden *iyi* haberler. *İşçilerin* illegal örgütü gelişiyor ve şekilleniyor. *Pravda*'da *reform* başladı.

Troyanovsky, Koba'nın ** *Prosveçniye*'de[2] yazdığı bir makale için "Milliyetler Sorunu ve Sosyal Demokrasi" dolap çevirmeğe başladı. Makalenin tartışmaya açık olduğunu belirtilmesini istiyor; çünkü Galina, ulusal kültürün bağımsızlığından yana imiş!!

Tabii biz buna karşıyız. Makale *çok güzel*. Bu, günün önde gelen bir sorunu ve biz, *Bundçu* kara kalabalığa karşı prensip olarak tutumumuzda en ufak bir değişiklik yapmayacağız.

Bu "unutulabilir" ama... tenez vous pour averti!*** *Vperyodçulara* saldırmaya karar verdik. Miron bize M. O.'nın dört sayfa çıkması için yeter para olup olmadığını yazsın.

Russkoye Bogatstov'da "Gök Taşı"nı okudun mu? Bu da ne ki? Taşlama mı?

25 Şubat 1913'de yazılmış ve
Krakov'dan Paris'e gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Mektup yeryer parçalandığı için burada ve aşağıda bazı kelimeler okunamıyor

** J.V. Stalin.

*** aklında tut.

(1) *Sosyal Demokrat* - R.S.D.İ.P.'nin Merkez Organı, 1908-1917 yılları arasında dış ülkelerde yayınlanan illegal gazete. Lenin'in seksenden fazla makalesi ve kısa yazısı çıkan bu gazete, Lenin'in yönetiminde çıkıyordu. Reaksiyon dönemi (1907-1910) ile onu izleyen devrimci canlanma yıllarında gazete, Bolşeviklerin, tasfiyecilere, Troçki'cilere ve Otzovistlere karşı illegal Marksçı Partinin korunması, halk kitleleri ile olan bağlarının kuvvetlendirilmesi için açılan kampanyada önemli bir rol oynadı.

(2)*Prosveçniye* (Aydınlık) - Bolşeviklerin legal aylık sosyo-politik ve edebiyat dergisi. St. Petersburg'da 1911 Aralığında yayınlanmaya başladı. Edebiyat bölümünü Maksim Gorki yönetiyordu. Çarlık hükümeti dergiyi Birinci Dünya Savaşı'nın arefesinde, 1914 Haziranında kapattı. Yalnız 1917 sonbaharında bir özel sayı yayınlandı.

45
PRAVDA YAZI KURULU'NA

Sayın Meslektaşlar,

Bugün nihayet, son birkaç günlük, ya da daha doğrusu son haftanın Pravda paketini aldım. Hem teşekkür ederim, hem de başarılarınızdan dolayı sizi pek çok tebrik ederim. Bence artık gazete hiç kuşkusuz yolunu *buldu*. Gelişmeler çok büyük ve ciddi. Umalım ki devamlı olsun. Plehanov'un makalelerinin uzunluğu ile tasfiyecilere karşı yazıların bolluğu (işçi temsilcilerinden birisi de yazdı bunu bana) nihayet teferruatla ilgili sorunlar; gazete artık kesin bir tutum takındığına göre bunları düzeltmek zor olmayacak ve bence işçiler hemen gerekli düzeltmeleri oracıkta yapacaklar. Yazı kurulu üyelerinden birisinden (ne yazık ki bu üye, o tatlı "temsilci" niteliğinden yoksun) ayrıntılı bir mektup aldık, çok sevindik ve kendisini başarısı için kutladık. Nihayet şimdi (evet nihayet St.....* macerasından sonra) sallantı dönemi sona erdi... Aman nazar değmesin!...

Plehanov'a ültimatom vermenizi tavsiye etmem: vakit daha çok erken, zararı dokunabilir!! Kendisine yazarsanız mümkün olduğu kadar nazik ve yumuşak yazınız. İşçi sınıfı hareketinin düşmanları ile mücadele ettiği için şimdi değerlidir.

Demyan Bedny'ye gelince, ben hâlâ *ondan yanayım*. İnsanlara eksiklikleri için suç bulmayın dostlarım kaabiliyet nadirdir. Sistemli ve dikkatli olarak desteklenmelidir. Eğer bu kabiliyetli yazarı kendinize çekemezseniz, ona *yardım etmezseniz* bu vicdanınıza, demokratik işçi sınıfı hareketine karşı işlenmiş büyük bir günah (çeşitli kişisel "günahlardan" yüz

defa daha büyük bir günah) olacaktır.

Genişleme işine gelince: bunu geçenlerde *Prosveçniye* yı çıkartanlardan birisine ayrıntılarıyla yazmıştım; umarım bu mektubu siz de görmüşsünüzdür. Ben de mali yönden dikkatli olmadan yanayım: ayni altı sayfayı (şimdiki ilâve yaprakları) değişik bir hava, başlık ve öz ile başka bir *biçimde* vermeli. Yetişkin işçiler için dört sayfalık pazar ilavesi + özellikle popüler bir muhteva ile yüzbinlerce okuyucu kazanmak amacıyla kitleler için iki sayfalık ve bir kopeklik bir işçi gazetesi. *Luch*'u[1] taklit etmeyin *kendi* yolunuzda, proleterce yolda gidiniz: yetişkin işçiler için dört sayfa, kitleler için iki sayfa, (Sonraları dört sayfa) ve 100.000 okuyucu için uzun ve inatçı bir mücadele. Biz, kitlelere genişliğine ve derinliğine inmeliyiz, *Luch* gibi aydın modelleri izlememeliyiz.

Bir defa daha selamlar, tebrikler ve en iyi dilekler.

Sizin,
V. I.

Vitimsky'e ayrıca selamlar: Liberallere karşı işçi basını ve işçi demokrasisi üzerine makalesi[2] çok başarılı!! Ve Bogdanof'un "ideolojisi"[3] bir inkâr: söz veriyorum, bunu bütünüyle ispat edeceğim.

Marxistler, baskı sayısının, *Marksizme* karşı makaleler ile değil marxist makaleler ile artmasına sevinirler. Biz, ilkesi olan bir gazete isiyoruz; bütün yazarlar ve okuyucular da öyle. *Machçı* değil, marksçı bir gazete. Öyle değil mi?

Not: Adres, Paronen değil, *Poronin* (Galizien), zarfa şunu ilave etmeyi unutmayınız: *Varşova-sınır-Zakopane* yoluyla.

(25 Mart 1913'den sonra yazılmış ve
St. Peteresburg'a gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

Burada kime değinildiği tesbit olunamıyor.

(1) *Luch* (Işın) - Menşevik tasfiyecilerin 1912 Eylülünden 1913 Temmuzuna kadar St. Petersburg'da yayınladıkları günlük gazete. Gazete, liberallerin verdiği paralarla çıkıyordu. İzliyeceği politikayı P. B. Akselrod, F. I. Dan, L. Martov, ve A. S. Martinof tesbit ediyorlardı.

(2) Lenin burada M. S. Olminsky'nin (A. Vitimsky) *Pravda*'nın 106. sayısında çıkan "Kim Kimden Yana" başlıklı yazısına değiniyor. Makale, burjuva yayınları editörleriyle işçi basını temsilcileri arasında yapılan konferansla ilgili olarak *Luch* ile girişilen polemiğin bir bölümüydü. Konferans, basına karşı çıkartılacak daha sert kanunların protesto edilmesi amacıyla toplanmışı. Konferans başkanı, Pravda temsilcilerinin sunduğu bir karar tasarısını oya sunmadı. Pravda temsilcileriyle bazı sendika gazeteleri, Liberal editörlerin hazırladıkları kararı imzalamayı reddettiler. Sadece *Luch* ve *Nashazarya* temsilcileri kararı imzaladılar ve böylece konferansdaki işçi gazetelerini temsil edenlere karşı çıkmış oldular.

(3) Lenin'in ısrarı üzerine, A. H. Bogdanof'un "İdeoloji" başlıklı makalesi Marksizme karşı olduğu için, Pravda tarafından reddedildi.

46
DÖRDÜNCÜ DEVLET DUMASINDAKİ BOLŞEVİK MİLLETVEKİLLERİNE

Sayın Dostlar,

Fyedor[1] ile kendinizi bağlamakla bizce hata ettiniz. Bundan belki de kavga-gürültüden başka birşey çıkmayacak. Kendi raporunuzu kendiniz yayımlamalıydınız.[2] Neyse, biz olup bitenden başlamak zorundayız. Bugünkü durumda herşeyden önce *tam bir eşitlik* üzerinde ayak diremek gerekir ve işin başında aşağı yukarı şu biçimde resmî bir karar alınmalıdır: "Kooperatif,[3] raporların tanziminde, bir kanadın çoğunluğu ile alınan kararın, diğer kanada kabul ettirilmesine izin verilmeyeceği düşüncesindedir ve her iki kanat (Altı ve Yediler)* her yönden tam bir eşitliğe sahiptir; yani Komisyon, eşitlik temeline dayanılarak kurulur ve tartışmalı pasajlar çoğunluk kararı ile değil, anlaşmaya, varılmak suretiyle kaleme alınır. Eğer milletvekillerinin konuşmaları raporun sonunda basılırsa, konuşmaların seçimi de anlaşma yoluyla yapılır." Bu karar esastır. Yoksa onlar eşitlik esasına göre bir komisyon kurar ve kooperatif tek oy çoğunluğu ile tasfiyecilerin tekliflerine boyun eğer. Eğer Fyedor böyle bir kararı reddederse, eşitliği kabuldeki isteksizlikleri karşısında, tam bir hareket serbestliğini muhafaza ettiğinizi resmen açıklamanızı tavsiye ederiz. Bununla beraber, kendi adayınızı öne sürebilirsiniz.

Savunulacak tezlerin kaba bir taslağını yazıyoruz:

1) Seçim kampanyası. Hangi koşullar altında geçeceği. Sosyal Demokratlar için sonuçları. Sosyal Demokratların sloganları: 8 saatlik iş

günü, toprağın kamulaştırılması, tam bir demokratlaşma.

2) Sosyal Demokrat grubun yapısı. Nasıl kurulduğu. Jagiello meselesi[4] (Altı ve Yedilerin görüşlerinin açıklanması. Girişilen protestoların belirtilmesi)

3) Grubun politik tutumu ve ilk konuşmalar. Bildiri. Altıların ulusal kültür bağımsızlığını reddettiğini belirtiniz. İşçilerin büyük kesiminin, bildirinin sloganlarını harfi harfine tasvip ettiğini belirtiniz. Sosyal Demokratların politik tutumlarının özeti.

Ana sloganlar hâlâ şunlardır: Sekiz saatlik iş günü, toprağın el değiştirmesi, tam bir demokratlaştırma.

4) Grubun öne sürdüğü sorunlar.

5) Grup ve bütçe

6) Duma'da burjuva grupları, onların ve liberallerin şiddetle eleştirilmesi (Maklakov'un, Ekimcilerin ve Kara Yüzlerin[5] konuşmaları)

7) İşçiler ve grup. İşlerin eğitimleri, istekleri, tepkileri, anketler, karşılıklı para yardımı v.b.

8) Milletvekillerinin dokunulmazlığı (Detrovsky olayı[6])

İç farklar: Her iki taraf eşit sayfalar halinde kendi görüşünü belirtir. İki tarafın basına verdiği demeçler yeniden basılır. Mümkün olduğu kadar çok sayıda işçi kararlarının bir listesi. Ekler. En önemli görevler.

Haberlerinizi bekliyoruz. Binalar alındı.[7]

17 Haziran 1913'de yazılmış ve
Poronin'den St. Petersburg'a gönderilmiştir.

Polis dosyalarında bulunan daktilo ile yazılmış nüshadan alınmıştır.

(*) Dördüncü Duma'da, Sosyal Demokrat Gurupta altı Bolşevik ve yedi menşevik milletvekili vardı.

(1) *Fyedor* - Dördüncü Duma'daki Sosyal Demokratların Menşevik bölümünün gizli adı.

(2) Lenin, Dördüncü Duma'daki Sosyal Demokrat Grubun faaliyetleriyle ilgili rapora işaret ediyor.

(3) "Kooperatif", Dördüncü Duma'daki Sosyal Demokrat Grubun gizli adı.

(4) Lenin burada, Dördüncü Duma'da Varşova'yı temsil eden J.I.Jagiello'nun Sosyal Demokrat Gruba dahil olması hakkı üzerindeki tartışmaya değiniyor.

(5) *Ekimciler* ya da *17 Ekim Birliği* - Büyük sanayi burjuvazisi ile toprak ağalarının kurduğu karşı devrimci parti. Devrimden korkan Çar, halka, medeni haklarının ve bir anayasanın verileceğini 17 Ekim 1905 bildirisi ile ilân etmişti. Çarlığın iç ve dış politikasını kayıtsız şartsız destekleyen Ekimciler partisi, işte bu tarihte kurulmuştur. Partinin ileri gelenleri büyük sanayici A. Guçkof ile muazzam malikâneleri olan M. Rodzyanko idi.
Kara Yüzler - Devrimci hareketlerle mücadele etmek için Çarlık politikasının örgütlediği çeteler. Bu çeteler, devrimcileri öldürüyor, ilerici aydınlara saldırıyor ve Yahudileri kitle halinde kırıyordu.

(6) Burada, Y. M. Sverdlof ile K.T. Novgorodtseva'nın (Sverdlova) 10 Şubat 1913'te Dördüncü Duma'nın üyelerinden G. İ. Petrovsky'nin evinde tutuklanmaları olayına değiniliyor. Sverdlof ve karısını, sonradan kışkırtıcı ajan olduğu ortaya çıkan R. V. Malinovsky, polise ihbar etmişti.

(7) Lenin burada, Poronin'de örgütlenmesi düşünülen Parti okulu için sağlanan binalara işaret ediyor.

47

AUGUST BEBEL'İN ÖLÜMÜ ÜZERİNE ALMAN SOSYAL DEMOKRAT PARTİSİNE

Uluslararası devrimci sosyal demokrasinin en seçkin üyelerinden birinin kaybından duyulan kederi paylaşırız.

Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi Merkez Komitesinin emirleriyle.

Lenin

1913 yılı 13 ve 17 Ağustos günleri arasında Almanca olarak yazılmış, Poronin'den Berlin'e gönderilmiştir.

Gazeteden alınmıştır.

48

PRAVDA TRUDA'NIN YAZI KURULUNA[1]

Not: Pravda Truda'nın beşinci sayısını almadım. *Novaya Raboçhaya Gazeta*'yı gönderdiğiniz için teşekkürler; yalnız bu gazetenin yedinci sayısı ile *Nash Put*'un 7. ve 9. sayıları eksik.[2] Lütfen bunları gönderiniz.

Bana kalırsa, bilinçsiz olarak akıntıya kapılmakla ve gazetenin havasını *değiştirmemekle* çok büyük bir hata işlemektesiniz. Herşey, haber kısmının, hem konunun *hem de muhtevasının değiştirilmesi* gereğini ortaya koyuyor. Aslolan sansürden geçmek için kanun sınırları içinde kalabilmek ve bu yeteneği göstermektir. Bu yapılabilir ve yapılmalıdır da. Yoksa üzerinize aldığınız işi hiç gereği yokken mahvetmiş olursunuz. Bunu bir defa daha ciddiyetle düşününüz.

13 Eylül 1913'den sonra yazılmış ve
Poronin'den St. Petersburg'a gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) *Pravda Truda* (Gerçek Emek) - 7 Eylül 1913'te yasaklanan *Severnaya Pravda* (Kuzey Gerçeği) yerine 11 Eylül - 9 Ekim 1913 tarihleri arasında St. Petersburg'da yayınlanan günlük bolşevik gazetesi. *Pravda Truda* yalnız yirmi sayı çıkabilmiştir.

(2) *Novaya Raboçhaya Gazeta* (Yeni İşçi Gazetesi) - St. Petersburg'da 1913 Ağustosundan 1914 Ocağına kadar yayınlanan menşevik tasfiyecilerin günlük gazetesi.

Nash Put (Yolumuz) - 1913 Eylülünde Moskova'da yayınlanan Bolşevik gazetesi. Lenin, gazetenin yönetiminde aktif bir rol oynuyordu; yazarları arasında Maksim Gorki de vardı. Nash Put işçiler arasında çok okunuyordu; 16. sayıdan sonra kapatılınca Moskovalı işçiler bir protesto grevine girişti lerse de kapatma kararının kaldırılmasını sağlayamadılar.

49
MAKSİM GORKİ'YE

30 Eylül 1913

Sevgili A. M.

Cevap biraz gecikti, üzgünüm. Bem'de nasıl öfkeden deliye dönmüştüm ve sonra!! Ve şöyle düşünmüştüm: Eğer Veronada ise (Bebel'in ölümü üzerine gönderdiğin telgraf Verona'dan idi)... Yoksa Roma'da bir yerde mi ...?? Bem'den Verona'ya pekâla gelebilirdim!! Ama o sırada senden *aylarca* hiç ses seda çıkmadı...

Hastalığın üzerine yazdıkların beni müthiş üzüyor. Hiç tedavi görmeden Kapri'de oturmakla iyi mi ediyorsun? Almanların mükemmel sanatoryumları var (örneğin İsviçre yakınlarında St. Blasien'de); burada akciğer hastalıklarını büsbütün tedavi ediyorlar, tamamen iyileştiriyorlar; insanı besliyor, sistemli olarak soğuğa alıştırıyorlar, soğuk algınlığına karşı dayanıklı ve çalışabilir hale getiriyorlar.

Sen şimdi Kapri'den sonra kışın niçin Rusya'ya gitmek istiyorsun???? Bunun senin sıhhatine dokunmasından ve verimini düşürmesinden müthiş korkuyorum. Senin İtalya'nda *birinci sınıf* doktor var mı bari?

Gerçekten İsviçre'ye, ya da Almanya'ya git ve birinci sınıf bir doktora görün* ve iyi bir sanatoryumda birkaç ay ciddi olarak tedavi gör. Çünkü kamuya ait bir malı boş yere harcamak, yani hastalığı sürdürüp gitmek ve verimi düşürmek, neresinden baksan göz yumulmaz bir hatadır.

(Ladyshnikof'a rastlayan *Prosveşeniye* editöründen) senin Pravdadan memnun olmadığını duydum. Kuru olduğu için mi? Bu doğru. Ama bu eksikliği birdenbire düzeltmek kolay değil. Elimizde insan yok. Çıkışından bir yıl sonra *binbir* güçlükle, St. Petersburg'da ancak *dayanılabilir* bir yazı kurulu bulabildik.

(Mektubunu Prosveşeniye'ye gönderdim.)

Planlarının ne olduğunu ve *sıhhatini* yaz. *Ciddi olarak tedaviye* başlamanı rica ediyorum. Gerçekte, tamamen iyileşmek *mümkün;* sürüncemede bırakmak rezalet ve suç

Senin,
Lenin

Not: Burada, elimizde olan bazıları ve elimize geçecekler işe yarar insanlar. *"Nash Put"u gördün mü?* Ne başarı ha? Bizim ikinci gazete. Güzün de bir üçüncüye başlayacağız.

Adres: Ulyanof. Poronin (Galizien. Avusturya. (Kışa, Krakov'da olacağım: Lubomirskiego. 51.)

Kapri'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(*) Sana bu doktorların isim ve adreslerini bulabilirim.

50
INESSA ARMAND A[1]

Telgraf hemen şimdi elime geçti, üzerinde A..'nın adresi olan zarfı değiştirdim.

Merkez Organ'a ne oluyor?? Bu bir yüz karası ve rezalet!! Hiç ses seda yok, provalardan bile. Soruştur ve lütfen sebebini öğren.

Kautsky'nin, o kokmuş, Parti diye birşey yok (die alte Partei Sei Verschuwunden literally) sözünü kullandığı gazete, Vorwards'ın 18 Aralık 1913 tarihli 333. sayısıdır. Bunu mutlaka bul (Rue de Bretagne ya da başka bir yerden) ve bir protesto kampanyası, düzenle. I. S. B.*nun kararlarıyla ilgili olarak biz tartışmaya hazırız ama, Kautsky'nin o serserice lafına tamamen karşıyız.[2] Bu yüzden insafsızca hırpalanmalıdır, ama bizim Aussprache (fikir alışverişi) den yana olduğumuz da belirtilmelidir, v.b.

18 Aralık 1913'den sonra yazılmış
Krakov'dan Paris'e gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(*) Uluslararası Sosyalist Büro

(1) *İnessa Armand* (1878-1920) - Uluslararası kadınlar işçi sınıfı ve komünist hareketinde seçkin bir yeri vardır. 1904'de Bolşevik partiye üye olmuş; 1905-1907 devimiyle, 1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ne faal olarak katılmıştır.

(2) Burada, Kautsky'nin Uluslararası Sosyalist Büronun 14 Aralık 1913'de yaptığı toplantıdaki konuşmasına değiniliyor. Lenin bu konuşmayı, "İyi Bir Karar ve Fena bir Konuşma", "Kautsky'nin Bağışlanmaz Hatası" başlıklı makalelerinde şiddetle eleştirmiştir.

51
DAVID WIJNKOOP'A

Krakov, 12 Ocak 1914

Sayın Yoldaş Wijnkoop,

Nazik mektubuna candan teşekkür ederim. Alman Sosyal Demokrat gazetelerinde (*Vorwards* ve *Leipziger Volkszeitung*), bize karşı olanların (örneğin, Rosa Luxemburg grubunda J.K.*nin; Rusya'da hiç bir grubu temsil etmeyen Z. L.'nin *Leipziger Volkszeitung*'da yazdıkları makaleleri okuduğunuzu ümid ederim. Başta *Vorwards* olmak üzere Alman Sosyal Demokrat basını bizi boykot ediyor; yalnız *Leipziger Volkszeitung* bizden bir makale yayınladı (Rus *Sosyal Demokrat* İşçi Partisinin Merkez Organı olan Sosyal Demokrat'ın yazı kurulunun imzasını taşıyan bir makaleyi**).

Bremer Bürger - Zeitung'da[1] Radek, Rusya'da olup bitenler üzerine yazılar yazıyor. Ne var ki, Radek de Rusya'da *hiç bir* grubu temsil etmiyor! Kimseyi temsil etmeyen göçmenlerin makalelerini yayınlayıp da Rusya'da var olan örgütlerin temsilcilerinin yazılarını kabul etmemek gülünçtür!

Ve Kautsky'nin tutumu... Bundan daha budalaca ne olabilir ki? Bütün ülkelerin Sosyal hareketlerinin tarihini inceliyor, dokümanları eleştiriyor, farkların *gerçek niteliğini*, parçalanmaların belirli özelliklerini anlamaya çalışıyor? Rusya'ya gelince, tarih onun için artık var olmaktan çıkıyor. Bugün, Rosa Luxemburg'dan duyduklarını tekrarlıyor, dün sadece kendi "sofuca arzularını" temsil eden Trotsk'yi Ryaza-

nof'u ve öteki yazarları tekrarladı, yarın da kendisine bir şeyler söylemek lütfunda bulunan öteki Rus öğrencilerin, ya da mültecilerin dediklerini tekrarlayacak ve bu böylece sürüp gidecektir. Bu arada *Neu Zeit*'da (!!) yalnız laf kalabalığı; bizim ayrıldığımız sorunların özüyle ilgili ne bir gerçek, ne bir anlayış!! Düpedüz çocukluk!!

Partimizdeki tasfiyeciler ile birleşmemiz için nutuklar dinliyoruz... Saçmalık. Rus işçilerini Partimizdeki tasfiyecilere *karşı* birleştirerek birliği biz yaratıyoruz. Uluslararası Sosyalist Büro Üyelerine gönderdiğimiz bir dokümanı ekte yolluyorum. Orada, içlerinde tek bir işçi bulunmayan tasfiyeci gruplara *karşı* Rusyada Partimizin (ve işçilerin büyük bir kısmının) tarafımızdan temsil olunduğunu ispat eden *gerçekleri* ve *rakamları* bulacaksınız.

Ne yazık ki, *Bremer Bürger-Zeitung*'da Pennekoek bile, sadece kendi kişisel cahilliğini ve hayal âlemini temsil eden ve *gerçekleri oldukları gibi ortaya koymaya yanaşmayan* sizin, Radek'in makalelerini değil, Rusya'daki sosyal demokrasinin her iki kanadının da makalelerini yayınlamak zorunda olduğumuzu anlamak istemiyor.

SayınYoldaş Vijnkoop, size ve Sosyal Demokrat Partinin Yürütme Kuruluna nazik mektubunuz için bir kez daha teşekkür ederim. Yoldaş Gorter'e lütfen selâmlarımı söyleyin.

Benim kötü Fransızcamı bağışlayacağınızı umarım.

Sizin,
V.I. Ulyanof (N. Lenin)

WI. Ulyanof. 51. Ulica Lubamirskiego, Krakou (Cracovie).

Fransızca yazılmış ve Amsterdam'a gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.
* Julian Marchewsky

** Makalenin adı: (Rus sosyal
Demokrat Duma Grubunda
Bölünme)

(1) Bremer Bürger - Zeitung - 1890-1919 yılları arasında yayınlanan sosyal demokrat bir gazete.

52
INESSA ARMAND'A

+ Sevgili Dostum:

Bundan önceki mektubu telâş içinde yazmıştım. Şimdi, işlerimiz üzerinde daha sakin konuşabilirim.+

Raporda olanları kavradığını umarım?[1] En önemli kısım 1-13. şartlardır (sonra daha az önemli 14. gelir). Bunlar mümkün olduğu kadar canlı bir şekilde ortaya konulmalıdır.

Dikkat: 4 Nisan 1914 tarihindeki gösteri üzerine ek, tasfiyeci gazetenin *kapanması* paragrafı altında *rapora giriyor*. Plehanov *Edinstvo*[2] üzerine ek, *dış ülkelerdeki gruplar* paragrafı altında rapora giriyor.

Sizin, sorumlu bir yere tek başına gelince, gelişen, güçlenen canlanan ve yüreklenen kişilerden olduğunuza inanıyorum. Bu nedenle, kötümserlere, yani sizin bu işin üstesinden gelemiyeceğinizi ima edenlere *inanmamakta* ayak diriyorum. Boş laf, saçma! İnanmıyorum buna; bu işi pekâla becereceksiniz. O mükemmel Fransızcanız ile hepsini yere serecek, Vandervelde'nin sözünüzü kesmesine, bağırıp çağırmasına fırsat vermeyeceksiniz. (Böyle birşey olursa, *bütün* Yürütme Kuruluna resmi bir protesto ile beraber toplantıyı bırakma tehdidi + bütün delegelere yazılı protesto).

Size, rapor verme hakkını tanımaları gerekir. Sana fırsat verilmesini isteyeceksin, belirli ve pratik tekliflerin olduğunu söyleyeceksin. Bundan daha ciddisi ve pratiği de olamaz değil mi? Biz, bizimkini öne süreriz, siz de sizinkileri, sonra görüşürüz, dersiniz. Ya ortak kararları kabul ede-

riz, ya da herkes kongremize, *Partimizin Kongresine* ayrı bir rapor sunar. (Ama pratikte, açıkçası biz *hiçbirşey* kabul etmeyeceğiz.)

Bence önemli olan, yalnız bizim Parti olduğumuzu (karşı tarafın hayali bir bölüm, ya da küçük gruplar olduğunu), sadece bizim bir işçi partisi olduğumuzu (öte yandakilerin, para ve izin sağlayan burjuvalar olduğunu) ve bizim beşte dört çoğunluk olduğumuzu ispat etmektir.

İlk yapılacak iş bu. Sonra, *olabildiği kadar halkın anlayacağı bir dille* (o dili bilmediğim için, ben bunu dünyada beceremem ama, sen başırırsın) Örgütleme Komitesinin bir hayal olduğunun belirtilmesidir. Onun gizlemeğe çalıştığı gerçek, St. Petersburg'daki *sadece* bir bölük tasfiyeci yazardır. Kanıt? Yazılanlar...

Ağustos blokunun çöküşü (Dikkat: Letonyalılar'ın ayrılışı.)	(Karşılaştır: *Prosveçeniye* Sayı: 5; makalemi* Popof'a gönderiyorum.)

Şöyle söylenebilir: sizin (yani Bolşeviklerin) Letonyalılardan sağlayacağınız fayda küçüktür, çoğunluğunuz az bir çoğunluktur. Cevap: "Evet küçüktür ama, biraz beklerseniz yakında *ecrasante*** olacaktır."

Tasfiyeci grubu Partiden 1912 Ocağında çıkarttık. Sonuç? *Daha iyi* bir Parti kurabildiler mi?? *Hayır*. Ağustos blokunun tamamen çöküşü, burjuvazinin kendilerine yardımı, işçilerin kendilerini terketmesi. Ya bizim şartlarımızı kabul et, *ya da birleşmek* şöyle dursun *ilişki kurmak* bile imkânsız!!

Jagiello'ya karşı cevap: *Yabancı* bir parti. Güvenmiyoruz bu partiye. Polonyalılar birleşsin.

Rosa Luxemburg'a karşı verilecek cevap: *gerçek olan onun partisi* değil, "muhalefettir". Kanıt: İşçi topluluğu için Varşova'dan üç seçici vardı: *Zalevsky, Bronovsky* ve Jagiello. *İlk ikisi* muhalefete mensuptu. (Eğer Rosa buna dokunmazsa, bu konuda konuşmaya zorlayınız. Eğer inkâra kalkışırsa, tutanaklara geçirilmesini isteyiniz ve Rosa L'nin *doğru olmayan sözlerini teşhir edeceğimizi* söyleyiniz. Ve aynı şekilde, (Dördüncü Duma seçimleri için) Varşova'dan bütün Sosyal De-

mokrat seçiciler muhaliftir. Ya Polonya'nın geri kalan yerlerinde? *Bilinmiyor*!! Bize seçicilerin isimlerini veriniz!!

Kautsky'nin Rosa'ya karşı muhalifleri tutan mektubu *Pravda*'da idi.[3]

Bu sayıyı Popof'a gönderiyorum. Bu mektuptan *parçalar alınabilir*.

Genellikle size (istediğinizden de çok) ayrıntılı bilgiler veriyorum.

Ne olursa olsun, üçünüz de daima verilecek bir cevap, akla yatkın kanıtlar ve gerçekler bulacaksınız; delegasyondan bir sözcü atamak gibi konularda her zaman ayrı bir danışma hakkınız da vardır.

O.K. *** ve Bund utanmadan *yalan* söyleyecektir:

..."Onların da, diyeceklerdir, bir yeraltı örgütü var. Bunu Ağustos konferansı açığa çıkarttı..."

Yalan! Dış ülkelerde yayınlanan şeyler. Gazeteler?

Letonyalıların ayrılışı? Yargıları?

Yeraltına karşı Naşa Zarya ve Luch'dan parçalar!! (Bunlar hep "Dil sürçmeleri"?? Doğru değil! Bunu *aşağıda bir avuç* tasfiyeci işçi söylüyordu ve bu bir örgütsüzlük yaygarasıdır).

Ya da: sizin de yeraltı çalışmanız yok.

40.000 basılan *Pravda* da mı yeraltı sayılıyor?

Yoksa, işçiler de kandırılmalarına göz mü yumuyorlar?

Peki, 1913 yazında toplanan konferans ile onun aldığı *karara* ne oldu? Kararda 6 milletvekilinin bir bildiri yayınlaması öngörülüyordu. Ve sonra, bize 2.985'e karşı 6.722 oy verilmişti. Yüzde yetmiş bir çoğunluk!

Sendikalar ile sigorta komitelerine mümkün olduğu kadar fazla önem veriniz: bunların Avrupalılar üzerinde olağanüstü bir etkisi vardır. İşçi sendikaları ile sigorta komitelerindeki kesin çoğunluğumuzu tasfiyecilerin bozmasına izin vermeyeceğiz!!

+ Para meselesini unuttum. Posta, *telgraf* (lütfen daha sık yazınız), tren ve otel ve benzeri harcamaları karşılayacağız. Olur mu? .

Delegeleri *hazırlamak*, bir anlaşmaya varmak gibi işleri düzenlemek için Çarşamba akşamı Brüksel'de olmaya gayret ediniz.

1-2 saat için ilk raporu almayı başarabilirsen çok iyi. + Bundan sonra

onlara "göz açtırmamaya" karşı tekliflerini (her 14 mesele üzerindeki) çürütmeye, anlaşma halinde olmadığımızı belirtmeğe; Partimiz hakkında Kongreye kendi raporumuzu sunacağımızı söylemeye kalıyor. (Onların tekliflerinden tek bir tanesini bile kabul etmeyeceğiz.)

Senin çok samimi,
V. İ.

Eğer eski sayman para konusunda konuşursa, 1912 Ocağında alınan karara işaret et[4] ve başka birşey söyleme Yani biz haklarımızdan vazgeçmeyeceğiz.

Popof'a, Plehanov'un tasfiyeciler hakkında *Pravda*'da çıkan makalesini gönderiyorum.[5] Bunları aynen al ve *Pravda*'nın hâlâ aynı fikirde olduğunu söyle.

1914 yılı temmuzunun 10-16 tarihleri arasında Poronin'de yazılmıştır.

Aslından alınmıştır.

İki + işareti arasındaki bölümü Lenin ingilizce yazmıştır.

* "Birlik yaygarası içinde birliğin parçalanması."

** Ezici

*** Örgütleme Komitesi

İki + işareti arasındaki satırları "anlaşmaya varmak" kelimeleri hariç, Lenin ingilizce yazmıştır.

(1) Burada Brüksel "Birlik" Konferansı için Lenin'in hazıladığı R.S.D.İ.P. M.K.'nin raporuna işaret ediliyor.

(2) *Edinstvo* (Birlik) - Plehanov'un yönettiği, menşeviklerin aşırı sağ kanat grubunu birleştiren gazete. Petrograd'da yayınlanmaktaydı, 1914 Mayıs - Haziranında dört sayısı çıkmış, Mart - Kasım 1917 arasında günlük olarak yayımına devam etmiştir. 1917 Aralığında 1918 Ocağına kadar da *Naşe Edinstvo* (Bizim Birlik) adı altında çıkmıştır.

(3) Rosa Luxemburg'un, Uluslararası Sosyalist Büro'nun toplantısı üzerine raporu ile ilgili olarak Kautsky'nın mektubu, Alman Sosyal Demokratlarının merkez organı Vorwards'ın 24 Aralık 1913 tarihli sayısında çıkmış, daha sonra *Proletarskaya Pravda*'da yayınlanmıştır.

(4) Lenin burada, 1912 Prag Parti Konferansında kabul edilen "Eski Yeddiemin Elindeki Mallar ve Mali Raporlar" konulu karara işaret ediyor. Konferans, tasfiyecilerin anlaşmayı bozması, yeddieminin uzlaşmaya yanaşmamasını gözönüne alarak, eski yeddiemin C. Zetkin'in elindeki Parti mallarını kullanma haklarını bolşeviklerin temsilcilerine bırakıyordu.

(5) Burada, Plehanov'un *Pravda*'nın Nisan - Haziran 1913 tarihli sayılarında çıkan "Kurşun Yağmuru Altında (Geçici Notlar)" başlıklı makalelerine değiniliyor.

53
V. A. KARPİNSKY'YE

Bu haberciden yararlanarak açık konuşuyorum.

İsviçre polisi ile askerî makamlarının (Rus ya da Fransız elçisinin *ilk işaretiyle*) bizi askerî bir mahkeme karşısına çıkartmasını ya da tarafsızlığı bozma gibi bir sebeple sınırdışı etmesini ummak ve beklemek için *pek çok* nedenler var. Bu nedenle mektuplarında hiçbirşeyi açıkça yazma. Birşey bildirmek istersen, kimyasal maddeler kullan (kimyasal maddenin sembolü mektupta altı çizilen tarihtir).

Pek de okunmayan tezler yerine, *ilişik* manifestoyu yayınlamaya karar verdik.[1] Aldığında bize bildir ve manifesto için "Kapitalizmin gelişmesi" başlığını kullan.

Manifesto yayınlanmalı, ama eğer her türlü tedbiri alacaksan (ya da *alabileceksen*) yayınlamanı tavsiye ederiz!

Nerede, ya da kimin yayınladığını *kimse* bilmemeli. Müsveddeler yakılmalı! Basılı nüshalar, sözü geçer İsviçreli vatandaşlar, milletvekilleri ve benzeri kişilerin yanında saklanmalıdır.

Eğer bu olamayacaksa *hiç basma.*

Basılmadığı takdirde, teksirle çoğalt (tabii gene büyük bir dikkatle). Cevap: Kapitalizmin gelişmesini (*şu kadar*) nüsha olarak aldım, şu kadar nüsha olarak basacağım, diye yaz.

Eğer basılmaz, teksir ile de çoğaltılmazsa, hemen bildir. Başka birşey düşünürüz. Ayrıntılı cevap yaz.

(Eğer basmayı başarırsan dörtte üçünü *elden* bize buraya yolla; saklayacak bir yer buluruz.)

Cevap bekliyorum.

Senin
Lenin

Dikkat

Not: Yayın için para bulacağız. Ne kadar gerekli önceden yaz, çok az para var. Dış ülkelerdeki Örgütler Komitesinin[2] 170 frangı bu amaçla kullanılamaz mı?

11 Ekim 1914'den önce yazılmış ve
Bern'den Cenevre'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(1) Burada; "Savaş Üzerine Tezler" diye bilinen "Devrimci Sosyal Demokrasinin Görevlerine" ve R.S.D.İ.P. Merkez Komitesinin Manifestosu "Savaş ve Rus Sosyal Demokrasisi"ne değiniliyor.

(2) *Dış Ülkelerdeki Örgütler Komitesi*, 1911 Aralığında Paris'de yapılan R. S. D. İ. P.'nin yabancı ülkelerdeki gruplar konferansı tarafından seçilmiştir. Birinci Dünya Savaşı sırasında Komite İsviçre'de Lenin'in yönetimi altında çalışmış ve dış ülkelerdeki devrimci faaliyetlerin koordinesinde büyük hizmetleri olmuştur.

54
İNESSA ARMAND'A

Sevgili Dost,

Kitabın ana çizgilerini elinden geldiğince ayrıntılı yazmanı özellikle tavsiye ederim.[1] Yoksa pekçok noktalar aydınlık değil.

Burada ve şimdi şunu söylemek isterim:

3. paragrafı olduğu gibi çıkar: "(kadının) sevişme özgürlüğü isteği."

Bu aslında proleterce değil, burjuvaca bir istek.

Hem sen bu sözlerden ne anlıyorsun? Bundan ne *anlaşılabilir*?

1. Sevgi konusunda maddi (mali) hesaplardan uzak olmak?
2. Aynı konuda maddî sıkıntılardan uzak olmak?
3. Dinsel ön yargılardan?
4. Papa ve benzerlerinin koyduğu yasaklamalardan?
5. "Toplumun" ön yargılarından?
6. Çevresinin (köylü, küçük burjuva ya da burjuva aydını) dar koşullarından?
7. Yasalar, mahkemeler ve polisin ayak bağlarından?
8. Sevgideki ciddi unsurlardan?
9. Çocuk yapmaktan?
10. Sadakatten? v.b.

Birçok ayrıntıları sıraladım (hepsini değil tabii), Kuşkusuz sen 8-10 numaraları düşünmedin, yalnız 1-7 numaraları ya da bunlara ben-

zer şeyleri.

Ne var ki, 1-7 numaralar için bambaşka bir ifade kullanman gerekir, çünkü sevişme özgürlüğü bu fikri tam ifade etmiyor.

Ve halk, okuyucu, "sevişme özgürlüğü" deyince, genellikle 8-10 numaralardakine benzer birşey anlıyacak; *sen istemesen de bu böyle olacak.*

Çünkü modern toplumda en konuşkan, gürültücü ve "seçkin" sınıflar "sevişme özgürlüğü" deyince 8-10 numaraları anlıyorlar ve işte bu nedenle bu iştek proleterce değil, burjuvaca bir istek.

Proletarya için 1-2 numaralar en önemlileri, ardından 1-7 gelir ve bunlar da aslında "sevişme özgürlüğü" değildir.

Mesele, senin *subjektif* olarak söylediğin şeyler değil; sevgi konusunda sınıf ilişkilerinin *objektif mantığıdır.*

Ellerini dostça sıkarım!*
W. I.

17 Ocak 1915'de yazılmış,
Bern'den gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Bu kelimeleri ve baştaki Sevgili Dost kelimelerini Lenin ingilizce yazmıştır.

(1) İnessa Armand, işçi sınıfına mensup kadınlar için bir kitap yazmayı tasarlıyordu, ama bu kitap nedense basılmadı.

55
INESSA ARMAND'A

Sevgili Dost,

Cevap vermekte geciktiğim için özür dilerim: dün yazayım dedim, işler çıktı, oturup yazacak vaktim olmadı.

Kitabınızın planıyla ilgili olarak fikrim şuydu: "Sevişme özgürlüğü isteği" açık olmadığı gibi, sizin irade ve arzunuzdan bağımsız olarak (aslolan sizin subjektif arzularınız değil, objektif sınıf ilişkileridir, derken bunu belirtmek istiyordum) bugünkü koşullar altında, proleterce değil, burjuvaca bir istek olarak ortaya çıkabilirdi.

Kabul etmiyorsunuz.

Pekâlâ. Konuya yeniden göz atalım.

Konuya aydınlık getirmek için aşağı yukarı on *muhtemel* (ve sınıf uyumsuzluğu koşulları içinde kaçınılmaz olarak farklı) yorumu alt alta dizmiş ve bunu yaparken 1-7 yorumlarının proleter kadınlara, 8-10 yorumlarının ise burjuva kadınlarına özgü, ya da vergi olduğuna işaret etmiştim.

Eğer bunu çürütecekseniz, 1) Bu yorumların yanlış olduklarını (o zaman da onların yerine başkalarını koymanız, ya da hangilerinin yanlış olduğunu belirtmeniz), ya da 2) Eksik olduklarını (eksik olanları eklemeniz), ya da 3) bu şekilde, proleter ve burjuva diye ayrılmaması gerektiğini göstermeniz gerekir.

Siz bunların ne birincisini, ne ikincisini, ne de üçüncüsünü yapıyorsunuz.

1-7. noktalara hiç ilişmiyorsunuz. Bu, olanların hepsini (olduğu gibi) kabul ettiğiniz anlamına mı geliyor? (Sizin proleter kadınlarda orospuluk ve onların, "hayır demek imkânsızlığı" ile ellerinin kollarının bağlı oluşu tamamen 1-7. noktalarına girer. Burada, aramızda hiçbir ayrılık olmadığı görülüyor.)

Bunun *proleterce* bir yorum olduğunu da inkâr etmiyorsunuz.

Geriye 8-10. noktalar kalıyor.

Bunları siz "iyice anlayamıyorsunuz" ve "itiraz" ediyorsunuz: "sevişme özgürlüğü ile" 10. noktanın "bir tutulması" (!!??) "nasıl *mümkün* olur anlayamıyorum" diyorsunuz...

Bundan öyle bir anlam çıkıyor ki, güya ben "bir tutuyorum" da siz de beni çürütmek, yıkmak istiyorsunuz!

Nasıl olur?

Burjuva kadının, sevişme özgürlüğünden anladığı 8-10. noktalardır savı, benim tezim.

Bunu inkâr edebilir misiniz? *Burjuva* hanımefendilerinin sevişme özgürlüğünden ne anladıklarını söyler misiniz?

Bunu söylemiyorsunuz. Edebiyat ve hayat, burjuva kadınının sevişme özgürlüğünden bunu anladığını *ispatlamıyor mu?* Tamamen ispatlıyor! Bunu üstü kapalı siz de kabul ediyorsunuz.

Bu durumda, önemli olan bu kadınların sınıf durumları ve *bunu* "çürütmek de" hem imkânsız, hem de çok safça olur.

Asıl yapmamız gerekli olan, sınıfsal durumları *ayırmak* ve proleter bir açıdan bu iki sınıfın birbirleriyle *zıt olduğunu* göstermektir. Objektif gerçeği hesaba katmak gerekir; yoksa, kitabınızdan işlerine gelen yerleri *alırlar,* kendi bildikleri gibi yorumlarlar ve onu, değirmenlerine su taşımak için araç diye kullanırlar; fikirlerinizi işçilerin gözünde tahrif ederler (kendilerine *yabancı* fikirler getirdiğiniz korkusunu kafalarına yerleştirerek işçileri şaşırtırlar). Ve ellerinde bunu yapmak için bir yığın gazete ve başka şeyler var.

Hem objektif ve sınıfsal görüş açısını tamamen unutuyorsunuz, hem de sanki ben sevişme özgürlüğünü, 8-10. noktalar ile "bir tutuyormuşum" gibi bana "saldırıyorsunuz"... Bravo doğrusu, bravo...

"Bir anlık bir tutku ve yakınlık bile" (kaba ve sığ) bir evli çiftin "sevgiden yoksun öpüşmesinden" daha "şairane ve temizdir". Böyle yazıyorsunuz siz. Ve kitabınızda yazmayı düşündüğünüz de bu. Çok güzel.

Buradaki zıtlık mantikî mi? Kaba saba bir çift arasındaki sevgiden yoksun öpüşme kirli. Kabul. Bunlara zıt ne konabilir?.. Sevgi ile birlikte olan öpücükler diye düşünülebilir belki de. Ama siz buna karşı "bir anlık" (niçin bir anlık?) "tutku" (niçin ask değil) diyorsunuz... Bunun mantıkî sonucu şuna varıyor: sevgiden yoksun (bir anlık) öpücükler, evli çiftlerin sevgiden yoksun öpüşmeleriyle karşı karşıya getiriliyor... Garip. Popüler bir kitap için sevgiden yoksun kendini beğenmiş aydın-köylü (sanırım bunlar benim 5. ya da 6. noktalarımdakiler) kaba ve pis evliliği sevgi ile birlikte olan proleterce uygar bir evlilik ile karşılaştırmak daha iyi olmaz mı? (Eğer *ille de istiyorsanız* geçici bir yakınlığın ve tutkunun kirli de temiz de olabileceğini ilâve edebilirsiniz.) Ama sizin ulaştığınız nokta sınıfsal tipte bir zıt düşünme değil "rastlantı" gibi birşey ki, kuşkusuz bu da mümkündür. Ne var ki, sorun, özel raslantılar sorunu mu? Eğer bir raslantı temasını; evlilikte tek başına kirli bir öpüşme, gelip geçici bir samimiyette tertemiz bir öpüşme olayını ele alırsanız, bu temanın bir romanda işlenmesi gerekir (çünkü burada *işin esası* belirli koşullarda, kişilerin ve belli tiplerin psikolojilerinin analizindedir.) Ama bir kitapta?

"Aşk profesörü" rolünde görünmenin "budalalık" olduğunu söylerken, benim Key'den[1] parçalar almanın uygunsuzluğu üzerine fikirlerimi çok iyi anladığınız görünüyor. Hem de öyle. Pekâlâ, ya "bir anlık" v.b. şeylerin profesörlüğü rolüne ne buyrulur?

Polemiğe girişmeğe hiç niyetli değilim. Bu mektubu bir yana atıp, meseleyi yüz yüze konuşabileceğimiz bir zamanı beklemeyi yeğ tutarım. Ne var ki, gönül, kitabınızın iyi bir kitap olmasını istiyor, öyle ki,

hiç kimse sizin için tatsızlıklar yaratacak bir lâf bulamasın (bazan *tek bir* cümle, bir fıçı balda bir kaşık katran olmaya yeter), sizi *yanlış* yorumlayamasın. Bu arada gene "istemeden" yazdığınıza eminim ve bu mektubu yollamamın tek nedeni de; planınızı tıpkı bir konuşmada olacağı şekilde, bu mektupların ışığı altında daha bir ayrıntılı olarak gözden geçirmenizi istememdir; biliyorsunuz, plan çok önemli bir şeydir.

Fransız sosyalist dostunuz yok mu? Benim 10 noktamı (sanki İngilizce imiş gibi) sizin "bir anlık, geçici" gibi düşüncelerinizle birlikte ona çevir, kendisini yakından incele, dediklerini dikkatle dinle: bu *dıştaki* kimselerin neler söyleyecekleri, izlenimlerinin ne olacağı ve kitaptan ne bekledikleri konusunda ufak bir deneme olacaktır.

Elinizi sıkar, daha az baş ağrıları ve yakında iyileşmenizi dilerim.

V.U.

Not: Baugy[2] üzerinde bilgim yok... Ola ki, dostum* çok şey vaadetmiştir... Ama ne? Bilmiyorum. Şey ertelendi, yani çatışma ertelendi, bertaraf edilmedi. Mücadele etmek, hep mücadele etmek zorundayız!! Onları caydırabilecek miyiz? Sen ne dersin?

24 Ocak 1915'de yazılmış ve
Bern'den gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

(*) İki kelimeyi Lenin İngilizce olarak yazmıştır.

(1) *Ellen Key* (1849-1926) Üzerinde çok söz edilen *Yüzyılın Çocuğu* adlı pedagojik kitabın yazarı. İsveçlidir ve pedagojik görüşleri, mistisizm ve bireyciliğin epeyce etkisi altında kalmıştır.

(2) Baugy grubu (N. I. Buharin, Rozmiroviç, N. V. Krylenko) Merkez Organdan

bağımsız olarak bir gazete çıkartmak istemişlerdir. Grup ismini merkezlerinin bulunduğu İsviçre'nin Baugy şehrinden almıştır. Lenin bu tasarıyı, grubun yazı yazması için İnessa Armand'a gönderdiği mektuptan tesadüfen öğrenmiştir. Lenin bu gibi küçük gazetelerin yayınlanmasına karşıydı ve bu mesele R.S.D.İ.P.'nin 27 Şubat-4 Mart 1915'te Bern'de yaptığı konferansta görüşüldü ve konferansta Lenin'in görüşünü onaylayan bir karar kabul edildi.

56
G.Y.ZİNOVİEF'E

Buharin'in makalesi hiç mi hiç uygun değil[1].

İçinde "Emperyalist Devlet teorisinin" bölgesi bile *yok*.

Devlet kapitalizminin büyümesi üzerine olan bilginin bir özetinden başka birşey değil. İllegal bir dergiyi böylesine pek legal yazılarla doldurmak saçma olur. Makale (büyük bir nezaketle ve legal olarak yayınlanması için her türlü yardımın yapılacağı vaadiyle) geri çevirilmelidir.*

Ama galiba daha iyisi, Yuri'nin makalesini beklemek, Buharin'e şimdilik bir şey yazmamak.

Buharin'e, giriştikleri "bölücü hareket" için yazacağımız mektubu da bekletelim. Yoksa yazısını "bölücülük" nedeniyle *reddettiğimizi* sanır.

Yaşadığımız "çağ" ve "bugünkü savaş" sorununu sanki bunlar "ekstrem" durumlarmış gibi koymak, eklektisizme düşmek olur. Sanki biz "ekstremler" arasında "mutlu bir ortalamayı" arıyormuşuz gibi bir durum ortaya çıkar!!!

Mesele, *çağ* ile *bugünkü* savaşın ilişkilerinin *doğru* bir tarifini vermektir. Bu hem kararlarda, hem de benim makalelerimde yapılmıştır: "*Bugünkü* emperyalist savaş bir istisna değil, emperyalist *çağda* tipik bir olaydır." (Tek değil, tipiktir.)

Çağı anlamadan bugünkü savaşı anlamaya imkân yoktur.

Çağımız için bunları söylemek, sadece boş söz etmek değildir.

Bu doğru bir sözdür. Benim eski makalelerimde sizin aldığınız bölümler de *işte* bunları söylüyor. *Ve bunlar doğrudur.*

Ama insanlar, bundan *şimdi yaptıkları gibi,* "emperyalizm döneminde millî savaşlar *olamaz*" sonucunu çıkarırlarsa bu budalalıktır. Bu apaçık bir hatadır: tarihî, politik ve *mantıkî* bir *hata* (çünkü bir çağ, tipik olanın yanında *daima* başka bir şeylerin de bulunduğu çeşitli fenomenlerin toplamıdır).

Görüşlerini belirtirken *bu hatayı* sen de *tekrarlıyorsun*:

Bugünkü dönemde küçük ülkeler anayurtlarını savunamazlar.

(= basitleştiriciler)

Doğru değil!! Bu tam Junius'un, Radek'in "silâhsızlandırma" taraflılarının ve Japonların hatası!!

Şöyle demek gerekir: "Küçük ülkeler de, bugünkü emperyalist çağın pek tipik emperyalist savaşlarında anayurtlarını koruyamazlar."

Bu büsbütün farklı birşey.

Basitleştiricilere karşı olan savın *bütün özü* işte bu farktadır. Ve senin gözünden kaçan da işte gene bu *öz*dür. Grimm, basitleştiricilerin hatasını tekrarladığı gibi, sen de yanlış bir formülleştirme ile ona *göz yumuyorsun.* Tam tersine, Grimın'in yararı için (Hem konuşmalarda hem yazılarda) basitleştiricileri çürütmemizin tam zamanıdır.

Biz *genellikle* ne "anayurdun savunmasına" karşıyız, ne de "savunma savaşlarına". Bu budalalığı ne tek bir kararda bulabilirsin, ne de benim makalelerimde. Biz, 1914-16 *emperyalist* savaşında ve emperyalist *çağa* özgü öteki *emperyalist* savaşlarda anayurdu savunmaya ve savunucu bir tutuma karşıyız. Ama emperyalist *dönemde* de "haklı", "savunucu" devrimci savaşlar *olabilir.* (1- millî, 2-İç, 3- sosyalist ve *benzeri gibi*).

1916 Ağustosunda yazılmış ve
Flums'tan Hertenstein'e (Isviçre'de)
gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Özel olarak ben de Buharin'e başlığı değiştirmesini ve yalnız ekonomi ile ilgili bölümü alıkoymasını yazacağım. Çünkü politik bölüm tam değil; iyice düşünülmemiş ve faydasız.

(1) *Sbornik Sosyal Demokrat* dergisi için Buharin "Emperyalist Devlet Teorisi Üzerine" başlıklı bir makale yazmış, fakat devlet ve proleterya diktatörlüğü sorunlarıyla ilgili yanlış ve marksizme uymayan önermeleri nedeniyle makaleyi derginin editörleri reddetmişlerdi.

57
N. D. KIKNADZE YE[1]

Sayın Yoldaş,

Bugünkü emperyalist savaşı *da* bir millî savaş haline döndürme *imkânı* üzerine görüşlerimi kuşkuyla karşılıyorsun. Dayandığın kanıt şu: "Emperyalist bir anayurdu savunma zorunda olmamız..."

Bu mantıkî mi? Eğer anayurt "emperyalist" olarak kalırsa, savaş nasıl giderek millî olabilir?

"Imkânlar" üzerine konuşma, bence, Radek ve Enternasyonal Üzerine Tezler'in 50. paragrafında teori bakımından yanlış olarak konuldu.[2]

Marksizm, tutumunu gerçeklere dayanarak alır, imkânlara dayanarak değil.

Bir marxist, politikasına temel diye *sadece* kesin ve kuşkusuz ortaya konmuş gerçekleri almalıdır.

Partimizin kararının yaptığı da budur.

Eğer *bunun yerine*, önümüze "imkânsızlık" diye birşey çıkarılırsa benim cevabım: Yanlış, marxist değil ve basma kalıp demek olur. Her çeşit dönüşüm *mümkündür*.

Ve tarihî bir gerçeği anmak isterim (1792-1815 savaşları). Bugünlerdeki benzer bir imkânı aydınlatmak için bu örneği alıyorum (eğer *geriye doğru* gelişme diye birşey varsa). Bence siz, mümkün olanı (ki bunun üzerinde konuşmaya ben değil siz başladınız), bir imkânın farkedilmesi, taktiklerimizi değiştirmemize izin verir

düşüncesiyle, gerçek olanla karıştırıyorsunuz. Mantıksızlığın son noktasıdır bu.

Ben, bir sosyal demokratın bir burjuvaya dönüşebileceği imkânını kabul ederim, *tersini de.*

Kesin bir gerçek bu. Pekiyi, bundan *belli* bir burjuvayı, Plehanov'u bir sosyal demokrat olarak kabul etmem gerektiği sonucu çıkar mı? Hayır, çıkmaz. Ama ya imkân? İşte onun gerçeğe dönüşmesini beklememiz gerekir.

Hepsi bu. "Metodoloji" olarak (siz de ondan söz açıyorsunuz) insanın, mümkünü gerçekten ayırması gerekir.

Her çeşit dönüşüm mümkündür; bir budala, akıllı bir adam bile olabilir ama, bu dönüşümler nadiren *olabilir*. Bu gibi dönüşümlerin sadece "mümkün" olabileceği nedeniyle ben bir budalayı budala diye kabul etmekten geri kalmayacağım.

"Düalist"* eğitim üzerindeki şaşkınlığınızı anlayamadım doğrusu. Çünkü ben hem *Prosveçeniye*'de,** hem Kievski'ye karşı yazdığım makalede*** *somut* bir örnek (Norveç) vermiştim.

Siz buna cevap vermiyorsunuz!! Siz hiç de açık olmayan Polonya örneğini veriyorsunuz.

Bu düalist bir eğitim değil, birbirinden tamamen farklı şeyleri ortak bir paydaya indirgemektir; Nizhni ile Smolonski'yi ortak bir Moskova altına koymak gibi.

Norveç'in bağımsız bir devlet kurmasından yana olmayan İsveçli bir sosyal demokrat, bir serseridir. Buna siz de itiraz etmezsiniz. Norveçli bir sosyal demokrat ya bağımsızlıktan yanadır, ya da ona karşıdır. Böyle bir sorun üzerinde bütün ülkelerin sosyal demokratlarının birlik olması zorunlu mudur? Hayır.

Bu bir basmakalıplık, gülünç bir basmakalıplık, gülünç bir ikiyüzlülük olur.

Polonya'nın bağımsızlığından yanadır diye biz hiçbir zaman Polonyalı sosyal demokratları suçlamadık (ben bunu Prosveçeniye'de de yazdım).

Sade, açık ve teorik olarak itiraz edilmez bir sav yerine, yani: *Pratikte* bizi tamamen emperyalist güçlerden birisinin, ya da birkaçının buyruğu altına sokacak olan (Polonya'nın bağımsızlığı için) demokratik bir istekten yana çıkamayız (bu tartışılamaz, yeterdir; temeldir ve yeterlidir).

Bunun yerine onlar saçmalamaya başladılar: "Bu gerçekleştirilemez." Biz buna 1903'te de güldüğümüz gibi, 1916 Nisanında da güldük.

İyi yürekli Polonyalı Sosyal Demokratlar neredeyse, evet neredeyse, yeni bir Polonya devletinin gerçekleştirilemeyeceğini ispat etmek üzereydiler ki... emperyalist Hindenburg araya girdi ve bunu gerçekleştirdi.[3]

... ...

Savaş, politikanın bir devamıdır. Belçika sömürgeci bir ülkedir, diyorsunuz. Gene de *bugünkü* savaşı sürdüren *hangi* politika olduğunu sahiden tesbit edemeyecek miyiz? Belçika'nın köleci politikası mı, yoksa özgürlük politikası mı?

Sanırım tesbit edebiliriz.

Eğer yolunu kaybeden olursa, bu, *gerçekle* ilgili bir sorun olacaktır.

Nihayet hiç kimse, beyinsiz insanların ya da sahtekârların emperyalist savaşı millî bir savaş diye yutturmaları korkusuyla (Radek'in istediği gibi) millî savaşları "yasaklayamaz"!! Bu gülünç bir şey, ama Radek'in söylediklerinden çıkan sonuç bu. Biz *millî* ayaklanmaya karşı değil, ondan *yanayız*. Bu açıktır. Ve bundan öte de gidemeyiz. Her olayı somut olarak inceleyebiliriz ve 1863'de Güney Amerika'daki isyanı da "millî ayaklanma" diye kabul edebileceğimizi de sanmıyorum...

Engels'in makalesini Grunderg arşivinden[4] aldım. Fakat Grigory'e gönderdim. Geri alınca *sana yollayacağım*.

N.K. **** sana selâmlarını gönderdiğini yazmamı istiyor.

Selâmlarımla
Senin
Lenin

5 Kasım 1916'dan önce yazılmış, Zürih'den Cenevre'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Düalizm, maddi ve ruhsal cevherleri eşit ilkeler olarak kabul eden ve sonuçta, materyalizm ile idealizmi uzlaştırmaya çalışan bir felsefi doktrin.

** "Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı"

*** "Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm."

**** Nadejda Krupskaya

(1) *N. D. Kiknadze* (1885-1951) - 1903'ten beri Bolşevik Partisi üyesi. Profesyonel devrimci. 1906-17 yılları arasında İsviçre'de siyasî mülteci olarak yaşadı.

(2) Enternasyonal gruplar üzerine bu tezler, Bern uluslararası sosyalist komisyon bülteninin ("Bulletin" Internationale sosialistiche Kommission zu Berne) 29 Şubat 1916 tarihli 3. sayısında yayınlanmıştır. Sözü edilen 5. paragrafta millî savaşların emperyalist dönemde imkânsız olduğu öne sürülüyordu.

(3) Alman ve Avusturya-Macaristan hükümetinin 5 Kasım 1916 tarihli ortak bildirisinde, Polonya'nın, Almanya ile Avusturya-Macaristan'ın himayesinde meşrutî bir krallık olduğu ilân olunuyordu.

(4) Burada, Engels'in "İşçi Sınıflarının Almanya ile Ne İlişkisi Var?" başlıklı yazı dizisine değiniliyor. Sözkonusu makaleleri Grunberg yayınevi basmıştı.

58
INESSA ARMAND'A

Sevgili Dost,

"Anayurdun savunması" konusunda, görüşlerimizde bir ayrılık var mı, yok mu bilmiyorum. *Marx'ın Anısına* adanan makaleler topluluğundaki yazımla* bugünkü sözlerim arasında çelişme buluyorsun ama, ikisinden de belirli bir *bölüm aktarmadan* yapıyorsun bunu. Buna cevap veremeyeceğim. *Marx'ın Anısına* adanan makaleler topluluğunu daha almadım. Onda yazdıklarımı haliyle kelimesi kelimesine hatırlayamam. Yeri geldikçe *gerekli* bölümleri buraya almaksızın sizin savınıza karşılık veremem.

Ama *genellikle* bana öyle geldi ki, siz savınızı biraz tek taraflı ve formalistçe öne sürüyorsunuz. *Komünist Manifestosu*'ndan *bir yer* aktarıyorsunuz (çalışan insanın yurdu yoktur) ve onu neredeyse kayıtsız şartsız, *millî savaşların tanınmamasını bile içine alacak şekilde* uygulamak istiyorsunuz.

Marksizmin bütün ruhu, bütün sistemi, her önermenin, a) yalnız tarihî bakımdan, b) ancak diğerleri ile ilgili olarak, c) tarihin somut denemeleri yönünden incelenmesini ister.

Anayurt, tarihî bir kavramdır. Anayurt, bir çağda, ya da daha doğrusu milletin onu ezenleri devirmek için mücadele ettiği anda bir şeydir; millî hareketlerin çok gerilerde kaldığı anda başka birşey. "Üç tip

ülke" için (kendi kaderini tayin üzerindeki tezimizin 6. paragrafı**) anayurt üzerine tek bir önerme olamayacağı gibi, onun savunması konusunda da her türlü şartlar altında aynı şeyler uygulanamaz.

Komünist Manifestosu'nda, çalışan insanın yurdu yoktur deniyor.

Doğru. Ama orada *yalnız* bu söylenmiyor. Orada,millî devletler kurulduğu zaman, proletaryanın oynayacağı rolün bir özellik kazanacağı da söyleniyor. İlk önermeyi (çalışan insanın yurdu yoktur) alıp bunun ikincisiyle (işçiler, burjuvazi ile aynı anlamda olmamakla birlikte millî bir sınıf teşkil ederler) *ilişkisini unutmak* pek yanlış olacaktır.

Öyleyse bu ilişki neredir? Bence bu ilişki şu gerçektedir ki, *demokratik* bir harekette (böyle bir anda, böyle somut şartlar içinde) proletarya bunu desteklemeyi reddedemez (ve bunun sonucu millî bir savaşta anayurdun savunmasını destekler).

Marx ve Engels *Komünist Manifestosu*'nda, çalışan insanın yurdu yoktur, diyorlar. Fakat aynı Marx çok defalar *millî* bir savaş için *çağrıda bulundu*: Marx' 1848'de, Engels 1859'da (*Po ve Ren* kitabının sonunda Almanların *millî* duygularının kıvılcımlandığı anda onları millî bir savaş vermeğe çağırdı). Engels 1891'de, Fransızlar (Boulanger) + Aleksandr III'ün Almanlara karşı giriştikleri tehditler ve savaş hazırlıkları karşısında "anayurdun savunması" gereğini *hiç itirazsız* kabul etti.

Marx ile Engels, bugün başka, yarın başka şey söyleyecek, kafası karmakarışık kişiler miydi? Hayır. Bence millî bir savaşta "anayurdun savunulması" Marksizmin gereklerine *tamamen* uygundur. 1891de Alman *Sosyal Demokratlarının*, Boulanger + Aleksandır III'e karşı anayurtlarını savunmaları *gerekirdi*. Bu, özelliği olan bir millî savaştı.

Bunu söylerken, tesadüfen, Yuri'ye karşı yazdığım makalede*** söylediklerimi *tekrar ediyorum*. Her nedense sen bunun sözünü etmiyorsun. Bana öyle geliyor ki, burada ortaya atılan sorun üzerinde ve benim Marksizm anlayışımı bütünüyle (ya da neredeyse bütünüyle) aydınlatacak bir çok önermeler var o makalemde...

Radek'e gelince... "Yani Radek ile kavgama" (??? !!!). Geçen bahar Grigori**** ile bir tartışmamız oldu; o sıradaki politik durumu hiç anla-

mıyor ve bana Zimmervald Solu'ndan[1] ayrıldığım için çatıyordu. Pek budalaca bir şey.

Zimmervald Solu ile bağlantı da şarta bağlı birşeydir. Önce, Radek, Zimmervald Solu demek değildir. İkincisi, Radek ile genel bir "kopma" olmadı, yalnız belli bir *alanda* oldu. Üçüncüsü, Radek ile olan bağlantıyı, *gerekli* teorik ve pratik mücadelede elimizi kolumuzu bağlayan *bir şey gibi* düşünmek budalalığın dik âlâsıdır.

1'e (yukardaki birinci noktaya). Ben değil. "Zimmervald Solu" ile bağları kopartmak için adım atmak, bu bağları zayıflatacak tek birşey yapmadım. Böyle birşeyi ne şimdiye kadar bana kimse söyledi, ne de söyleyebilir. Ne Borchardt ile, ne İsveçlilerle, ne de Knief, ya da başkalarıyla bağlarımı gevşetmedim.

Radek çok çirkin şekilde bizi *Vorbote*'nin yazı kurulundan attı. Radek politikada tıpkı Tuşka işportacıları gibi davranıyor; arsız, küstah, budalaca. Grigori daha ben Zürih'deyken, 1916 baharında, Radek ile "ekip çalışması" yapılmadığını yazmıştı. Radek *uzaklaşmıştı;* bu bir gerçek. *Vorbote yüzünden* hem benden hem *Grigori'den uzaklaştı.* Bir kişinin küstahlığı ve işportacı biçimi davranışı yüzünden Zimmerman Solu, solluktan çıkmaz, ve *onu* bu işlere karıştırmakta mana yok; bu hem akılsızca olur, hem yanlış.

Gazeta Rabotnitsa'nın 1916 Şubat sayısı bu Tuşkavarî kokuşmuş adi bir "oyun" için iyi bir örnek (Radek de bu örneği izliyor.) Politikada bu gibi şeyleri *hoş görene* ben eşek ve serseri derim. *Ben bunları asla affetmeyeceğim.* Böyle şeyler için insanın yüzüne ya bir yumruk atılır, ya da ondan uzaklaşıp gidilir.

Ben tabiî ikinciyi yaptım. Pişman da değilim. Alman *Solları* ile bağlarımızdan *tek tel* koparmış değiliz. *Uygulamada* Radek ile birlikte yürümemiz sorunu ortaya çıkınca (4-5 Kasım 1916 Zürih Kongresinde[2]) onunla birlikte gittik. Grigori'nin benim Zimmervald Solları ile bağlarını koparttığım üzerine olan aptalca sözleri, her zamanki gibi besbelli bir budalalık.

2'ye - Radek ile kopma "alanı" bu sebeple, a) Bir Rus ve Polonya

meselesidir. Dış ülkelerdeki Örgütlenme Komitesinin kararı bunu doğruluyor. b) Radek ve Ortakları konusunda, Radek bugün bile bana (ve Grigori'ye) "onların" (O + Buharin + Yuri ve Ortakları) "şeyleri" şu ve bu şekilde "gördükleri" teması üzerinde en küstahça mektupları yazabiliyor (istersen bu mektupları sana gönderebilirim)!! Ancak, bizimle Yuri ve Ortakları arasındaki farklardaki *çatlakları genişletmek yoluyla bir entrika* icat etmek isteyen bir eşek ve serseri bu şekilde yazabilir. Eğer Radek *ne* yaptığını *bilmiyorsa* eşektir. Yok, biliyorsa serseridir.

Partimizin politik görevi açıktır: yazı kurulunda N.I. + Yuri + E. B. ***** ile eşitlik tanıyarak *elimizi kolumuzu bağlayamazdık.* (Grigori bunu anlamadı ve beni direkt bir ültimatoma zorladı: eğer hep birlikte ilginizi kesmezsek, *Komünist'ten*[3] *istifa edeceğimi* ilân ettim. Yazı kurulunun 1/2 sini teşkil eden sacayağının ayrı bir programı *olmadığı sürece Komünist* iyi bir şeydi). Buharin + Yuri + H.B.'den teşkil olunmuş bir gruba eşitlik tanımak budalalık olurdu ve herşeyi mahvederdi. Ne domuz yavrusu Yuri'de, ne de E. B.'de bir damla beyin vardı ve bunlar Buharin ile bir grup kurma düzeyine indirilmeye izin verirlerse biz bunlardan yani *Komünist*'ten ayrılacaktık. Ve bu yapıldı,

Kendi kaderini tayin üzerindeki polemikler sadece bir başlangıçtı. Hepsi de, tıpkı demokrasiye karşı takınılacak tutumu *ilgilendiren bütün sorunlarda olduğu gibi* tam bir karışıklık içindeler. Domuz yavrularıyla ahmaklara eşitlik tanımak ha, asla! Güzel güzel ve arkadaşça öğrenme yolunu seçmediler, öyleyse suç kendilerinde (kendilerini *sıkıştırdım*, Bern'de bu konuda konuşmalar açtım, burun kıvırdılar! Stockholm'e onar sayfa uzunluğunda mektuplar yazdım gene burun kıvırdılar! Pekâlâ, madem ki öyle, cehenneme kadar yolları var. Güzellikle bir sonuca ulaşmak için herşeyi yaptım. Madem ki istemiyorsun, suratına yumruğu indiririm ve budalalığını bütün âleme ilân ederim. Onlara ancak böyle, evet ancak böyle muamele edilir.) Pekiyi, burada Radek nerede işe karışıyor, diye sorabilirsin.

O, bu grubun "ağır topu" olduğu için, bir yanda çalılar arasında saklıydı. Yuri ve ortakları hesaplarında gayet marifetli idiler (E. B. usta bir

entrikacı idi ve *Yuri'yi bize karşı yönetmiyor*, bize karşı bir grup kuruyordu). Hesapları şuydu: savaşı biz çıkartacağız, ama bizim hesabımıza Radek dövüşecek! Radek *bizim için* dövüşürken, Lenin'in eli kolu *bağlı* olacak.

Ama öyle olmadı benim küçük domuzlarım! Ben politikada ellerimi bağlatmam. Dövüşmek istiyorsanız ortaya çıkın. Fakat Radek'in rolü -domuz yavrularını gizlice kışkırtıp kendisi "Zimmervald Solu"nun ardına gizlenmek- serseriliğin dikalâsı. Tuşka bataklığının en pis... bile insanını ardından madrabazlığı, uşaklığı ve fesatlığı bundan daha kirli biçimde yapamazdı.

3'e - Bu noktayı zaten açıkça belirttim. Emperyalizmin demokrasi ile olan ilişkisi ve asgari program sorunu *gitgide büyüyen bir ölçüde* ortaya çıkıyor (Bültenin[4] 3'ncü sayısındaki Hollanda programına bakınız; Amerika S.I.P. asgari programı bütünüyle bir yana itti. Entwaffnungsfrage******). Bu konuda Radek'in kafasında tam bir karışıklık var (bu onun tezlerinden açıkça belli oluyor; bu aynı zamanda benim tezlerimde ortaya atılan dolaylı, dolaysız vergi sorununda da gösterilmiştir). Bu en önemli ve temel sorunun açıklanmasında ellerimin bağlanmasına hiçbir zaman izin vermeyeceğim. Bu sorunun aydınlatılması gerekir. Bu konuda daha *epeyce* "yuvarlanmalar" olacaktır (tökezliyecekleri kesindir).

Zimmervald Solu ile "ilişkiyi", "emperyalist ekonomizme" karşı (Hollanda-Amerika-Rosuy v.b. yerlerdeki şu *uluslararası* hastalığa karşı) teorik mücadelede *ellerimizin* bağlanmasına göz yummamız şeklinde anlayanlar hiçbir şey anlamamış demektir. "Zimmervald Solu" kelimelerini ezberlemeyi ve Radek'in kafasındaki teorik karışıklık önünde boyun eğmeyi ben kabul etmiyorum.

Sonuçlar: Zimmervald'dan sonra *manevra yapmak daha güçleşti.* İnsanın ellerinin bağlanmasına göz yummadan, Radek E. B. ve ortaklarından *gerekli şeyleri çıkartıp alması* gerekiyordu. Ben bunda başarılı olduğum düşüncesindeydim. Buharin'in Amerika'ya gitmesinden ve *hele* Yuri'nin makalesini bize göndermesi ve benim cevabını *kabul et-*

mesinden (buna, kabul etmek değil *kabullenmek zorunda kalmak* demek daha doğru olur) sonra "grup" olarak onların işi *bitmişti*. Ama Grigori ona eşitlik tanıyarak bu grubu sürdürmek istedi: *biz* ona eşitlik verecekmişiz!!)

Radek ile *yolumuz* Rus-Polonya arenasında *ayrıldı* ve onu bizim Sbornik'e[5] *davet etmedik. Böyle olması da lâzımdı zaten.*

Ve şimdi işleri *karıştıracak* hiçbir şey de yapamaz. Zürih Kongresinde (5 Kasım 1916) şimdi Grimm'e karşı olduğu gibi benimle birlikte yürümek zorunda kaldı.

Bunun anlamı ne? Bunun anlamı şu ki, ben sorunları bölmeyi******* başardım. Kautskiciler (Grimmy compris********) üzerindeki uluslararası baskı *bir dirhem bile* azalmadığı gibi, ben Radek'in budalalığı ile "ayni sepete" konulmadım!

Stratejik olarak şimdi ben, dava kazanıldı diyorum. Ola ki, Yuri + ortakları + Radek + ortakları *beni kötüye kullanacaklardır*. Alles-y, mes amis!********* *Şimdi* herkes *sizden nefret.edecek*, bizden değil. Ama artık davaya zarar *veremeyeceksiniz*, bizim için yollar açıldı. Kendimizi Yuri ve Radek'in (her anlamda) *pis* çamurlarından kurtardık; bunu Zimmervald Solu'nu *bir dirhem bile* zayıflatmadan yaptığımız gibi, demokrasiye karşı tutum sorunundaki ahmaklığa karşı girişilecek mücadelede bütün imkânlara sahip olacak şekilde yerine getirdik.

*Voila.********** Bu uzun mektup ve şiddetli kelimelerin bolluğu için özür dilerim: açık konuşurken başka türlü yazamam. Hem ne de olsa bunlar entre nous.********** Belki de bu gereksiz kötü sözler geçip gidecek.

Selâmlarımla.

Senin
Lenin

Genellikle, hem Radek, hem de Pannekoek, Kautskiciliğe karşı müca-

dele sorununa *yanlış* bir yoldan yaklaşıyorlar Buna dikkat!!
30 kasım 1916'da yazılmış
Zürih'den Clarens'e gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* "Marksizm ve Revizyonizm"
** "Sosyalist Devrim ve Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı."
*** "Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm"
**** G. Y. Zinavief
***** N.I. Buharin + G. L. Pyatakof + Eugene Bosh
****** Silahsızlanma Sorunu
******* Bu çok zor oldu.
******** Y. Compris -dahil
********* Kolay gele, dostlarım!
********** İşte böyle
*********** Aramızda

(1) *Zimmervald Solu* - 1915 yılında Zimmervald'daki solcuların kurduğu bir grup. Bu grupta, R.S.D.İ.P. ile Polonyalı, Letonyalı, İsveçli, Norveçli, Alman ve İsviçreli Sosyal Demokratlar vardı. 1915 Kasımında Zimmervald Solu, "İşçi Sınıfının Görevleri Üzerine Zimmervald Solu'nun Düşünceleri" başlıklı Almanca bir kitapçık yayınladı. Sonraları bu grup Kautski'nin de etkisiyle sosyal pasifizme kaymıştır.

(2) İsviçre Sosyal Demokrat Partisi kongresi 4-5 Kasım 1916'da Zürih'de yapılmıştı.

(3) *Komunist* - Dergiyi Lenin örgütlemişti ve G. L. Plehanov ile e. B. Bosh'un malî desteğiyle *Sosyal Demokrat* gazetesinin yazı kurulunca yayımlanıyordu. N. I. Buharin de yazı kurulunda idi. Lenin *Komunist'i* Sol Sosyal Demokratların bir organı yapmayı tasarlıyordu, fakat çok geçmeden *Sosyal Demokrat* yazı kurulu ile Buharin-Pyatakof ve Bosh arasında ciddi güçlükler çıktı.

(4) *Uluslararası Sosyalist Komisyon Bülteni*'nin 29 Şubat 1916 tarihli 3. sayısında, Holanda Sosyal Demokratlarının program taslağı yayınlandı. Bu programda başka şeyler yanında, şu belirli istekler yer alıyordu: bütün temsili kurumların demokratlaştırılması; cumhuriyet kurulması, sekiz saatlik işgünü; militarizmin tasfiyesi.

(5) *Sbornik Sotsial-Demokrata* (Sosyal Demokrat Dergi) - Lenin'in denetimi altında R.S.D.İ.P. Merkez Organı Sosyal Demokrat'ın yazı kurulunca yayınlanıyordu. İki sayı çıktı: Ekim ve Kasım 1916.

59
ALEKSANDRA KOLLONTAY'A[1]

16 Mart 1917

Sevgili A. M.,

Petrograd'daki 1 Mart devrimi hakkındaki hükümet telgraflarının ikinci takımını hemen şimdi aldık. İşçilerin bir hafta süren kanlı savaşları... ve Milyukof + Guçkof + Kerensky[2] iktidarda!! Tıpkı o "eski" Avrupa modeli...

Peki ne oldu! "(Savaşın doğurdukları arasındaki) bu ilk devrimin ilk aşaması" ne en son, ne de tek Rus ihtilâli olacak. Kuşkusuz biz anayurdun savunulmasına ve Şingaryof[3] + Kerensky ve ortaklarının yönetimindeki emperyalist kırına karşı çıkmaya devam edeceğiz.

Sloganlarımız hep aynı. *Sosyal Demokrat*'ın son sayısında, Milyukof ve Kerensky olmasa bile, bir "Milyukof ve Guçkof" hükümetinin kurulması ihtimalinden bahsetmiştik. Bir de baktık *her ikisi de...* ve: üçü bir arada. Çok hoş! Şimdi artık, Halk Özgürlüğü Partisinin (ne de olsa, Kerensky hiç kuşkusuz daha fazla solda ve Konovolof[4] bile azıcık "daha solda" olduğuna göre yeni hükümette çoğunlukta sayılırlar!) halka vereceği özgürlüğü, ekmeği ve barışı göreceğiz.... Bakalım göreceğiz!

Şimdi esas iş, basın ve işçilerin *devrimci* bir Sosyal Demokrat parti içinde örgütlenmesidir. Çenkeli[5] şimdi artık, "anayurdun savunması" için (vadettiği) parayı bulmalı. Buna karşılık ihtilâl *sırasında* ya da

arifesinde (Yefremof'un bile hızlı devrimci konuşmalar yaptığı zamanlar) ultra-sol konuşmalar döktürdüğü halde, Çekidze bile Potresov ortaklar ve Çenkeli vb. ile "politikaları" yüzünden *zerrece* güvene lâyık değildir. Eğer Kadetlere legal bir işçi partisi vadedilir ve bizimkiler Çekidze ve ortakları ile "birliği" kabul ederlerse, pek büyük talihsizlik olur!!

Ama bu olmayacak. Önce Kadetler, Potresovlar ile ortakları dışında kimseye legal bir işçi partisine izin vermeyecekler. Sonra buna izin verseler bile, biz eskiden olduğu gibi *kendi* ayrı partimizi kuracak ve legal çalışmayı illegal ile birlikte yürütmekte kusur *etmeyeceğiz.*

Ne olursa olsun, İkinci Enternasyonale benzer birşey tekrarlanmayacak!! *Ne olursa olsun* Kautsky ile birlikte asla! Kesinlikle *daha devrimci* bir program ve taktik (bunun unsurları K. Liebknecht'de, Amerika'daki S. I. P.'de, Hollanda'lı Marksistler de v.b. var) ve gene kesinlikle legal ve illegal çalışmanın birleştirilmesi. Cumhuriyetçi propaganda, emperyalizme karşı mücadele, *önceki gibi* devrimci propaganda; *enternasyonal* bir proletarya devrimi ve iktidarın (Kadet dolandırıcıları değil) "Sovyet İşçi Temsilcileri" tarafından ele geçirilmesi amacıyle agitasyon ve mücadele.

... 1905 "Büyük ayaklanması" ve 1917 "muzaffer devrim"*!..

Bu mektubumu lütfen Ludmilla'ya ver ve hangi noktalarda birlikte olduğumuzu ya da hangi noktalarda ayrıldığımızı, A. M.'nin planlarını kısaca bana bildir. Eğer milletvekillerimizin[6] dönmelerine izin verilirse, birkaç hafta için mutlaka İskandinavya'ya götürülmeli.

En iyi dileklerimle.

Senin
Lenin

Zürih'den Oslo'ya gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Bu satırda, tırnak içindeki kelimeleri Lenin, İngilizce yazmıştır.

(1) *Aleksandra Kollontay* (1872-1952) - Sosyal Demokrat Hareketin 1890'dan

beri üyesiydi. 1905-1907 devrimine katıldı. 1906-1915 yılları arasında Menşeviklerle ilişkisi vardı. Savaşın başlaması üzerine 1915'de devrimci ve enternasyonalist bir tutumu benimseyerek Bolşevik Partisi'ne girdi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Bayan Kollontay önemli işlerde bulundu.

(2) *P.N. Milyukof* (1859-1943) - Anayasacı Demokrat (Kadet) Partinin lideri ve emperyalist Rus burjuvazisinin seçkin ideologu. Partinin merkez organı *Reç* (Konuşma) Gazetesinin Yazı Kurulu başkanıydı; Üçüncü ve Dördüncü Duma'da üye idi. 1917 Şubat burjuva demokratik devriminden sonra, burjuva geçici hükümetinde Dışişleri Bakanı oldu. Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra, Sovyet Rusya'ya karşı girişilen yabancı askeri müdahalelerin örgütlenmesine yardım etti. Sonraları, Beyaz Rus göçmenleri arasında faaliyet gösterdi.

A. I. Guçkof (1862-1936) - Büyük sermayeci ve Oktobrist Partinin örgütleyicisi ve lideri. 1917 Şubat devriminden sonra, geçici hükümette Harbiye Bakanlığı yaptı.

A. F. Kerensky (1881-) Sosyalist- Devrimci; 1917 Şubat Devriminden sonra geçici hükümette önce Bakanlık, sonra Başbakanlık yaptı.

(3) *A. I. Şingaryof* (1869-1918) - Anayasacı-Demokrat, İkinci, Üçüncü ve dördüncü Duma'da milletvekili, 1917 Şubat Devriminden sonra geçici hükümette önce Tarım, sonra Maliye Bakanlığı yaptı.

(4) *A. I. Konovalof* (1875-1970) Büyük mensucat imalâtçısı; geçici hükümette Ticaret ve Sanayi Bakanı.

(5) *A. I. Çenkeli* (1874-1953) Üçüncü ve Dördüncü Duma'da Menşevik milletvekili. 1917 Şubat Devriminden sonra geçici hükümetin Transkafkasya temsilcisi

(6) Burada, Dördüncü Duma'daki Bolşevik Milletvekilleri, A. Y. Badayef, M. Y. Muranof, G. I. Petrovsky, F. N. Samoylof ve N. R. Şagof'a işaret olunuyor. Bu milletvekilleri bir ispiyon tarafından ihbar edilerek bolşeviklerin savaş konusunda yaptıkları konferansın ertesi günü 5 Kasım 1914'te tutuklanmışlardır. Çarlık Hükümeti bunları "vatana ihanet" ile suçlamış ve Sibirya'ya sürmüştür.

60
ALEKSANDRA KOLLONTAY'A

17 Mart 1917

Sevgili A. M.,

Telgrafınızı şimdi aldım; sanki neredeyse alay eder bir hali var (düşünün bir kez, buradan "direktif" verilmesi ne demek; burada haber hiç denecek kadar az, oysa Petersburg'da, Partimizi yönetecek yoldaşların bulunması şöyle dursun, bir de Merkez Komitesinin resmen görevlendirildiği temsilciler var!).

Şimdi şu dakikada, Petersburg Telgraf Ajansının 17 tarihli ve yeni hükümetin programını ve Çar'ın tahtından henüz feragat etmediğini ve nerede bulunduğunu kimsenin bilmediğini ifade eden Bonar Kanunu bildirisi üzerine olan haberini okudum.

Dün sanki, Guçkof-Milyukof hükümeti tam bir zafer kazanmış ve hanedan ile bir anlaşmaya ulaşmış gibiydi. Bugünkü duruma göre ise hanedan yok gibi, Çar kaçmış; herhalde bir karşı devrim hazırlıyor!...

Biz hemen görüşlerimizi bildiren tezler üzerinde çalışmaya başladık, belki de bu gece bitiririz, tabiî hemen göndereceğiz. Mümkünse bunları bekle; şu anda sadece kendi adıma yazdıklarımı düzeltir ve belki de iptal edebilirler.

Zinofyef ile ben bu tezlerin sadece bir taslağını yazabildik; bu sadece *kaba bir taslak*, basılacak halde değil, ama umarım ana düşünce üzerinde bir fikir verebilir.

Yuri'ye, Eug B.'ye ve Ludmilla'ya hemen göster ve gitmeden önce* bize birkaç satır olsun yaz ve bir de Norveç'den bizim yazılarımızı Rus-

ya'ya, Rusyadakileri bize ulaştıracak birisini *mutlaka bul.* Lütfen bunu yap ve orada kalacak olan yoldaşa (ya Almanca, Fransızca, yada İngilizce bilen bu yoldaşa) *özellikle* dikkatli olmasını tenbihle. Masraflar için para göndereceğiz.)

Bence, şu anda yapılacak şey, sosyal yurtseverlerin budalaca "yetersiz" girişimlerine katılmak değil (ya da daha beteri örgütlenme Komitesi, Trotsky ve ortakları gibi sallantıda olanlarla elbirliği etmek değil) *Partimizin* çalışmalarına tutarlı ve *enternasyonalist* bir ruhla devam etmektir.

Şu anda gündem çalışmalarının genişletilmesi, kitlelerin örgütlenmesi, yeni kesimlerin -geri kalmış bölgeler ve kırda yaşayanlar gibi- uyandırılması, yeni hükümetin sistemli ve ayrıntılı bir şekilde Entlarvung'u** için Parti hücrelerinin faaliyete geçirilmesi *Sovyet İşçi Temsilcilerinin* iktidarı ele geçirmeleri için hazırlıktır. Ancak böyle bir iktidar ekmek, *barış* ve özgürlük verebilir.

Bugün için gerekli olan, gericilerle ilişkilerin büsbütün kesilmesi, yeni hükümete *hiç mi hiç* güvenilmemesi ve onun desteklenmemesi (Kerensky'e, Gvozdyof'a[1], Çenkeli'ye, Çekidze'ye[2] ve dostlarına zerrece itimat edilmemesi) ve *silâhlı olarak zamana uymaya, daha yüksek* bir aşama için *silâhlı bir hazırlığa* bel bağlanmamasıdır.

Eğer basın özgürlüğü varsa (yakın geçmişin tarihine ait materyal olmak üzere) buradaki yazılarımızı yeniden yayınla ve Iskandinavya yoluyla buradan size yazılarımız ile yardım edip edemeyeceğimizi bize telgrafla bildir. Korkarım bu lânetli İsviçre'de bir süre daha kalmak zorunda kalacağız.

En iyi dileklerimle

Senin
Lenin

Başarılar dilerim!

Not: Korkarım şimdi Petersburg'da *yeni* bir parti tipi üzerinde sistemli bir çalışma yapılmaksızın "sadece" bir heyecan *salgını* hüküm

sürecek. Aman dikkat, bu da "İkinci Enternasyonal"e dönmesin! Daha geniş! Yeni unsurları ayaklandırınız! Her kesimde yeni teşebbüsler, yeni örgütler harekete geçsin ve bunlara *barışın* ancak silâhlı bir Sovyet İşçi İktidarı ile mümkün olabileceğini ispat ediniz.

Zürih'den Oslo'ya gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* A. Kollontay ile öteki bolşevikler Rusya'ya geçmek üzereydiler.
** Teşhir

(1) *K. A. Gvozdyof* (1883-)- Menşevik tasfiyeci. Emperyalist dünya savaşı sırasında sosyal şoven. 1917 Şubat burjuva devriminden sonra sırasıyla Petrograd Sovyeti İcra Komitesi üyeliği ve geçici hükümette Çalışma Bakanlığı yaptı.

(2) *N. S. Çekidze* (1864-1926) - Menşevik liderlerden, Ekim Sosyalist Devriminden sonra Gürcistan'da kurulan karşı devrimci kurucu meclis başkanlığı yaptı. Gürcistan'da 1921'de Sovyet iktidarının kurulması üzerine Paris'e göç etti.

61

V. A. KARPİNSKİ'YE

Sevgili Vyaç. Al.,

Seyahatin* mümkün olabilecek her şeklini düşünüyorum. Aşağıdaki satırlar tam bir sırdır. Lütfen hemen karşılık ver, belki de en iyisi mektubunu ekspresle yolla (fazladan birkaç ekspres mektupla Partiyi iflâs ettireceğimizi sanmıyorum), böylece mektubu kimsenin okumadığına emin olabilirim.

Fransa ve İngiltere'ye seyahat için evrakları kendi adına düzenlet, *bunları* ben İngiltere (ve Hollanda) yoluyla Rusya'ya gitmek için *kullanacağım.*

Başıma bir takma saç takabilirim.

Fotoğrafım bu takma saçla çekilecek; Bern'deki Konsolosluğa senin evrakların ve takma saçla gideceğim.

Cenevre'den en az birkaç hafta (İskandinavya'dan benim telgrafım gelene kadar) gözden kaybolmalısın: bu sürede, dağlarda gözden ırak bir yerde gizlenmelisin; kira ve yiyecek masrafını *tabiî karşılayacağız.*

Kabul ediyorsan en çabuk (ve gizli) şekilde *hemen hazırlığa* giriş ve mutlaka bana birkaç satır yaz.

Senin,
Lenin

Yapılması *gerekli* bütün pratik işleri bir defa daha düşün, bana ayrıntılarıyla yaz. Herşeyin aramızda *mutlaka* gizli kalacağına inandığım için sana yazıyorum.

19 Mart 1917'de yazılmış ve Zürih'den
Cenevre'ye gönderilmiştir.

Aslından alınmıştır.

* Rusya'ya dönüşün

62
V. A. KARPİNSKİ'YE

Sevgili Dostlar,

İşte nihayet *çarşamba günü* Almanya yoluyla buradan ayrılıyoruz.

Kesin karar yarın verilmiş olacak.

Sana, kitaplarımızı, *evraklarımızı* ve öteberimizi ihtiva eden bir yığın paket göndereceğiz; bunları bize Petrograd'a ulaştırılmak üzere Stockholm'e yollayacaksın.

Almanca, *Fransızca* ve İtalyanca olarak "İsviçreli İşçilere Bir Veda Mektubu" yayınlamayı düşünüyoruz.

Inessa'nın Fransızca çeviriyi yapmaya vakti olmayacak: senin çevireceğini ve (Guilbeaux ile beraber) yayınlayacağını ümit ediyorum.

Burada bir yoldaş (Almanca ve İtalyanca biliyor) adı *Mimiola,* İtalyanca çevriyi yapacağını ve yayınlayacağını vaadetti.

(Krumm Gasse. 2.)

Zürih. 4.

Ona senin adresini verdim. Broşürün Almancasını alınca (*Almanca* bir mektupla birlikte) baskı için gerekli para ile beraber ona gönder.

(Burada sana bir başka adres daha gönderiyorum; Zimmervald Solu üzerine 1 No.lu broşürü yayınlayan Sol-Kanattan bir Alman'ın adresini; yayın işleri için kendisinden gene faydalanılabilir: Herrn Karl *Schnepf.* Thurwiesenstrasse. 8. ..... *Ona da senin adresini vereceğim.*)

Senin,
Lenin

Not: *Aşağı yukarı 12 kişi için* seyahat parası toplamayı umuyoruz, Stockholm'deki yoldaşlar bize *çok* yardım ettiler.

Not: Bulabileceğin en ince kâğıda, Paris'e ve İsviçre'nin başka yerlerine (oradaki yoldaşlara duyurmak için) gönderilmek üzere, *Pravda*'ya yazdığım 1 ve 2 No.lu mektuplarımdan ("Uzak Bir Ülkeden Mektuplar") 2-3 kopya çıkart.

Paris'le yazışmalarımızı sana devredeceğiz. Mektupları Paris'e cilt kapakları içinde göndermek (ve kimyasal maddeler ile yazı yazmayı öğrenmek) üzere (güvenilir) bir ciltçi bulacaksın.

Not: Chaux-De-Fonds ile yazışmalar ve benim konuşmalarımı* basmak için Abramoviç ile *ayrıntılı* olarak anlaş (seyahat hazırlıklarını hızlandırmasını bildir: çarşambaya gidiyoruz)

(2 Nisan 1917'de yazılmış ve
Zürih'den Cenevre'ye gönderilmiştir.)

Aslından alınmıştır.

* Lenin burada, İsviçre Sosyal Demokrat Partisinin 4 Kasım 1916'da Zürih'de yaptığı Kongreye, R.S.D.İ.P., M.K.'nin selamlarını bildirmek üzere yaptığı konuşmaya değiniyor.

63

TELGRAF

İŞÇİ VE ASKER TEMSİLCİLERİ MOSKOVA SOVYETİ PREZİDYUMUNA*

19 Kasım 1917

Bütün iktidar Sovyetlerin elindedir. Tasdik gereksizdir. Sizin bir kimseyi işten uzaklaştırmanız veya bir başkasını atamanız kanunîdir.

Aslından alınmıştır.

(*) Lenin bu telgrafı, İşçi ve Asker Temsilcileri Moskova Sovyetinin, yeni seçilen Guberniya Komiserinin atanmasının ve eskisinin işten el çektirilmesinin, Halk Komiserleri, Konseyince tasdik edilmesini istemesi üzerine çekmiştir.

64

TELGRAF

OSTROGOZHSK SOVYETİ BAŞKANINA*

6 Aralık 1917

Kıymetli eşyaların tam bir listesini yap ve onları emin bir yere sakla. Bunların muhafazasından sen sorumlusun. Mal ve mülk halkın malıdır. Yağma olaylarını kovuştur. Mahkemenin kararlarını bize bildir.

Lenin

Aslından alınmıştır.

Bu telgraf, Ostrogozhsky Sovyeti (Voronej Guberniya) başkanı Y. Kryukof'un büyük malikânelerin müsaderesi sırasında toplanan kıymetli eşyaların ne yapılması gerektiğini sorması üzerine kendisine gönderilmiştir.

65

TELGRAF

G.K. ORJENİKİDZE'YE

12 Ocak 1918

Halk Sekretaryası
Komiser Orjenikidze
Harkov

20 Ocak 1918 tarihli telgrafını aldım. Yiyecek konusunda aldığın enerjik tedbirler için kalpten teşekkürler. Yiyecek sağlanması için Allahaşkına elinden gelen gayreti esirgeme; ilkbahar sellerinden önce ikmal işlerinin düzenlenmesi için hububat toplanması ve teslimini hızlandır. Bütün umutlar sende, yoksa ilkbaharda açlık kaçınılmaz birşey.

Pyatakof ile para gönderilmesi işini konuştum. Gene de konuşacağım. Yüz milyon gönderildi, elli bini Harkov'a yollanacak. Petrograd'dan Harkov'a giden demiryolunun savunulması için savunma tedbirlerini üç kat arttır. Harkov'daki Merkez Yürütme Komitesi ile ilişkilerinin eskisi gibi tamamen dostça olacağına eminim. Selâmlar ve en iyi dilekler.

Lenin

Aslından alınmıştır.

66

TELGRAF

DRISSA ŞEHİR SOVYETİ
BAŞKANINA

16 Şubat 1918

Mümkün olan yerde karşı koyunuz. Kıymetli şeyleri ve yiyecek maddelerini boşaltınız. Gerisini imha ediniz. Düşmana bir şey bırakmayınız. Demiryollarının her 10 verstte 2 verstlik kısmını sökünüz. Köprüleri uçurunuz.

Lenin

N.P. Gurbunov'un notlarından alınmıştır.

67
S. G. ŞAHUMYAN[1]

14 Mayıs 1918

Sayın Yoldaş Şahumyan,

Mektubuna pekçok teşekkürler. Kesin ve kararlı politikanız bizi memnun etti. Bu tutumunuzu, bugünkü pek güç durumun gerektirdiği dikkatli bir diplomasi ile birleştiriniz, o zaman zafere ulaşacağız.

Güçlükler ölçüye gelebilecek gibi değil. *Bugüne kadar* bizi sadece emperyalistler arasındaki çelişmeler, çatışmalar ve mücadeleler kurtardı. Bu çatışmalardan faydalanmayı biliniz: *bugün için* diplomasiyi öğrenmek zorundayız.[2]

Selâmlar ve en iyi dilekler, bütün dostlara selâm.

Senin
Lenin

(1) *S. G. Şahumyan* (1878-1918) Komünist Partisinin ve Sovyet Devletinin seçkin simalarından, R.S.D.İ.P.'ne 1900'de katıldı. 1904-1910 yıllarında partinin, Trans Kafkasya kolu liderliğini yaptı ve legal ve illegal yayınları örgütledi ve çıkarttı. Astrahan'daki sürgün yıllarında (1911-14) Lenin'in direktifi üzerine *Ulusal-Kültürel Bağımsızlık* adlı eseri yazdı. Sürgünden döndükten sonra Bakû bolşevik örgütünün lideri oldu.

(2) 1918 Martı sonunda, Sovyetlere karşı Müsavatçıların giriştikleri ayaklanmanın bastırılmasıyla Bakû'de Sovyet iktidarı tamamlandı. Bakû Sovyetinin 25 Nisanda yaptığı bir toplantıda Halk Komiserleri Bakû Konseyi kuruldu, bu konseyde Şahumyan hem Halk Komiseri, hem de Dışişleri Komiseri seçildi. Azerbeycan işçilerinin ve köylülerinin Sosyalist Devrimi başarıya ulaştırma mücadelesi çok karmaşık şartlar altında yürütülüyordu. Kafkaslarda Alman-Türk müdahalesi başlamış. Türk birlikleri Azerbaycan'ı işgal etmişlerdi. Öte yandan, İran'daki İngiliz Komutanlığı, Bakû'yü ele geçirmek ve yeni kurulan Sovyet İktidarını devirmek için Daşnaklar ve Menşeviklerle temasa geçmişti. Bu nedenle Lenin, Bakû Halk Komiserleri liderlerine, hem emperyalist kamptaki ve hem de milliyetçi partiler içindeki çelişmelerden yararlanmak için çok esnek bir politika gütmelerini tavsiye ediyordu.

68
V. D. BONCH - BRUYEVİÇ

23 Mayıs 1918

Vladimir Dimitriyeviç Bonch-Bruyeviç,
Daire Müdürü-Halk Komiserleri Şûrası

Maaşımın 1 Mart 1918 tarihinden itibaren ayda 500 rubleden 800 rubleye yükseltilmesi hususundaki gerekçenin bana bildirilmesi için yaptığım ısrarlı istekleri karşılamamanız, Konsey sekreteri Nikolay Petroviç Gorbunof ile anlaşmak suretiyle keyfi olarak yapılan bu zamının apaçık kanunsuzluğu karşısında ve Halk Komiserleri Konseyinin 23 Kasım 1917 tarihli kararnamesinin bu şekilde ihlâli sebebiyle size şiddetli bir kınama cezası veriyorum.*

V. Ulyanof (Lenin)
Halk Komiserleri
Konseyi Başkanı

V. U. Lenin'in imzaladığı daktilolu aslından alınmıştır.

(*) Lenin burada Halk Komiserleri Şûrasının, "Halk Komiserleri ve Hükümet Memurlarının Maaşları" hakkında aldığı ve taslağını kendisinin hazırladığı karara işaret ediyor. Bu karara göre, Komiserlerin en yüksek aylığı 500 ruble olarak tesbit ediliyor ve çalışamayan aile üyeleri için 100'er ruble ek ücret öngörülüyordu. Lenin, sekreter N. P. Gorbunof'a da şiddetli bir kınama cezası vermiştir.

69
G. Y. ZİNOVYEF'E

26 Haziran 1918

Aynı zamanda Lasheviç ile M. K.'nin öteki üyelerine,
Zinovyef Yoldaş,

Petrograd'da, *işçilerin* Volodarsky'nin katline bir kitle terörü ile karşılık vermek istediklerini ve sizin (şahsen sizin değil, Petrograd Merkez Komitesi üyelerinin, ya da Petrograd Komitesi üyelerinin) işçilere engel olduğunuzu M. K.'de daha bugün işittik.*

Şiddetle protesto ederim!

Kendi kendimizi yalancı çıkartıyoruz: Sovyet Temsilcileri kararlarında bile kitle terörü tehdidinde bulunuyoruz, sonra da iş eyleme dökülünce, kitlenin devrimci atılışını ***engelliyoruz***, aşkolsun doğrusu.

Bu im-kân-sız!

Terörcüler bize kocakarı, der. Herşeyden önce savaştayız. Karşı devrimcilere karşı terörün enerji ve kitle özelliğini, hele örnek olması büyük yankılar yapacak Petrograd gibi bir yerde mutlaka teşvik etmeliyiz.

Selâmlar

Lenin

Not: Müfreze, daha fazla müfreze: seçimlerdeki zaferinizi kullanınız. Eğer Petrogradlılar, *Tambov* Gubernıya'ya, Urallar'a ve başka yerlere 10-20 bin gönderse hem kendilerini, hem bütün devrimi

kurtarırlar; *kesinlikle ve mutlaka.* Hasar dev gibi, birkaç hafta daha dayansak yeter.

Aslından alınmıştır.

(*) Petrograd Bolşeviklerinin lideri, Krasnaya Gazetanın (Kızıl Gazete) editörü ve Petrograd Sovyetleri Prezidyum üyesi V. Polodarsky, 20 Haziran 1918'de beyaz muhafızlar ve yabancı müdahalecilerle işbirliği ederek bolşeviklere karşı terörist bir taktiği benimseyen Sosyalist Devrimciler tarafından öldürüldü.

30 Ağustos'ta, Petrograd Fevkalâde Komisyonu Başkanı N.S. Urutski de bir Sosyalist Devrimci tarafından öldürüldü. Aynı gün, Sosyalist Devrimci Koplan, iki zehirli mermi ile Lenin'i ağır şekilde yaraladı.

70
MOSKOVA SOVYETLERİNE TELEFON MESAJI

Moskova Gubernıya'nın bütün volost köy ve uyezd sovyetlerine ulaştırılacak.*

Sovyet iktidarına karşı isyan eden Sol Sosyalist Devrimcilerin[1] yenilen eşkiyaları civar bölgelere dağılmaktadır. Bu maceranın liderleri kaçmaktadırlar. Sovyet iktidarına karşı ayaklanma küstahlığını gösterenleri yakalamak ve tutuklamak için gerekli bütün tedbirleri alınız. Bütün arabaları alıkoyunuz. Her yerde yolları engellerle kapatınız. Anayolların yakınlarına mahalli işçi ve köylü müfrezeleri toplayınız. Asilerin elindeki zırhlı bir aracın şehir dışına kaçtığına dair haberler var. Bu zırhlı aracı ele geçirmek için bütün tedbirleri alınız.

Lenin
(Halk Komiserleri
Konseyi Başkanı)

7 Temmuz 1918'de yazılmıştır.

Lenin'in imzaladığı ve bilinmeyen birisi tarafından yazılan metinden alınmıştır.

(*) *Guberniya, Uyezd, Volost* - Rusya'da idari taksimat. Bunların en büyüğü Guberniya olup, Uyezdlere ve bunlar da Volostlara bölünmüştür. Bu sistem 1929-30'da yapılan yeni idari taksimata kadar sürmüştür.

(1) Sosyalist Devrimci Parti - 1902 başlarında kurulan bir küçük burjuva partisi. Bunlar proletarya ile küçük mülk sahipleri arasındaki sınıf farklarını tanımıyorlar, proletaryanın devrimdeki rolünü inkâr ediyorlardı. Savundukları bireysel terör taktiği, devrimci hareket için zararlı oluyor ve kitlelerin örgütlenmesini güçleştiriyordu.

1917 Şubatı burjuva demokratik devriminin zaferinden sonra, Sosyalist devrimciler Menşevik ve Kadetler ile birlikte karşı devrimci-burjuva-toprak ağası Geçici Hükümetin temel unsurlarından birisiydi ve Kerensky, Avksentyef ve Çernof gibi liderleri bu hükümetin üyeleriydi. S. D. P. köylülerin, malikânelerin dağıtılması isteğine karşı duruyor, toprak mülkiyetinden yana çıkıyorlardı.

1917 Kasımında Partinin sol kanadı bağımsız bir Sol Sosyalist Devrimciler Partisini kurdu ve köylü kitleleri üzerinde etkili olabilmek için Sovyet İktidarını tamdılar ve Bolşeviklerle anlaştılarsâ da, çok geçmeden Sovyet İktidarı ile mücadeleye giriştiler. Yabancı müdahale ve iç savaş yıllarında karşı devrimci faaliyetlerde bulundular; müdahalecileri, beyaz muhafızları fiilen desteklediler, Sovyet devleti ve Komünist Partisi liderlerine karşı terörist faaliyetleri örgütlediler. İç Savaştan sonra da bunlar Sovyet Devletine karşı düşmanca faaliyetlerini sürdürdüler.

71
CLARA ZETKİN'E

26 Temmuz 1918

Değerli Zetkin Yoldaş,

Hertha Hordon yoldaşın bana getirdiği 27 Haziran tarihli mektubunuza çok çok teşekkürler. Hordon yoldaşa yardım etmek için elimden geleni yapacağım.

Sizin, Mehring yoldaşın ve Almanya'daki öteki "Spartaküs Yoldaşların"[1] "kafa ve yürekleriyle" bizimle birlikte olmasına pek çok memnunuz. Bu, Batı Avrupa işçi sınıfının -bütün güçlüklere rağmen- gene de yardımımıza koşacakları konusunda bize güven veriyor.

Şu anda belki de bütün devrimin en güç haftalarını yaşıyoruz. Sınıf mücadelesi ve iç savaş, halk arasına iyice nüfuz etti: her tarafta, köylerde bir bölünme var, fakir fukara bizden yana; *kulaklar* müthiş bize karşı. İtilâf devletleri Çekoslovakları satın aldı, karşı devrimci bir ayaklanma ortaklığı kasıp kavuruyor, bizi devirmek için burjuvazi bütün çabasını harcıyor. Gene de şuna kesinlikle inanıyoruz ki, (tıpkı 1794 ve 1849'da olduğu gibi) devrimin bu "olağan" dönemini atlatacağız ve burjuvaziyi yeneceğiz.

Büyük minnetlerimiz, en içten selâmlarımız ve saygılarımızla.

Senin,
Lenin

Not: Karım özel selâmlarını iletmemi istiyor. Hoschka yoldaşa (sizin makalenizi yaptığımız gibi, onun konuşmasını da çevirdik) ve bütün, ama bütün dostlara çok çok selâmlar.

Not: Şimdi yeni devlet mührünü getirdiler. Görünüşü işte şöyle.[2] Üzerindeki yazılar: "Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti. Bütün ülkelerin işçileri, birleşiniz."

(Almanca olarak yazılmıştır.)

Aslından alınmıştır.

(1) *Spartaküsler* - Birinci Dünya Savaşının başında Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg, Franz Mehring, Clara Zetkin, Julian Marclevski, Leon Jogichos (Tuşka) ve Wilhelm Pieck tarafından kurulan Alman Sol Sosyal Demokratlarının devrimci örgütü Spartaküs grubunun üyeleri. Bu grup kitleler arasında devrimci propagandayı yürütüyor, savaş aleyhtarı gösteriler düzenliyor, grevler tertipliyor ve savaşın emperyalist mahiyetini ve fırsatçı sosyal demokrat liderlerin ihanetini teşhir ediyordu. 1918 Kasımında, Almanya'daki devrim sırasında grup Spartaküs Birliği adını aldı ve 1919 Ocağı başında toplanan kongreden sonra, Spartaküsler, Alman Komünist Partisini kurdular.

(2) Mektubun sonuna Lenin, ilk devlet mührünü basmıştır.

72

TELGRAF
LİVNİ İCRA KOMİTESİNE

20 Ağustos 1918

İcra Komitesi
Livni

(Bir kopyesi Askerî Komiser Semasko'ya ve Komünist Örgütüne)

Uyezd'deki kulakların ve beyaz muhafızların enerjik olarak bastırılması konusunda tebrikler. Demir, tavında dövülür, Uyezd'deki fakir köylüleri vakit kaybetmeksizin örgütleyiniz; âsi Kulakların hububat ve mallarını müsadere ediniz, elebaşlarını asınız; müfrezenizden seçilen güvenilir liderler aracılığıyla fakir köylüleri seferber ederek silâhlandırınız, zengin köylüler arasından rehineler alınız ve Volostlarındaki ihtiyaç fazlası hububat toplanıp teslim edilene kadar tutuklayınız. Neticeyi telleyiniz. Örnek Demir Alayını hemen Penza'ya gönderiniz.

Lenin
(Halk Komiserleri Şurası
Başkanı)

73
HALK KOMİSERLERİNE

29 Ağustos 1918

Raporların bir hafta içinde verilmesi konusunda Halk Komiserleri Şûrası'nın 29 Ağustos tarihli kararının uygulanması hakkında aşağıdaki isteklerimi belirtmek isterim:

Elden geldiğince populer olması gereken raporlarda şu noktaları belirtmek özellikle önemlidir:

a) Kitlelerin durumunda iyiye doğru gidiş (*işçilerin*, öğretmenlerin v.b. ücretlerinde artış),

b) İşçilerin yönetime katılması (seçkin işçilerin şahsen, işçi örgütlerinin v.b.),

c) Kulaklara karşı mücadeleye fakir köylülerin katılması ve bunların Sovyet iktidarına yardımları

d) Toprak ağalarının, kapitalistlerin, tüccarların, bankerlerin v.b. mallarına el konulması.

Ana görev, Sovyet iktidarının sosyalizme doğru (*ilk*) adımlarını *nasıl attığını* olaylarla *somut* olarak göstermektir.

Lenin

Aslından alınmıştır.

74
Y.A. BERZİN, V. V. VOROVSKİ VE A.A. JOFFE'YE

10 Eylül 1918

Sayın Yoldaşlar,

Bugünkü *Pravda*, Kautsky'nin (Sozialistche Auslandspolitik'ten alınmış) Bolşevikliğe karşı makalesinden parçalar yayınladı[1].

Kautsky'nin rezilce süprüntüsü, çocukça gevezelikleri ve pek sığ fırsatçılığı beni şu soruyu sormaya zorladı: Kautsky'nın, Marksizmi *teorik olarak* bayağılaştırmasıyla mücadele etmek için neden birşey yapmıyoruz?

Mehring ve Zetkin gibi kimselerin bile, Kautsky'den, *teori bakımından* ziyade (eğer deyim yerindeyse) "ahlâk bakımından" uzak durmalarına göz yumabilir miyiz?... Bunlar, Kautsky artık Bolşeviklere karşı birşeyler yazmaktan daha iyi bir iş bulamıyor diyorlar.

Bu da söz mü? Bir insan kendi durumunu bu kadar zavallılaştırabilir mi? Bu Kautsky'nin eline silâh vermekten başka birşey değil!!

Ve aslında bunun yerine:
Kautsky tamamen fırsatçı bir şekilde
Marx'ın devlet öğretisini
Marx'ın proletaryanın diktatörlüğü üzerine olan öğretisini
Marx'ın burjuva demokrasisi üzerine olan öğretisini
Marx'ın parlamentarizm üzerine olan öğretisini

Marx'ın Komünün rolü ve önemi üzerine olan öğretisini v.b. hiç mi hiç anlayamadığını ve bunları tahrif ettiğini yazmaları gerekirdi.

Şu tedbirleri almalıyız:

1) Sol ile (Spartaküsler ve öteki sollar ile) iyice konuşmalı ve bunları, diktatörlük konusunda Kautsky'nin, Marxizm değil, kaba bir Bernsteincilik ortaya attığı konusunda, basına *prensip ve teori* yönünden bir bildiride bulunmaya teşvik etmeli;

2) Benim, *Devlet ve Devrim*'i hemen Almanca olarak yayınlamalı,

3) Bunun başına, yayıncının, hiç değilse örneğin şöyle bir önsözünü koymalı:

"Yayıncı, proletarya diktatörlüğü görüş açısı yerine, Bernstein ve öteki fırsatçıların anlayışına uygun olarak kaba bir sosyal-liberalizmi koyan Kautsky'nin son eserlerinde tamamen bu sorunlar üzerinde Marxizmin temelden tahrif edilmesi karşısında bu broşürün şu anda çıkmasını özellikle önemli saymaktadır."

4) Broşürü hemen yayınlamak imkânsız ise, (Sol) *gazetelerde* "yayıncının önsözüne" uygun bir not yayınlayınız.

Kautski'nin (Bolşevikler, diktatörlük v.b.) broşürlerini çıkar çıkmaz (Benim adresime) göndermenizi çok rica ederim.[2]

Ve bir de Kautsky'nin Bolşevikler üzerine olan *bütün* makalelerini ("Demokrasi ve Diktatörlük", 1917'nin sonu, ya da 1918'in başlangıcı; Ağustos 1918 Sozialistsche Auslandspolotitik'deki makaleyi) ve *varsa bütün öteki makalelerini* benim için toplayınız.

Çok çok selâmlar.

Lenin

(Bern, Stockholm ve Berlin'e gönderilmiştir.)

Aslından alınmıştır.

(1) Burada, *Pravda*'nın 20 Eylül 1918 tarihli sayısında yayınlanan, "Karl Kautsky ve Henriette Roland-Holst Bolşevikler Üzerine" başlıklı makaleye işaret olunuyor. Lenin'in sözünü etitği bölümler, Kautsky'nin, *Sozialistics-he Aulandpolitik* (Sosyalist Dış Politika) dergisinin Ağustos 1918 tarihli sayısında çıkan "Demokrasi ya da Diktatörlük" başlıklı makalesinden alınmıştır. Bu dergi, *kautskicilerin* organıydı ve 1918 - 1922 yılları arasında Berlin'de yayınlanıyordu.

(2) Kautsky'nin *Proletarya Diktatörlüğü* adlı broşürü 1918 güzünde Viyana'da yayınlanmıştı. Bu kitapta Marxist Proletarya devrimi teorisi tahrif ediliyor ve Sovyet Devletine iftirada bulunuluyordu. Lenin, *Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky* ve bu dönemde yazdığı başka eserlerinde başta Kautsky olmak üzere İkinci Enternasyonalin liderlerini, sosyalist devrim ve proletarya diktatörlüğü üzerindeki Marxist teoriyi tahrif ettikleri için teşhir ediyordu. Daha sonraki eserlerinde Lenin, bu önemli sorunlar üzerinde Marxist teoriyi daha da geliştirmiştir.

75

TELFRAF

L. D. TROTSKY'YE

Acele

Trotsky,
Cumhuriyetin Askeri Devrim Şûrası Başkanı
Kursk (ya da şu anda bulunduğu yer)

4873 No.lu Kafkas Cephesi Genel Kurmayı harekât raporu. Sarepta güneyinde, Volga kıyısında bulunan Raigorod'u Krasnof birliklerinin işgal ettiğini ve önce bizim Vladimirovska'dan Çaritsin'e giden askeri yük gemilerimizi, sonra Astrahan-Saratof güvenlik hattımızı tehdit ettiğini göstermektedir. Lütfen tedbir alınız. Aynı harekât raporu, dört parçadan ibaret bir İngiliz donanmasının Astrahan'ın güneyindeki Starotereçnaya'yı bombardıman ettiğini, iki teknemizi ateşe verdikten sonra hiç karşılık görmeden denize açıldığını, *Alesker* hastane gemimizi içindeki personeliyle beraber ele geçirdiğini göstermektedir. Bizim donanma nerelerde ve ne yapıyor?

Lenin
(Halk Komiserleri Şûrası Başkanı)

2 ya da 3 Ocak 1919 da yazılmıştır.

J. V. Stalin tarafından yazılan ve Vladimir İliç Lenin'in imzasını taşıyan nüshadan alınmıştır.

76

TELGRAF

K. G. RAKOVSKY, Y. A. ANTONOF-DUSEYENKO, N. I. PODVOISKY VE L. B. KAMENEF'E

Rakovsky, Antonof, Podvoisky, Kamenef
Kief

24 Nisan 1919

Neye mal olursa olsun, bütün gücünüzü kullanarak ve hızla, batı Ukrayna'da geçici bir zayıflamayı da göze alarak, Kazakların işini bitirmemize ve Rostov'u ele geçirmemize yardım ediniz; yoksa mahvolma tehlikesi ile karşı karşıyayız.

Lenin

Aslından alınmıştır.

77

TELGRAF

V. A. ANTONOF - OVSEYENKO'YA

Antonof, *Kief*•
Sureti: Rabovsky, Podvoissky, Kamenef

25 Nisan 1919

Şifreli mesajınızı ve Güney Cephesi ile Ukrayna Cephesini ayırma planınızı aldım. Birincisi için size teşekkür ederim, ikincisi için ve keyfi hareketiniz nedeniyle takbih ederim.*

Ukrayna birliklerini, Taganrog'u ele geçirmek için hemen ve ne pahasına olursa olsun gönderiniz. Sonucu telleyiniz.

Lenin
Aslından alınmıştır.

* Donets kömür yatakları için girişilen mücadelenin önemini kavrayan Parti Merkez Komitesi ve Lenin, Ukrayna Cephesi Kumandanları ile Ukrayna Sovyet Hükümetine tekrar tekrar Güney Cephesini desteklemeleri talimatını vermişlerdir. Fakat Ukrayna askeri liderlerinden bir kısmı (Podvoisky, Antonof-Oseyenko ve diğerleri) dar ve mahallî çıkarlar yüzünden, birliklerin Donets'e naklini geciktirmişlerdir. Ukrayna Cephesi Komutanı Antonof-Ovseyenko, Donetz havzasındaki Ukrayna Cephesi ile Güney Cephesi arasındaki sanırım değiştirilmesini ve bu bölgede harekâtta bulunan birliklerin büyük kısmının kendi komutası altına konulmasını teklif etmiş, Donetz bölgesinin büyük önemini kabul etmek istememiştir. Lenin bu teklifi reddetmiştir.

78

TELGRAF

K. G. RAKOVSKY, Y. A. ANTONOF-OVSEYENKO VE N. I. PODVOİSKY'E

Şifreli

5 Mayıs 1919

Rakovsky, Antonof, Podvoisky
Kief

Bugüne kadar Donetz Havzasına hangi birliklerin sevkedildiği, kaç adet tüfek, kılıç ve top gönderildiği, öncü trenlerin hangi istasyonlarda bulunduğu hakkında gerçeğe dayanan tek bir karşılık alamadım. Lugansk'ın ele geçirilmesi, sizi kendi bildiğinize hareket etme eğilimiyle ve gözlerinizi Romanya'ya dikmekle suçlayanları doğrulamaktadır. Şurasını iyice anlamanızı isterim ki, Donetz Havzasına ciddî yardım göndermedeki gecikmenizden doğacak felâketlerden siz sorumlu tutulacaksınız.

Lütfen not ile birlikte geri yollayınız: şifreli gönderiniz, saatini ve dakikasını yazınız.

Acele

Lenin

Aslından alınmıştır.

79

TELGRAF

G. Y SOKOLNİKOV VE A. L. KOLEGAYEF'E

Şifreli
6 Mayıs 1919

Sokolnikov ve Kolegayef
Devrimci Askerî Şura, Güney Cephesi
Kozlov

Ayaklanmayı bastırmada gecikme düpedüz rezalet. Bugün, bastırmanın hiç ilerlemediği üzerine bir rapor gördüm. En enerjik tedbirlerin alınması ve bu gevşekliğe son verilmesi gerekir. İsterseniz takviye için Çeka* gönderelim. Ayrıntılı tel bekliyorum. Bu ayaklanma üzerinde gecikmeye göz yumulamaz.

Lenin

Aslından alınmıştır.

Çeka (Karşı Devrim ve Sabotajla Mücadele için Rusya Fevkalâde Komisyonu) - Halk Komiserleri Şûrasının 7 Aralık 1917'de kurduğu güvenlik organı. Bu örgüt 1922'de Devlet Şûrası İdaresi (G. P. U.) olarak yeniden örgütlenmiştir.

80

TELGRAF

A. L. KOLEGAYEF'E

Şifreli
21 Mayıs 1919

Kolegayef
Devrimci Askerî Şura, Güney Cephesi
Kozlov

Sureti: Sokolnikov. Devrimci Askerî Şura Üyesi.
Boguçhar

Sureti: Khvesin ve Beloborodov,
Seyyar Kuvvetler Kurmay Başkanlığı

Beloborodov'un 20 tarihli telgrafından, emirlerin birliklere birkaç gün geç ulaştığı ve zırhlı arabaların yakıtı olmadığı gibi müthiş haberler öğrendim. Ben burada ilgilileri sıkıştırıyorum, siz de bölgenizde işlere bir çeki düzen veriniz. Tambov'daki askerî komiser size, Boguçhar ve Ust-Medveditskaya'ya 669 Komünist gönderdiğini telgrafla bildiriyor. Elinizde bunlar, 2000 Kızılordu subay adayı ve bir tümen olduğu halde ayaklanmayı ezmek için kesin bir harekete girişmemenize şaşıyorum. Oysa bunun hemen yapılması gerekir. Mümkün olduğu kadar ayrıntılı telgraf çekiniz.

Lenin
(Halk Komiserleri Şurası)
Başkanı

Aslından alınmıştır.

81

TELGRAF

K. G. RAKOVSKY VE V. I. MEZHLUK

Şifreli
26 Mayıs 1919

Rakovsky, Halk Komiserleri Şurası
Kief

Mezhluk, Savaş Halk Komitesi Yardımcısı
Harkov

Donetz Havzasına yapılan fiilî yardımla ilgili olarak, bana haftada iki kez telgraf çekmeniz üzerine olan isteğimi tekrarlıyorum. Bu isteğin yerine getirilmesinde ısrar ediyorum. Grigoryef üzerinde zafer kazanmak için bir an bile kaybetmeyiniz, Grigoryef ile savaşan askerlerden tek birini bile terhis etmeyiniz.* Halkın tamamen silâhsızlandırılması için emir yayınlayınız ve bu emri uygulayınız, saklanan her silâh için hiç merhamet etmeden, hemen orada kurşuna diziniz. Şu anda bütün mesele Donetz havzasında süratli bir zafer, köylerden bütün silâhların toplanması ve düzenli bir ordu kurulmasıdır. Bütün kuvvetleri bu görev üzerinde yoğunlaştırınız, çabalarınızı gevşetmeyiniz, işçileri kitle halinde seferber ediniz. Bu telgrafı bütün önde gelen Bolşeviklere okuyunuz.

Lenin

Aslından alınmıştır.

* Burada 1919 Mayısında Güney Ukrayna'da Kızıl ordunun gerisinde bir ayaklanmayı başlatan karşı devrimci "Ataman" Grigoryof'e değiniliyor. Bu ayaklanma Mayıs sonunda ezilmiştir.

82

TELGRAF

DOĞU CEPHESİ DEVRİMCİ ASKERİ ŞÛRA'YA

(Aynı direktif Merkez Komitesine de yayınlanaoaktır)

9 Haziran 1919

Lasheviş, Yurenev, Gusev, Rosongolts
Smirnov, Muratof
Devrimci Askerî Şûra Doğu Cephesi

Petrograd yakınlarında durumun kötüleşmesi ve güneyde cephenin yayılması, tekrar tekrar sizin cephenizden birlik almamıza zorluyor bizi. Başka çaremiz yok. Her zamanki metotları bırakarak, askerî işlerde daha devrimci bir yol benimsemeniz gerekir. Cephe hattı bölgesinde 18 ilâ 45 yaş arasındaki herkesi kitle halinde seferber ediniz ve bunları, Motoviliko, Minyar gibi en yakın büyük hedefleri ele geçirme görevini vererek bu yerleri ele geçirdikten sonra bırakılacaklarını vâdediniz, her iki üç kişiye bir silâh veriniz ve kendilerine Kolçakların Urallar'dan atılmasını hedef olarak gösteriniz. Parti ve Sendika Üyelerinden yüzde 75'ini seferber ediniz. Başka çıkar yol yok, devrimci metotlara başvurmak zorundasınız. Bunu nasıl uygulayacağınızı kısmen Kamanev ile görüşünüz ve yapılanları bildiriniz.

Lenin

Aslından alınmıştır.

83

L. M. SKLYANSKİ'E

Sklyanski Yoldaş,

1) Felaketi* *küçük göstererek sizi kimin yanılttığı* hakkında vakit geçirmeden hemen bir araştırma aç (ve bu işi sonuçlandır). Bu bir *ihanettir.*

2) Doğu Cephesinden 6 alayın süratle hareketi için *bütün* tedbirler alınmalı ve buna *özel bir itina gösterilmelidir.*

Çünkü gerçekte *bu gecikmeden asıl sorumlu olan sizsiniz Sklyanski.***

Her iki hususta ne yaptığınızı bana bildiriniz.

Lenin

10 Haziran 1919'da yazılmıştır.

Aslından alınmıştır.

* Petrograd'daki kritik duruma değiniliyor

** Lenin, Petrograd cephesine acele takviye gönderilmesi için verdiği emirlerini, suç teşkil edecek şekilde geciktirilmesine işaret ediyor.

84

M. V. FRUNZE VE S. Z. ELİAVA'YA

(En büyük öncelikle)
16 Haziran 1919

Frunze-Mahilof, Güney Cephesi Kumandanı
Samara (ya da Güney Grubu Kurmayının halen bulunduğu yere)
Eliava, Devrimci Askerî Şûra Üyesi

Kuş tutmuş Uralsk'ın elli günlük kahramanca savunulması için, Uralsk'lı Yoldaşlara en içten selâmlarımı iletiniz; cesaretlerini yitirmemelerini ve sadece birkaç hafta daha dayanmalarını istediğimi lütfen bildiriniz. Uralsk'ın kahramanca savunulması başarıyla taçlanacaktır.*

Lenin
(Savunma Şurası Başkanı)

*Uralsk kuşatmasını Kızıl Ordu 11 Temmuz 1919'da kırmıştır.

85

TELGRAF

CEPHE HATTI BÖLGESİ SOVYETLERİ
İCRA KOMİTELERİNE

16 Haziran 1919

Gubernıya İcra Komitesi, Varonej
Uyezd İcra Komitesi, Novokopyersky, Voronej Gubernıya
Uyezd İcra Komitesi, Borisoblesk, Tambof Gubernıya
Uyezd İcra Komitesi, Balaşof, Saratof Gubernıya
Uyezd İcra Komitesi, Atharsk, Saratof Gubernıya
Uyezd İcra Komitesi, Kamişhin, Saratof Gubernıya
Gubernıya İcra Komitesi, Tambof
Gubernıya İcra Komitesi, Saratof

Askerî saha istihkam birlikleri tarafından yapılan mevzilerin takviyesi işi için bütün eli ayağı tutar kimselerin zorunlu olarak orduya katılması ve arabaların satın alınması için bütün tedbirleri derhal alınız. İşin tamamlanmasından şahsen sorumlu olmak üzere her bölgeye İcra Komitesi üyelerinden birisini tayin ediniz. Sorumluluğunuzun savaş zamanı kanunlarına göre yerine getirildiğini hemen telle bildiriniz. Gubernıya İcra Komiteleri emirlerin yerine getirildiğini derhal bildirmelidir.

Lenin
(Savunma Şûrası Başkanı)

86

TELGRAF

10. ORDU DEVRİMCİ ASKERİ KOMİTESİ İLE ÇARİTSİN GUBERNİYA İCRA KOMİTESİNE

18 Haziran 1919

10. Devrimci Askerî Şûra
Guberniya İcra Komitesi Başkanlığı
Çaritsin

Sureti: Devrimci Askeri Şûra, Güney Cephesi
Kozlov

Çaritsin'in savunmasında 10. Ordu ile Çaritsin proletaryasının gösterdiği kahramanlığı sevinçle izliyorum. Aylarca süren kış kuşatmasına dayanan Kızıl Çaritsin'in bugünkü güçlüklere de pekâlâ dayanacağına eminim. Kızıl Çaritsin'i savunanlara selâmlar! Vaat edilen takviye yoldadır.

Lenin
(Halk Komiserleri Şurası
Başkanı)

87

TELGRAF

DOĞU CEPHESİ DEVRİMCİ ASKERİ ŞÛRASINA

1 Temmuz 1919

Devrimci Askerî Şura, Doğu Cephesi
Simbirsk
Sureti: 3. Ordu Kurmayına

Perm ve Kangur'u ele geçiren kahraman Kızıl birlikleri kutlarım. Urallar'ın kurtarıcılarına sıcak selâmlar. Her ne pahasına olursa olsun tam zafere hızla ulaşmalı. Kurtarılan Ural fabrikalarındaki işçilerin hepsinin derhal seferber edilmesi mutlaka gereklidir. Yorgun olanları dinlendirmek ve birlikleri Güneye sevketmek amacıyla, bu işçilerin orduya katılmalarını sağlamak için yeni devrimci yöntemler bulunmaladır. Bu telgrafın ilk kısmını alaylara bildiriniz.

Lenin
(Savunma Şûrası Başkanı)

88

TELGRAF

U. V. KURAYEF. N. A. RADUS-ZENKOVİÇ,
K. İ. PLAKSIN

2 Temmuz 1919

Kurayef, 4. Devrimci Askerî Şûra Üyesi
Zenkoviç, Guberniya İcra Komitesi Başkanı
Plaksin, Guberniya Parti Komitesi Başkanı

Saratof

Garnizonun temizlenmesi ve art kesimin kuvvetlendirilmesi için her türlü dikkat gösterilmeli. Şehir ve kırlık yerlerdeki beyaz muhafızları merhametsizce temizleyiniz. Garnizondaki politik çalışmayı ve örgütlenmeyi şahsen kontrol ediniz. Herkes savaş durumuna geçmeli. Herkes kendisini toparlasın ve disiplinli olsun. Sonuçları telleyiniz. Ritişevo'yu özellikle takviye ediniz.

Lenin
(Savunma Şûrası Başkanı)

89
MAKSİM GORKİ'YE

31 Temmuz 1919

Sevgili Aleksey Maksimiç,

Mektubunu tekrar tekrar okuyup, varılan sonuçlar ile öne sürülen (ve buluşmalarımızda anlattığın) şeyler arasındaki ilintiyi düşündükçe, mektubunda, çıkardığın sonuçların da, bütün izlenimlerinin de tamamen hasta olduğu kanısına varıyorum.

Petrograd son zamanların en hasta yerlerinden birisidir. Bunu da anlamak gerek, çünkü en çok acıyı ora halkı çekti, en büyük çabayı ve fedakârlığı oranın işçileri gösterdi, yiyecek kıtlığı berbat, askeri tehlike de öyle. Sinirlerinin dayanamadığı görülüyor. Şaşılacak bir şey de yok bunda. Çevreni değiştirmen gereği söylendiği zaman sen buna da kulak asmıyorsun. İnsanın, sinirlerini hastalık derecesine varacak şekilde törpülenmesine göz yumması akılsızlık, bu başka şeyler bir yana, düpedüz sağduyu açısından bile akılsızlık.

Konuşmalarında olduğu gibi, mektubun da seni hasta sonuçlara gö-

türen hasta izlenimlerle dolu.

Dizanteri ve kolera ile başlıyorsun ve hemen üzerine hasta bir güceniklik çöküyor: "kardeşlik, eşitlik". Bilinçsiz ama, kuşatılmış şehirlerdeki yoksulluk, sefalet ve hastalıktan sanki komünizm sorumluymuş gibi bir sonuç çıkıyor!!

Bunu "istif" edebiyatına karşı (hangi istif edebiyatı? niçin Kalinin ile ilgili?) anlayamadığım acı bir espri izliyor. Ve bir de sonuç: "Zeki işçilerin sefil bir temsilcisi, mujiklere tutsak" edilerek "ihanete uğradıklarını" söylüyor.

Şimdi bunun anlamı var mı? Yani mujikler için işçilere ihanet eden Kalinin mi oluyor? Senin sözlerinden bu anlaşılıyor.

Bu, ya çok ham ve kafalarında beyin yerine "sol" bir laf taşıyan budala işçilerin, ya bitkin, perişan, aç hasta kişilerin, yada her şeyi tahrif etmekte ve Sovyet iktidarına karşı duydukları çılgınca nefreti kusmak için en küçük fırsatı kaçırmamakta fevkalâde usta "aristokrasi artıklarının" uydurması olabilir. Mektubunda aynı noktada bu artıklardan sen de söz açıyorsun. Bu zihniyetin senin üzerinde hiç de sağlıklı olmayan bir etkisi var.

"Toplumun en değişik kesimlerinden insanları" gördüğünü yazıyorsun. Onları görmek başka şey, hayatının her aşamasında onlarla günlük teması duymak başka şey. Senin çoğu temasın bu "artıklarla" ve bunun nedeni de, belki senin uğraşın ve genel koşulların gereği, düzinelerle küskün burjuva aydınını "kabul etmek" zorunda olmandır.

Sanki "artıkların, Sovyet iktidarına sevgi duymaya yaklaşır bir halleri" varmış da, "işçilerin çoğunluğu" hırsız üretiyormuş da, "Komünistler" iyice gösteriye kapılmışlar da...! Ve vardığın sonuç da şu: devrim, aydınlar olmaksızın, hırsızların yardımıyla yapılamaz.

Bu, küskün burjuva aydınlarının çevresinde hızla artan tamamen hasta bir psikolojidir.

Hırsızlara karşı mücadeleye (beyaz muhafız olmayan) aydınları çekmek için herşey yapılmaktadır. Ve aydan aya Sovyet Cumhuriyeti, kocakarı gibi dırlanma ve ateş püskürme yerine *içtenlikle* işçilere ve

köylülere yardımcı olan burjuva aydınlarını artan bir oranla saflarına almaktadır. Bunu Petrograd'da farketmek imkânsız; çünkü orası, hayatta yerlerini (ve kafalarını) yitiren burjuvalarla (burjuva "aydınlarıyla") dolu bir şehirdir, ama dediklerim bütün Rusya için inkâr edilemez bir gerçek.

Petrograd'da oturan yada Petrograd'dan bakan birisinin buna inanması için politik bakımdan adamakıllı bilgi sahibi olması ve özellikle geniş bir politik tecrübesi olması gerekir. Sende bu yok. Ve sen politikayla, yada politik inşa *işi* ile uğraşmadığın gibi, etrafın her şeyden habersiz, hiçbir şeyi unutmayan, hiçbir şey öğrenmeyen *en kabadayısı* -böylesi de pek azdır ya- yönünü yöresini şaşırmış, umutsuzluğa düşmüş, mızıldanan, boyuna eski ön yargıları tekrarlayıp duran, ödleri kopan ya da kendi kendilerini bu derece korkutan küskün burjuva aydınlarıyla sarılı olarak, özel bir işle uğraşıyorsun.

Eğer görmek istiyorsan, aşağıdan gözetlemen gerekir; ancak buradan, kasaba yada köylerdeki bir işçi mahallesinden yeni bir hayatın inşa işini *inceleyebilirsin.* Burada insan o pek karışık verileri üstünkörü özetlemek durumunda kalmaz, sadece gözetlemekle yetinir. Bunun yerine sen kendini profesyonel bir çeviri editörü yerine koyuyorsun: bulunduğun yerden yeni bir hayatın yeni baştan kuruluşunu görmek imkânı olmadığı gibi, "eski" başkenti* umutsuz bir askerî felâket ve büyük bir yokluk içinde gören hasta aydınların hasta sızlanmalarıyla bütün gücün kuvvetin eriyip gidiyor.

Kendini öyle bir yere koydun ki, Rus halkının onda dokuzunu teşkil eden işçi ve köylülerin hayatındaki yeni çizgileri doğrudan doğruya görmen *imkânsız*; oradan ancak, seçkin işçilerin cephelere ve kırlık yerlere dağıldığı eski bir başkentin hayat artıklarını görüyorsun, beride yalnız hayatta yeri ve yapacak işi olmayan ve *kasten* senin "etrafını saran" bir yığın aydın kaldı. Oradan uzaklaşma tavsiyelerimi ise sen inatla reddediyorsun.

Kendini, pek tabiî olarak hastalığa kapıp koyvermişsin: hayatı sadece çetin bulmakla kalmadığını, "pek iğrenç de" bulduğunu yazıyorsun!!! Al benden de o kadar! Böyle bir zamanda çeviri edebiyatının bir editörü

olarak hastanın hastası yerlere demir atmak (bir sanatçı için halkı gözetlemede en uygun yer doğrusu!). Bir sanatçı olarak oradan, ne ordudaki, ne köydeki, ne de fabrikadaki yeni şeyleri görebilirsin ve de inceleyebilirsin. Sanatçıyı doyurabilecek şeyleri yapma fırsatından yoksun bıraktın kendini: Petrograd'da politikacı çalışabilir ama, sen çalışamazsın. Bugün durup dururken pencereler kırılır, yarın hapishaneden silâh sesleri ve çığlıklar duyulur, ardından Petrograd'da kalan ve çalışmayla zerrece ilgisi olmayan bezgin insanların nutuklarından parçalar, başkentlikten çıkmış bir başkentin aydınlarının binlerce izlenimleri, aldatılan insanların yığın yığın şikâyetleri, editörlük işini bitirip te sokağa çıktığınız zaman yeni bir hayatın kuruluşunu görememek *yeteneksizliği* (Petrograd'da bile kendine göre bir kuruluş sürüp gitmektedir).... Peki, yaşamaya devam etmek pek iğrenç geldiğine göre, bir noktaya ulaşmak nasıl oluyor da mümkün olmuyor?

Ülke, devrilmesinin vahşice intikamını alan tüm dünya burjuvazisine karşı ateşli bir mücadele içinde. Tabiî ilk Sovyet Cumhuriyetine karşı *her taraftan* ilk darbeler. Tabiî. Burada insanın ya aktif politikacı gibi yaşaması gerekir yada (eğer canı politikacı olmayı çekmiyorsa) sanatçı olarak başkentte olduğu gibi amansız saldırıların, fitne ve fesatlığa karşı şiddetli mücadelenin, başkent aydınına vergi ölçüsüz öfkenin, yatağı olmayan bir yerlerde, bozkırın herhangi bir yerinde yada şehir dışında bir fabrikada (cephede) halkın hayatı nasıl yeni baştan kurduğunu gözleriyle görmesi gerekir. Orada bu kolay: eskinin dağılıp parçalanmasını yeninin ilk filizlerinden ayırdedebilmek için sadece bakmak yeter.

Hayat iğrençleşti, komünizmden "sapma derinleşiyor". Asıl sapma nerede, bunu söylemek imkânsız. Politika yada fikir alanında bir sapma belirtisinin gölgesi bile yok. Asıl sapma, politika ile uğraşan ya da en şiddetli çeşitten bir mücadeleye bütün varlığını koyan insanla, yeni hayatı göremeyeceği bir duruma kendisini zorla sokan ve büyük bir burjuva başkentinin kokuşma izlenimleri her yanını saran bir insanın ruh hali arasında.

Mektubunun konusu üzerindeki düşüncelerimi sana açıkça söyledim. Seninle konuşmalarımdan, daha çok önceleri aynı fikirlere ulaşmakta idim ama, senin mektubun, bu görüşmelerden elde ettiğim izlenimlerin bütününe bir biçim verdi ve bir sonuca ulaştım. Sana zorla bir şeyi kabul ettirmek istemem ama, gene de şunları söylemeden edemeyeceğim: İçinde yaşadığın şartları temelden değiştir; çevreni, yaşadığın yeri, işini gücünü tümüyle bırak... yoksa hayat seni büsbütün tiksindirebilir.

En iyi dileklerimle.

Senin,
Lenin

Aslından alınmıştır.

* 1918 Martında başkent, Petrograd'dan Moskova'ya taşınmıştır.

90
A. V. LUNAÇERSKY'YE

18 Ocak 1920

Lunaçersky Yoldaş,

Geçenlerde bir münasebetle meşhur *Dahl** sözlüğüne bakmam gerekti, hem utandım, hem de bin pişman oldum.

Şatafatlı olmasına şatafatlı ama, bu, günü geçmiş yerel deyimlerin sözlüğü. *Gerçek* Rus dilinin bir sözlüğünü yani *bugün* kullanılan ve Puşkin'den Gogol'e kadar *klasiklerin* kullandığı kelimelerin bir sözlüğünü yapma zamanı gelmedi mi?

Bu iş için 30 bilim adamının işe koyulmasına, kendilerine Kızıl Ordu'nun tayınından verilmesine ne dersin?

Bu fikri nasıl karşılarsın?

Klasik Rus dilinin bir sözlüğü?

Eğer zahmet olmazsa, ortalığı velveleye vermeden bu konuyu bilenlerle bir konuş ve düşüncelerini bana yaz.

Aslından alınmıştır.

* Burada, *V. İ. Dahl'ın* hazırladığı dört ciltlik, *Yaşayan Rus Dilinin Açıklamalı Sözlüğü* adlı esere değiniliyor. Lenin'in talimatı üzerine Eğitim Halk Komiserliği yeni bir sözlük hazırlanmasına başlamışsa da, o sırada bu eserin bitirilmesi mümkün olmamış, yeni sözlük gene dört cilt olarak *D.N. Uşakof*'un editörlüğünde 1935-40 yıllarında tamamlanmıştır.

91
KOMÜNİST ENTERNASYONALİ İCRA KOMİTESİNE

Üçüncü Entemasyonalin İkinci Kongresi için uluslararası ekonomik ve politik durum hakkında da tezler yazılmalıdır.

Radek yada daha fazla zamanı olan *Lapinsky* ya da onların salık vereceği *birisine aşağı yukarı* aşağıdaki *ana çizgiler* üzerinde *bu tezlerin bir ilk taslağını* hazırlama işi verilemez mi?[1]

1) Bütün dünyanın (hem kredi ve sermaye yatırımı etki alanı olması, hem uluslararası tröstler ve karteller bakımından ve hem de sömürgeler ile yarı sömürgeleri ele geçirme yönünden) bölünmesi emperyalizmin ve yirminci yüzyıl ekonomisinin temel gerçeğidir.

2) Bu nedenle, genellikle emperyalist savaşlar, özellikle 1914-18 birinci emparyalist dünya savaşı kaçınılmazdı.

3) Bu savaşın sonuçları şunlar olmuştur:

(a) dünyaya hâkim devletlerin sayısında *azalma*, yağma edilen ve parçalanan zayıf ve bağımlı devletlerin sayısında *artış;*

(b) Hem bütün kapitalist ülkeler içindeki, hem bu ülkeler arasındaki *bütün* kapitalist çelişmelerin pek geniş ölçüde keskinleşmesi;

(c) Özellikle, dünya ölçüsünde her iki kapitalist kutupta çelişmelerin keskinleşmesi ve bunun sonucu:

bir avuç büyük kapitalist azınlık arasında lüksün artışı;

sefalet, yıkım, açlık, işsizlik ve yaşama güvensizliğinin artışı;

(d) Militarizmin şiddetlenmesi, ekonomik bakımından kaçınılmaz olan yeni emperyalist savaş hazırlıklarının yoğunlaşması ve hızlanması; bütün dünyada savaşların ve özelilkle devrimci savaşların sayılarında artış;

(e) Milletler Cemiyetinin tam iflası, sahteliğinin ortaya çıkması; "Wilsonculuğun" çöküşü. Burjuva *demokrasisinin* iflası;

4) Aşağıdakilerin en kısa şekilde özellikleriyle anlatılması[2] (P. Levi'nin 14 Nisan 1920 tarihli raporu ile karşılaştırınız):

İngiltere ve Amerika

Fransa

Japonya

Avrupa ve Amerika'nın öteki tarafsız ülkeleri

Yenilen ülkeler (başlıca Rusya ve Almanya)

Sömürgeler

Yarı sömürgeler (İran, Türkiye, Çin).

5) Ham madde - nasıl tüketilip bitirildiği

sanayi zayıflaması (yakıt v.b.)

paralar-çöküşü. Borçlar. Devalüasyon.

"Raydan çıkma", dünya ekonomi sisteminin bütünüyle *parçalanması.*

6) Sonuç = bir dünya devrimci bunalımı. Komünist hareketi ve Sovyet İktidarı.

19 Temmuz 1920'den önce yazılmıştır.

Aslından alınmıştır.

(1) Bu mektupta ortaya atılan tezlerin planı, *Komintern*'ın 19 Temmuz-7 Ağustos 1920 tarihleri arasında Moskova'da yaptığı ikinci Kongresinde, Lenin'in hazırladığı, iç durum ve Komünist Enternasyonalin temel görevleri hakkındaki rapora esas teşkil etmiştir.

(2) Burada, Alman Komünist Partisinin 14-15 Nisan 1920'de Berlin'de yaptığı Kongresinde, *Levi*'nin okuduğu "Politik Durum ve Parlamento Seçimleri" başlıklı rapora değiniliyor.

92

G. V. ÇİÇERİN'E[1]

22 Temmuz 1920

Çiçerin Yoldaşa

Teklifim:

1) Çiçerin Yoldaşın teklifleri esas alınarak (yalnız ticaret görüşmeleri) Dışişleri Halk Komiserliği kanalıyla Kopp'a direktif verilecek.

2) Gakovsky'ye cevap verilecek.

3) Curzon'a iki gün içinde (daha önce değil, şımartmayalım) cevap verilecek, cevap verilmeden önce Kamenef ile Konsolos'a bir defa daha niçin İngilizce orijinali almadığımız sorulacak.

Cevap aşağıdaki esaslar içinde çok nazik olacak: Eğer İngiltere (+ Fransa + ? + ?) genel bir barışı, yani *gerçek* bir barışı istiyorsa *biz* çoktan *buna* hazırız. Bu takdirde Wrangel'i *çekiniz*, çünkü o *sizin adamınız*, kendisini siz besliyorsunuz, ondan sonra hemen görüşmelere başlarız.

Eğer Polonya barış istiyorsa, *buna* hazırız; bunu *açıkça* söyledik, gene de tekrar ediyoruz; bize tekliflerini söylesin.

Ticaret görüşmelerini keserseniz üzülürüz, ama böylece *hakikatten ayrıldığınız* ortaya çıkar, çünkü bu görüşmelere Polonya savaşı *sırasında* siz başladınız ve *mütareke teklifinde bulundunuz*. İçinde bulundukları çelişmeleri sakin ve açık bir şekilde ortaya koyunuz.

Cevap taslağı telefonla Politik Büro üyeleri aracılığı ile 23 yada 24

Temmuz Cuma yada Cumartesi onaylanacak.

Çiçerin Yoldaş,

Eğer kabul ediyorsanız, Krestinsky Yoldaşa haber veriniz (prensip olarak o da kabul ediyor) ve cevap taslağını hazırlayınız.

Senin,
Lenin

Aslından alınmıştır.

(1) *G. V. Çiçerin* (1872-1936) - Seçkin Sovyet devlet adamı. 1918-30 yılları arasında Dışişleri Halk Komiserliği yapmıştır.

93
G. M. KİRZANOVSKY'YE

G. M.

Aşağıdaki fikir aklıma geldi:

Elektrik için propaganda yapmak gerek. Nasıl? Yalnız sözle değil, örnekle de.

Bu ne demek? En önemli şey halka indirmek. Bunun için R. S. F. S. R.'de her evi elektrik ile aydınlatmak üzere hemen şimdi *bir plan* yapmalıyız.

Bu uzun vâdeli bir iş, çünkü elimizde daha uzun süre 20.000.000 (40.000.000?) ampul, tel v.b. olamayacak.

Ama gene de, birkaç yılı bile kaplayacak olsa *şimdi* bir plan gerekli.

Önce bu.

İkincisi, daha kısa bir plan yapmalıyız, ardından üçüncü olarak -bu en önemlisi- *kitleler arasında* hem *yarışma hem işe girişme* isteğini alevlendirmeliyiz, böylece *derhal* işe koyulabilirler.

Bu amaçla (örneğin) şöyle bir plan hazırlanması acaba mümkün olamaz mı?

1) Bütün volostlara (10-15 bin) *bir* yılda elektrik verilmesi

2) Bütün yerleşme noktalarına (1/2-1 milyon. belki de 3/4 milyondan fazla değil) *iki* yıl içinde.

3) Okuma odasına ve Sovyet'e öncelik (iki ampul).

4) Direklerin şu tarzda hemen hazırlanması.

5) İzolatörleri *hemen siz* hazırlayınız (seramik işleri sanırım yerinde

yapılabilir ufak işlerdir, değil mi?) Bunlar *şu şu şekilde* hazırlanır.

6) Teller için *bakır*? Uyez ve Volostlarda bunları kendiniz toplayınız (kilise çanları v.b. hafiften hatırlatma).

7) Elektrik işlerinde eğitimi şu şu şekilde örgütleyiniz.

Bu çeşitten birşey düşünülüp, üzerinde çalışılıp, emir olarak yayımlanamaz mı?

Senin,
Lenin

1920 Aralığında yazılmıştır.

Aslından alınmıştır.

94
KOMÜNİST PARTİSİ BAKURY VOLOST ÖRGÜTÜNE

Komünist Partisi Bakury Volost Örgütü
Bakury Volost, Serdobsk Uyezd, Saratof Guberniya
Surebi Saratof Guberniya Parti Komitesine
ve Guberniya İcra Komitesine

Sayın Yoldaşlar,

Örgüt sekreteriniz Turunen Yoldaş, volostunuzda, fakir köylülere kötü davranan, kişisel kazançları için onları soyan, kaçak içki yapmayı teşvik eden, sarhoş olan, kadınlara tecavüz eden, Sovyet iktidarına saldırıları tahrik eden ve yiyecek dağıtımı ile ilgili bazı işçilerin karşı devrimci faaliyetlerini köylülerin isteği üzerine bana bildirmesi için bir karar aldığınızı yazı ile bildirdi. Bu karşı devrimci hareketlere bir son vermek için buradan, Moskova'dan gereğini yapmamı benden istiyorsunuz. Oysa karşı devrimcilere karşı bütün gücünüzle orada, yerinde mücadele etmek siz de dahil mahalli Parti teşkilâtının en önemli görevlerinden birisidir. Sizin ilk yapacağınız iş, Uyezd Parti Komitesi ile -o olmazsa Guberniya Parti Komitesi ile- temas ederek karşı devrimcilerin ve bana bildirdiğiniz cinsten serserilerin Devrim Mahkemesince tutuklanmasını ve kovuşturulmasını sağlamaktır.

Bu yolda ne yaptınız?

Mektubunun ikinci kısmında Turunen Yoldaş, sizin görüşünüzü yansıtarak, Sovyet iktidarının ekonomik çöküntüsünün üstesinden gelmek için, bir bastona dayanırcasına bir zaman için köylülere dayanması gereğini belirtiyor. Bu çok doğru. Bu hem Partimizin Programında, hem de Parti Kongresinin kararlarında aynen söylenmiştir. En son, Sekizinci

Bütün Rusya Sovyetleri Kongresinde, tarımı canlandırma sorunu enine boyuna görüşülmüş ve sizin, Guberniya yetkililerinin yönetiminde, orada yerinde uygulamak zorunda olduğunuz önemli pratik kararlar alınmıştır.

Bu kararlar gazetelerde yayınlanmıştır. Ayrıca, Turunen Yoldaş, benim tavsiyemle gönderildiği Tarım Halk Komiserliğinden alacağı bazı ilâve malzemeyi de size getirecektir.

En içten selâmlarla.

V. Ulyanov (Lenin)
Halk Komiserliği Şûrası Başkanı

21 Ocak 1921'de yazılmıştır.

V. İ. Lenin'in imzasını taşıyan daktilo edilmiş metinden alınmıştır.

95
G. M. KRİZANOVSKY'YE

G. M.,

Konuşmanızı[1] geri gönderiyorum.

Konuşmanızın başlıca kusuru: elektrifikasyondan çok söz edilmiş, *eldeki* ekonomik planlardan pek az.

Ana vurgu, gerekli konu üzerinde değil.

Karşıma, *Elektrifikasyon Planını*[2] okumayan, onun önemini kavramadan bir yığın lâf eden ve plan üzerine ahmakça şeyler yazan komünist "ukala dümbelekleri" gelince gözlerine bu kitabı sokmalıyım; zaten elimizde başka bir ciddî plan yok ve olamaz da.

Önüme o kitabı *yazanlar* gelseler, onların da kulaklarından tutup burunlarını bu kitaba sokmam; tam tersine, *kitaptan çevirir*, *eldeki* ekonomik planların sorunlarına sokarım.

Derhal bu problemlere eğiliniz Sayın Bay Profesörler. Sizin elektrifikasyonunuz *in allen Ehren* * Gerçekten maşallahı var planın. Siz ilk basımı yazdınız. Biz düzeltip ikinci baskıyı yapacağız. Falanca filanca alt komisyonlarındaki uzmanlar, elektriği ve elektrifikasyon planını ve daha bilmem neyi öğreten düzinelerle genelge ve talimat yapacaklardır. Biz de altlarına imzayı basacağız.

Ne var ki, artık, devlet planlama komisyonu bunlarla uğraşmayı *bir yana bırakıp* bütün gücüyle *eldeki* ekonomik planlara sarılmalıdır.

Bugünkü yakıt durumu. 1921'deki. Şimdi, bu ilkbahardaki.

Çöplerin, artıkların, ölü malzemenin toplanması. Bunların hububatla değiştokuş amacıyla kullanılması: *Ve benzeri şeyler.*

İşte "*onların*" burunlarını bunlara sokmalı. Onların uğraşacakları işler, işte bu işler. Şimdi. Bugün.

Eektirifikasyon üzerine 1-2 altkomisyon.

Eldeki ekonomik planlar üzerine 8-9 altkomisyon.

1921 yılı için kuvvetler böylece tahsis olunmalıdır.

Senin,
Lenin

5 Nisan 1921'den önce yazılmıştır.

Aslından alınmıştır.

(*) Pek saygıdeğer.

1) Krizanovsky'nin, 5 nisan 1921'de toplanan, Devlet Planlama Komisyonunun birinci toplantısında yaptığı konuşma.

2) Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyetinin Elektrifikasyon Planı.

96
M. F. SOKOLOF'A

16 Mayıs

Polonya'dan Boşaltılan Malların
İdaresinden Sorumlu Dairenin Sekreteri *M. Sokolof* Yoldaşa

Sayın Yoldaş.

18 Mayıs tarihli rapor taslağınızı aldım ve okudum. Benim "yanıldığımı" yazıyorsunuz. Bir yandan, diyorsunuz, ormanları, toprağı v.b. kiralayarak *devlet kapitalizmi* yapıyoruz, öte yandan o (Lenin), "toprağın kamulaştırılmasından bahsediyor."

Bu sana bir çelişme gibi geliyor.

Yanlıyorsunuz. Kiracı, mal sahibi *değildir*. Demek ki burada bir çelişme yok.

Kapitalizmin uygulanması (broşürlerimde* defalarca söylediğim gibi *ılımlı* ve dikkatle uygulanması) toprak sahiplerini yeniden mal sahibi etmeden mümkündür. Kira *belli bir süre için* sözleşmedir. Hem sahiplik, hem kontrol *bize*, yani işçi devletine aittir.

"Muhtemel bir kamulaştırma düşüncesine inanan hangi aptal kiracı, model bir örgüt kuracağım diye para harcar..." diye yazıyorsunuz.

Kamulaştırma bir *ihtimal* değil, bir *olgudur*. Bu ikisi arasında büyük bir fark var. Fiilî bir kamulaştırmadan *önce*. tek bir kapitalist bile bizim hizmetimize kiracı olarak giremezdi. Buna karşılık şimdi "onlar" yani ka-

pitalistler tam üç yıl mücadele ettiler ve bizimle savaşmak için (dünyadaki en büyük *para babası* İngiliz ve Fransızlarla beraber) *yüz milyonlarca altın rubleyi* boşu boşuna harcadılar. Şimdi bunlar yabancı diyarlarda sıkıntı içindeler. Hangi çıkar yol var onlar için? Bir anlaşmaya niçin yanaşmasınlar? On yıl süreyle hiç de fena bir gelir sağlamayacaksın, yoksa... yabancı bir ülkede açlıktan öleceksin. Bunların yalnız yüzde beşi bile bunu denese hiç de fena bir sonuç sayılmaz.

Diyorsun ki:

"Ancak, belli başlı bürokratik yönetimler ve merkez kurullar denilen ülserleri yeryüzünden *sildiğimiz* zaman, bağımsız kitle hareketi *mümkün olur*."

Eyaletlere gitmedim ama, bu bürokrasiyi ve yaptığı zararları biliyorum. Senin yanılgın, bunların bir ülser gibi bir anda yokedilebileceğini ve "yeryüzünden silinip atılabileceğini" düşünmeden geliyor.

Bu bir hata. Çarı kapı dışarı edebilirsin, toprak ağalarını kapı dışarı edebilirsin, kapitalistleri kapı dışarı edebilirsin. Biz bunları hep yaptık. Ama köylü bir ülkede bürokrasiyi "kapı dışarı" edemezsin;"yeryüzünden silip atamazsın". Onu ancak ağır ve inatçı bir gayretle *azaltabilirsin*.

Başka bir yerde dediğin gibi "bürokratik ülseri çıkartıp atmak" aslında ifade ediliş şekliyle de yanlış. Bu senin meseleyi anlamadığını gösteriyor. Bu çeşitten bir ülseri "çıkartıp atmak" *imkânsızdır*. Bu ülser ancak *tedavi edilebilir*. Bu vakada ameliyat abestir, *imkânsızdır*; ancak yavaş bir tedavi... gerisi, ya şarlatanlık ya saflıktır.

Sen safsın, bütün burada; açık sözlülüğümü bağışla. Ama gençliğinden söz açan da sensin.

Bürokratlar ile 2-3 defa mücadele etmeye çalıştığını ve her seferinde yenildiğini söyleyerek bir tedavi sürecini bir yana itmek saflıktır. Önce buna, senin o başarısız denemelerine cevap vereyim: 2-3 defa değil, 20-30 defa denemelisin; teşebbüslerini tekrarla, herşeye yeniden başla.

İkincisi, senin doğru dürüst ve yoluyla yordamıyla mücadele etti-

ğin nereden belli? Bürokratlar gözü açık kişilerdir, aralarındaki haytaların çoğu pek kurnazdır. Bunları, düpedüz, çıplak elle yakalamak imkânsız. Bunlarla gereği gibi mücadele ettin mi? Savaş sanatının bütün kaidelerine uygun olarak "düşmanı" çembere aldın mı? Bilmiyorum.

Engels'ten sözler[2] aktarmanın yararı yok. Bu satırları sana salık veren bir "aydın" olmasın sakın? Bu satırları buraya almak en azından boş bir iş. Buram buram doktrinerlik kokuyor. Umutsuzluk gibi birşey. Oysa bizim için umutsuzluk hem gülünçtür hem de ayıp.

Köylü ve tamamen tükenmiş bir ülkede bürokrasiye karşı mücadele uzun bir iştir ve bu mücadele ilk bozgunda umutsuzluğa düşmeden ısrarla yürütülmek zorundadır.

"Bellibaşlı kuruluşları *söküp atmak*" mı? Budalalık! *Bunun yerine* ne kuracaksın? Bilmiyorsun. Bunları söküp atmayacaksın, bunları temizleyeceksin, tedavi edeceksin, gerekirse bunları on defa tedavi edeceksin, temizleyeceksin. Ve umutsuzluğa düşmeyeceksin.

Eğer konuşmanı yapacaksan (benim buna hiç itirazım yok), lütfen sana yazdığım bu mektubu da dinleyicilere oku.

Ellerini sıkarım ve içine girmiş "yenilgi ruhu"na göz yummamanı rica ederim.

Lenin

16 Mayıs 1921'de yazılmıştır.

Aslından alınmıştır.

(*) Örneğin, *Ayni Vergi* adlı broşür.

(1) Sokolof'un, Dışişleri Halk Komiserlerinin 18 Mayıs 1921'de yapacağı genel toplantıda "Ayni Vergi ve Sovyet İktidarının Politikasında Değişiklik" üzerine hazırladığı rapora değiniliyor. Sokolof bu raporu okusun ve bazı noktalar üzerinde düşüncelerini bildirsin diye Lenin'e göndermiştir.

(2) Sokolof, raporuna, Engels'ten şu pasajı almıştır: "Aşırı bir parti liderinin başına gelebilecek en kötü şey, temsil ettiği sınıfın hakimiyeti ve bu hakimiyetin gerektirdiği tedbirler için toplumun henüz olgunlaşmadığı bir zamanda hükümeti ele almak zorunda kalmasıdır." (*Engels, Almanya'da Köylü Savaşları)*

97
M. P. PAVLOVİÇ'E[1]

31 Mayıs 1921

Pavloviç Yoldaş,
Azınlıklar Halk Komiserliği

Petrograd'da bir okul atlasının yayınlanması için gerekli tedbirleri aldım.[2]

Bu atlasa emperyalizmin bir haritasının konulması çok gereklidir.

Bunu yapamaz mısınız?

Örneğin:

1) Yarı sömürge ülkeleri (Türkiye, İran, Çin ve benzeri) ve yarı sömürge ülkeleri ilâve ederek yada bunları tarayarak 1876-1914-1921'deki sömürge ülkeler.

2) Sömürge ve yarı sömürgelerin kısa istatistikleri.

3) Malî bakımdan bağımsız ülkelerin haritası. Örneğin her ülke için, bu ülkenin ne kadar borçlu ya da alacaklı olduğunun (milyon yada milyar frank olarak) bir rakamla gösterilmesi; bu da 1876-1914-1921 için mukayeseli olmalı (tabiî eğer 1876 yılı tekelci kapitalizm öncesinin başlangıç noktası diye kabul edilirse).

4) Dünyadaki demiryolları; her ülkede bunların çoğunun kimlere (İngiltere, Fransa, Amerika v.b.) ait olduğuna dair bir notla beraber.

Yoksa bu pek mi karışık olur? Kısa notlar konarak belki uygun biçimler bulunabilir.

5) Üzerinde mücadele edilen ham maddelerin (petrol, maden cevherleri v.b.) ana kaynakları; bu da notlarla (% ya da milyon frank olarak ait olduğu ülkeler).

Bu çeşit haritaları, kısa açıklayıcı metinlerle ders kitaplarına mutlaka koymalıyız.

Yardımcı çalışmalar için size istatistikî bilgiler verilebilir.

Bu işi üzerinize alıp almayacağınızı, nasıl ve ne zaman yapabileceğinizi lütfen bildiriniz.

Dostça selâmlarla.

V. Ulyanof (Lenin)
Halk Komiserleri Şûrası Başkanı

Aslından alınmıştır.

(1) *M. P. Pavloviç (M. L. Veltmon)* (1871-1929) - Sosyal Demokrat ve Menşevik. 1917'den sonra Komünistlere katıldı; 1921'den sonra Azınlıklar Komiserliği Heyeti üyesi.

(2) Lenin'in teşviki ile başlanılan *Dünya Coğrafya Atlası* hazırlıklarına değiniliyor.

98
G. K. ORJONİKİDZE'YE TELEFON MESAJI

Şifreli

Önce: lütfen bana Stalin'in sağlık durumunu ve doktorların bu konudaki düşüncelerini bildir. İkincisi, Türklere bırakılan Batum'un güneyindeki bakır madenleri için kendilerinden bir imtiyaz almak bizim için fevkalâde önemli olabilir. Herhangi bir teşebbüste bulunup bulunulmadığını bana bildiriniz. Üçüncüsü, Karasin Moskova'da; bundan yararlanarak. Dış Ticaret Transkafkasya Komiserliğinin durumu aydınlatılmalıdır. Dördüncüsü, Reske'nin sağlık durumunu ve tedavisinin ne vakit tamamlanacağını bana bildiriniz.

Lenin

17 Temmuz 1921'de telefonla yazdırılmıştır.

Daktilo edilmiş metinden alınmıştır.

99
N. I. BUHARİN'E

Buharin Yoldaş,

Bugünkü Pravda'yı gönderiyorum. Becerebildiği bütün âlimane ve son moda kelimelerle kendisine gösterişli bir hava veren Pletinyof'un[1] makalesi gibi budalalıkları niçin basarsınız ki? İki ahmaklığı işaretledim ve bazı soru işaretleri koydum. Yazar "proleter" bilimi öğretmek değil, en basitinden birşeyler öğrenmek ihtiyacında. Yoksa, *Pravda* Yazı kurulu, yazara yanlışlarını açıklamayacak mı? Bu düpedüz tarihî materyalizmin *tahrif edilmesi*. Tarihî materyalizm ile oynama!

Senin
Lenin

27 Eylül 1922'de yazılmıştır.

(1) *V. F. Pletinyof* (1886-1942) - *Protekult* liderlerinden. D. ve A. Bogdanof, kültür ve sanat konularında marksizme yabancı gerici görüşleri yayıyor ve bu fikirlerin "proleter kültürü" olduğunu iddia ediyorlardı.

100
İ. I. SVERTSOV-STEFANOFA

Sayın İvan İvanoviç,

Uzmanlar üzerine yazdığınız makaleyi okudum.[1]

Sizinle aynı fikirde değilim. İki noktaya ilişmek isterim.

İlki baş tarafta (baştan üçüncü sütunda): "Proletarya diktatörlüğü çöker eğer, herşeyden önce...* (bu doğru)" ve ikincisi, eğer bu uzmanlar bizim kendi uzmanlarımız değilse ve *Proletarya diktatörlüğünün kökleşmesini kendi amaçları olarak görmezlerse.*

Altını çizdiğim sözler doğru değil. Bu gibi uzmanları zaten uzun süre kullanmayacağız; bunları *burjuva* uzmanları, küçük *burjuva* uzmanları piyasadan çekilene kadar, *bütün* uzmanlar *komünist* olana kadar kullanacağız. Bu arada da proleterya diktatörlüğü herhalde *çökmeyecektir.* Bunun için de *daha küçük olan* şartın, yani ilkinin bulunması yetecektir. İkincisi bizim varlığımızı tehlikeye düşürmiyecektir, bunların "bizim emrimizde olmaları" yetecektir.

Gene de uzun süre hiç kuşkusuz, kararsızlık, entrika, ihanet ve benzeri şeyler olacaktır. İkinci şart, diktatörlüğün sonuna dek sürecektir, bu nedenle de *diktatörlüğün bir şartı değildir.*

Şimdi ikinci nokta, makalenin sonunda, *sondan* üçüncü ve ikinci paragraflar.

"Sınıf mücadelesi... ifade ettiği ilişkilerden daha anormal değildir."[2]

Yanlış: Sadece anormal değil *yanlış* da. Anormalden de fena: *bilimsel olarak yanlış.* Bu sınıf mücadelesi *değil.*

Dahası da var. "Bilimsel laboratuvar, *bütün* elemanları birbiriyle bağlı, uyumlu ve *bilinçli* hareket eden ortaklaşa birşeydir."

Yanlış. Sınıfların ortadan kalkmasından önce bu olamaz.

Bu, bilimsel değil duygusal. Sınıflar ortadan kalkmadan *önce*, herşeyde *"pay ve eşit pay"*. Hata! Bu, 1918'in uygulamalarına benzeyecek: Asistanlar, doktorların (*bilimsel*) herşeyi "paylaşmasını ve eşit paylaşmasını" istemeleri gibi.

Her ikisi de yanlış ve uygulamada zararlı.

Bir örnek: Politik Büro ve onun *sekreter kızları*. Herşeyde (bilimsel) "pay ve eşit pay"? Sen de bunda ısrar etmezsin. Duygularına kapılmışsın.

En içten selâmlar!

Senin,
Lenin

15 kasım 1922'de yazılmıştır.

Aslından alınmıştır.

(*) Lenin burada şu kısma işaret ediyor: "...her şeyden önce emrimde, birbirinden çok farklı alanlarda iyi yetişmiş uzmanlar yoktur."

(1) Lenin, Svortsov-Stefanof'un *Pravda*'nın 28 Ekim 1922 tarihli sayısında yayınlanan "Uzman Nedir ve Nasıl Yetişir" başlıklı yazısına işaret ediyor.

(2) Makalenin şu kısmına değiniliyor: "Burada da *sınıf mücadelesi* gelişmelidir; sosyalizm ile *'kapitalist zanaatkârlık'* yada daha doğrusu *'zanaatkârların kapitalizmi'* arasındaki mücadele. Anlatılanlardan sonra, okuyucu bu sözlerin anormalliğine şaşmayacaktır. Bu, ifade ettiği gerçek ilişkilerden daha anormal değildir.

İÇİNDEKİLER

Mektup No	1	Nadejda Krupskaya	5
" "	2	G.V. Plehanov	11
" "	3	P.B. Akselrod	16
" "	4	N.E. Bauman	19
" "	5	G.V. Plehanov	21
" "	6	G.V. Plehanov	23
" "	7	G.V. Plehanov	25
" "	8	G.M. Krishizanovski	28
" "	9	I.V. Babuşkin	30
" "	10	Y.O. Martov	32
" "	11	G.V. Plehanov	34
" "	12	G.M. Krishizanovski	36
" "	13	G.V. Plehanov	38
" "	14	G.M. Krishizonovski	40
" "	15	Iskra Yazı Kuruluna	42
" "	16	Nadejda Krupskaya	44
" "	17	A.A. Bogdanov Rozalya Zemyaçka ve M.M. Litvinof	47
" "	18	A.I. Yeramosof	51
" "	19	August Bebel	53
" "	20	S.I. Gusev	55
" "	21	S.I. Gusev	57
" "	22	Uluslararası Sosyalist Büroya	59
" "	23	A.V. Lunaçerski	62
" "	24	A.V. Lunaçerski	66
" "	25	R.S.D.İ.P. Merkez Komitesine	68
" "	26	G.V. Plehanov	70
" "	27	Maksim Gorki	74
" "	28	Maksim Gorki ve Maria Andrayeva	76

Mektup No	29	Maksim Gorki	78
" "	30	Maksim Gorki	83
" "	31	Maksim Gorki	86
" "	32	Rosa Luxemburg	88
" "	33	G.Y. Zinoviev	91
" "	34	Maksim Gorki	95
" "	35	Poletayef	99
" "	36	Maksim Gorki	101
" "	37	Maksim Gorki	104
" "	38	G.L. Siklovski	106
" "	39	Camille Huysmans	109
" "	40	G.K. Orjonikidze, S.S. Spanudaryan ve Elena Stasova	111
" "	41	Pravda Editörü	113
" "	42	Pravda Editörü	116
" "	43	Y.M. Sverdlof	119
" "	44	L.B. Kamanef	122
" "	45	Pravda Yazı Kurulu	124
" "	46	Dördüncü Devlet Dumasındaki Bolşevik Milletvekilleri	127
" "	47	Alman Sosyal Demokrat Partisi	130
" "	48	Pravda Truda'nın Yazı Kurulu	131
" "	49	Maksim Gorki	133
" "	50	Inessa Armand	135
" "	51	Davit Wijnkoop	137
" "	52	Inessa Armand	140
" "	53	V.A. Karpinsky	145
" "	54	Inessa Armand	147
" "	55	Inessa Armand	149
" "	56	G.Y. Zinoviev	154
" "	57	N.D. Kiknadze	157
" "	58	Inessa Armand	161

Mektup No	59	A. Kollontay	169
" "	60	A. Kollontay	172
" "	61	V.A. Karpinsky	175
" "	62	V.A. Karpinsky	176
" "	63	İşçi ve Asker Temsilcileri Moskova Sovyet Prezidyumuna	178
" "	64	Ostrogozhsk Sovyeti Başkamna	179
" "	65	G.K. Orjonikidze	180
" "	66	Drissa Şehir Sovyeti Başkanı	181
" "	67	S.G. Şahumyan	182
" "	68	V.D. Bonch-Bruyeviç	184
" "	69	G.Y. Zinoviev	185
" "	70	Moskova Sovyetleri	187
" "	71	Clara Zetkin	189
" "	72	Livni İcra Komitesine	191
" "	73	Halk Komiserlerine	192
" "	74	Y.A. Berzin, V.V. Vorovski ve A.A. Joffe	193
" "	75	L.D. Trotsky	196
" "	76	K.G. Rakovsky, V.A. Antonof Duseyenko, N.I. Podvoisky ve L.B. Kamenef	197
" "	77	V.A. Antonof-Ovseyenko	198
" "	78	K.G. Rakovsky, V.A. Duseyenko ve N.I. Podvoisky	199
" "	79	G.Y. Sokolnikov ve A.L. Kolegayef	200
" "	80	A.L. Kolegayef	201
" "	81	K.G. Rakovsky ve I.I. Mezhluk	202
" "	82	Doğu Cephesi Devrimci Askeri Şura	203
" "	83	L.M. Sklyanski	204
" "	84	M.V. Frunze ve S.Z. Eliava	205
" "	85	Cephe Hattı Bölgesi Sovyetleri İcra Komitelerine	206

Mektup No	86	10. Ordu Devrimci Askeri Komitesi ile Çaritsin Guberniya İcra Komitesine	207
" "	87	Doğu Cephesi Devrimci Askeri Şura	208
" "	88	U.V. Kurayef, N.A. Radus Zenkoviç, K.I. Plaksin	209
" "	89	Maksim Gorki	210
" "	90	A.V. Lunaçerski	215
" "	91	Komünist Enternasyonali İcra Komitesine	216
" "	92	G.V. Çiçerin	218
" "	93	G.M. Krizanovski	220
" "	94	Komünist Partisi Bakury Volost Örgütüne	22
" "	95	G.M. Krizanovsky	224
" "	96	M.F. Sokolof	226
" "	97	M.P. Pavloviç	229
" "	98	G.K. Orjonikidze	231
" "	99	N.I. Buharin 332	
" "	100	I.I. Svertsov-Stefanof	233

Mektuplar, Lenin'in yapıtları arasında önemli bir yer tutar. Lenin, uzun teorik açıklamalarla, derin tahlillerle araştırdığı konuları, vardığı sonuçları yoldaşlarına yazdığı bu mektuplarda formüle eder ve kesinlik kazandırır. Bunun yanında devrimci mücadelenin güncel sorunlarını, bunlara getirilecek pratik çözümleri de açık olarak bu mektuplarda ortaya koyar.

1900-1922 yıllarını kapsayan bu yüz mektupta, Bolşevik Partisi'nin kurulmasında, Parti içinde başgösteren sapmalara karşı mücadelede, proleter devriminin gerçekleşmesinde ve dünyada ilk sosyalist devletin kurulmasında Lenin'in gösterdiği bitmez tükenmez çabaları bulacaksınız.

Mektuplar seçilirken, daha çok Lenin'in örgütçü, Marksizmden taviz vermez tutumunu yansıtanlar dikkate alınmıştır.